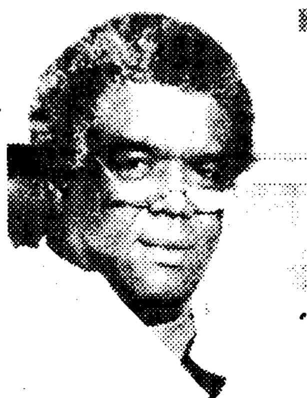
VANDAAG

MAC KIBBELAAR ...volksgezondheid...

104E JAARGANG — NO.: 237 ZATERDAG 15 OKTOBER 1988

AMIGOE

Preke

Wie moet die dief vervolgen?

Nieuws in vogelvlucht

KHARTOUM — Alle kinderen onder de 5 jaar in de met vluchtelingen overbelaste Sudanese stad Abyei zijn overleden. Aldus hulpverleners. De VS begonnen een luchtbrug over deze stad voor voedsel en medicijnen. Een hele generatie is uitgeschakeld door de honger in deze zuidelijke stad. De bevolking groeide in 1987 van 25.000 naar 100.000 door de komst van mensen die vluchtten voor de burger- oorlog in dit deel van Sudan waarbij christelijeke en animistische Sudanezen worden bestreden door Arabisch- Islamitische landgenoten.

*****

MANILA — In de baai van Bulacao bij het Filipijnse eiland Samar zijn zeker 55 mensen omgekomen toen een veerboot zonk. Er konden 77 gered worden. Volgens de wet mochten 129 passagiers vervoerd worden. Hevige wind zou de oorzaak der ramp zijn. Het schip kapseisde en zonk nagenoeg meteen. Door noodweer kwam Manila zonder stroom te zitten en kwamen er 7 mensen om bij grond- verschuivingen. De stroom viel uit door talrijke bliksem-inslagen.

*****

ALGIERS — Honderden Algerijnen die vorige week werden opgepakt tijdens de brood- opstand zijn vrijdag op vrije voeten gesteld, aldus de Algerijnse Liga voor de mensenrechten. De liga vroeg de regering "alle politieke stromingen" aan een "nationale dialoog" te laten deelnemen. Over het bloedbad dat in Tizi Ouzou zijn aangericht werd in Parijs gemeld dat er helemaal geen doden en alleen 3 gewonden waren gevallen. Het was gisteren na het Vrijdag- gebed erg rustig. Men was bang geweest dat de onrust hierna weer zou oplaaien. De fundamenta- listische Imans eisten wel dat Algerije een Islamitische republiek wordt.

*****

TEL AVIV — Het is de Progressieve lijst voor de vrede, een Palestijns- Israelische partij, verboden om ivm de stembus- campagne een interview met PLO- leider Arafat uit te zenden. Deze partij heeft 2 zetels in het parlement. Gebleken is, dat de SU de PLO heeft overgehaald een beslissing over het uitroepen van een onafhankelijke staat, tot na de Israelische stembus van 1 november uit te stellen. Anders had men Shamir en diens Likud in de kaart gespeeld. In het dorp Bidya op de bezette Jordaanoever blies Israel 5 woningen van Palestijnen op, die verdacht werden van betrokkenheid bij de moord op een door Israel aangestelde dorps- oudste. Het was de 2e keer binnen 1 week dat het Israelische leger woningen verwoestte van mensen die men verdacht van banden met Palestijnse actie- commando's.

*****

BAYRUT — De voorzitter van het Libanese parlement Hussein Husseini wil een bijeenkomst voor de verkiezing van zijn opvolger houden; zijn mandaat loopt op 18 oktober af. De christelijke parlementariers komen niet omdat men niet vergadert in het oude parlements- gebouw in Bayruts centrum. Husseini doet dit niet omdat de toegangs- wegen daarheen te gemakkelijk geblokkeerd kunnen worden door de christelijke milities.

*****

AMSTERDAM — De dollar daalde nog iets verder vrijdag. De slotkoers was 2,0475 gulden tegen 2,0520. De Dow Jones index daalde met 0,18 punten tot 2133,19.

*****

WASHINGTON — Na het Huis gaf ook de VS-senaat zijn fiat aan het opleggen van de doodstraf voor handelaren in drugs, die schuldig bevonden worden aan moord. Er waren 3 tegen- stemmers. De nieuwe wet wil de "zware jongens" in de drugshandel aanpakken en bevat verscherpte onderdelen welke zijn aangedragen door president Reagan.

*****

WARSCHAU — Het Poolse parlement gaf met 363 stemmen voor en 1 stem tegen zijn fiat aan de door premier Rakowski voorgestelde regering. Daarin zitten voorstanders van radikale hervorming op economische sleutelposten. VS- Buitenland- onderminister Whitehead liet zich na zijn bezoek aan Polen zeer optimistisch uit over de ontwikkelingen in dit land.

OVER BESTEDING OVERBRUGGINGSHULP

In Suriname en Nederland aanbesteding levering goederen

Paramaribo en Den Haag eens over voorwaarden hulp

PARAMARIBO — Er komt zowel in Nederland als in Suriname een aanbesteding voor de levering van goederen in het kader van de Nederlandse overbruggingshulp. Over de algemene voorwaarden is een akkoord bereikt tussen het Surinaamse ministerie van Economische zaken en het Nederlandse Rijksinkoopbureau (RIB), zo heeft de regeringswoordvoerder van Suriname vrijdag bekendgemaakt.

Tot de overbruggings- hulp, ter waarde van zestig miljoen gulden, is in juli van dit jaar besloten na onderhandelingen in Suriname tussen minister Bukman van Ontwikkelingssamenwerking en de autoriteiten in Paramaribo. Bij de evaluatie en verlening van de offertes zal het RIB Surinaamse vertegenwoordigers betrekken, zo is deze week overeengekomen. Over de bijzondere voorwaarden van de aanbesteding, die van "technische aard" zijn, worden komende week nadere mededelingen gedaan.

MENINGSVERSCHIL

De afgelopen weken heeft een functionaris van het RIB, W. Veldkamp, in Suriname overleg gevoerd met deskundigen op het ministerie van Economische zaken. Dit gebeurde nadat een meningsverschil was gerezen over de aanbesteding van goederen, welke Nederland via het Rijksinkoopbureau aan Suriname levert. De autoriteiten in Paramaribo weigerden steeds akkoord te gaan met vestiging van een loket van het RIB in de hoofdstad, Paramaribo. Dat plan, aldus de regerings- woordvoerder Glenn Truideman, is nu van de baan. De samenstelling van de Nederlands- Surinaamse commissie die zich over de offertes zal buigen, is nog niet bekend.

BESTELLIJST

Over de precieze invulling van de Nederlandse overbruggings- hulp heeft maanden onenigheid bestaan tussen de Nederlandse en Surinaamse regering. In juli kwamen Bukman en de Surinaamse autoriteiten overeen het bedrag van zestig miljoen gulden te besteden aan het weer op gang brengen van de zwaar ingezakte Surinaamse economie.

Suriname zou daartoe een "bestellijst" bij Nederland indienen, zo was volgens Den Haag de afspraak. Deze lijst, waarmee het Rijksinkoop- bureau zou overgaan tot goederen voor de "beste prijs en kwaliteit", bleef evenwel uit. De voorzitter van het Surinaamse parlement, Jaggernath Lachmon, liet in augustus weten dat het bedrijfsleven in zijn land actief bij de aanschaf van goederen betrokken diende te raken.

WERKGELEGENHEID

De Nederlandse regering wenste hieraan aanvankelijk geen gehoor te geven. "Bukman wil niet tornen aan de overeenkomst van juli", aldus de woordvoerder van de Nederlandse bewindsman. Volgens Lachmon evenwel, en in zijn kielzog de Surinaamse regering, dreigde verlies van werkgelegenheid indien de Surinaamse particuliere sector geen deel zou krijgen in de aanbesteding van de goederen.

Suriname zal voor het einde van dit jaar zijn bestellijst moeten overleggen, zo luidde het standpunt van het ministerie van Ontwikkelings- samenwerking. Gebeurt dit niet, dan zal het bedrag van zestig miljoen niet automatisch worden overgeschreven naar de begroting van volgend jaar. In een mondeling overleg met de Tweede Kamer in september sprak Bukman zijn "bevreemding" uit over het achterwege blijven van de zogenoemde bestellijst.

De autoriteiten in Paramaribo gaven op hun beurt blijk van hun ergernis over de Nederlandse opstelling. Nederland voert een "centralistisch" beleid, zo zei vice-president en premier Henck Arron begin vorige maand. Lachmon liet blijken dat Suriname zich niet zou neerleggen bij het Nederlandse "alleenrecht".

Ruim anderhalf miljoen voor Baudelaire-eigendommen

PARIJS — Een boek van de Franse dichter uit de negentiende eeuw Charles Baudelaire samen met enige andere eigendommen van hem hebben bij een openbare verkoop 1,6 miljoen dollar opgebracht.

De verkoop werd georganiseerd door Drout, het meest vooraanstaande veilinghuis van Frankrijk. De Nationale bibliotheek verwierf zich het manuscript van Mijn naakte hart voor 350.000 dollar. De andere eigendommen gingen naar het Orsay museum. Daar behoorden twee schilderijen toe van Jeane Duval die 99.000 en 72 000 dollar opleverden.

Op Filipijnen

Coupleider bij vlucht omgekomen

MANILA — Een vroegere coupleider op de Filipijnen is omgekomen bij een poging tot vluchten.

De voormalige luitenant kolonel Francisco Baula werd vanmorgen (zaterdag) betrapt toen hij met een ladder over een vijf meter hoge muur wilde ontsnappen. Het was zijn tweede vlucht- poging. Hij leidde in 1987 een militaire staatsgreep welke in een bloedbad eindigde.

Latijnse volksdansen in ITC

WILLEMSTAD — De 'Sociedat Bolivariano' organiseerde gisteravond een culturele avond in het International Trade Center. Dit om de 'Dia di Hispanidat' te vieren. *Voor een volle zaal werden voordrachten gehouden en brachten jongeren verschillende typische dansen uit Latijns Amerika.* *Foto: een danspaar in actie.*

Reagan: indien nodig komt congres speciaal bijeen

Militaire hulp contra's zaak volgende president

WASHINGTON — President Reagan heeft Nicaragua vrijdag gewaarschuwd dat hij het congres in buitengewone vergadering bijeen zal roepen om de militaire hulp aan de Nicaraguaanse Contras te hervatten indien de Sandinisten in Managua de door Washington gesteunde rebellen aanvallen tijdens het parlementaire reces.

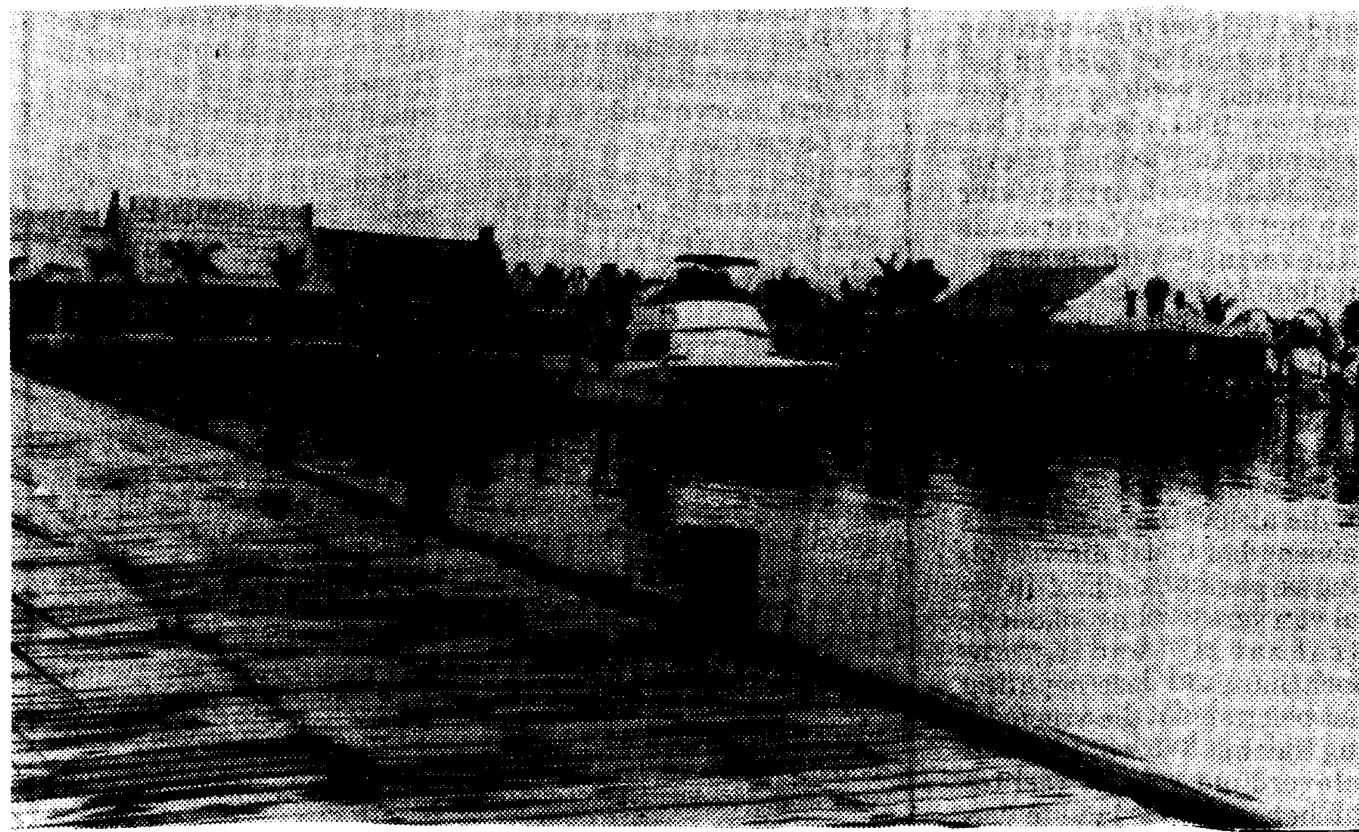
"Mochten de Sandinisten trachten munt te slaan uit deze situatie, dan moeten ze wel weten dat ik niet zal aarzelen het honderdste congres in speciale zitting bijeen te roepen om te spreken over nood-hulp aan de vrijheidsstrijders", aldus de president in een geschreven verklaring.

MILITAIRE HULP

Reagans verklaring kwam terwijl het congres zich voorbereidt op het reces, dat mogelijk volgende week ingaat, en nadat de volks- vertegenwoordigers goedkeuring hechtten aan humanitaire hulp aan de Contras ter waarde van 54 miljoen gulden. De Amerikaanse defensie- begroting voorziet verder in een mechanisme voor het vrijgeven van 33 miljoen gulden aan militaire bijstand als de Contras worden aangevallen door de Sandinisten, maar daarvoor is een nieuwe stemming in het congres nodig.

Witte-Huis- functionarissen zeiden dat Reagans verklaring was bedoeld de Nicaraguaanse regering te waarschuwen dat de Verenigde Staten niet met actie hoeven te wachten tot in januari een nieuw congres bijeenkomt. "Ons beleid in Nicaragua blijft hetzelfde: vrijheid voor het volk van Nicaragua, herstel van de democratische instellingen, en vrede en stabiliteit voor het Centraal- Amerika", zei Reagan.

De president zei niet specifiek in zijn verklaring dat hij de kwestie van nieuwe militaire hulp aan de Contras overlaat aan zijn opvolger, maar dat was wel de strekking. Functionarissen zeiden dat de Amerikaanse regering, in overleg met Republikeinse leiders in het congres, had besloten dat het zinloos is voor dergelijke hulp te pleiten in de laatste weken van het huidige congres.

ORANJESTAD — Het Harbourtown Swainharf project tegenover het parlements- gebouw te Oranjestad begint steeds vastere vormen aan te nemen, terwijl er voor de aankoop van de timesharing- appartementen grote belangstelling bestaat. Bij de foto: enige gebouwen en de pier van de jachthaven waaraan een eerste jacht ligplaats koos.

Time Ere wie ere toekomt!

WILLEMSTAD — In het laatste nummer van Time magazine, nummer 42 van 17 oktober, worden in een Olympic Special nogmaals alle winnaars opgesomd van de de Olympische Spelen.

Helaas wordt daarin een voor de Nederlandse Antillen ernstige fout gemaakt. Op de laatste bladzijde van de Olympic Special worden onder het hoofd Yachting bij de Windglider-winnaars de volgende resultaten afgedrukt:

Goud: Bruce Kendall, New Zealand
Zilver: Jan D. Boersma, **The Netherlands**
Brons: Michael Gebhardt, U.S.A.

Dat de Amerikaanse coach van de windsurfers niet wist waar The Netherlands Antilles liggen en Jan D. Boersma niet op zijn 'hitlist' van concurrenten voorkwam, is tot daar aan toe.

Maar dat de samenstellers van deze door Nissan gesponsorde opsomming van winnaars de eerste (zilveren) medaille ooit door de Antillen gewonnen, aan Nederland toekennen, is een (nog te herstellen) fout.

Hopelijk zal in een van de volgende nummers van Time deze fout verbeterd worden.

Meteen een extra reclame voor de Antillen!

Bisschop blijkt dood op vliegveld Mexico

MEXICOSTAD — De 67-jarige mgr Franciscio Medina Ramirez die bisschop was van de Mexicaanse stad El Salto in de staat Durango overleed als gevolg van een hartaanval net na aankomst op de internationale luchthaven van Mexicostad. Hij was aangekomen uit Houston waar hij een internationale conferentie had bijgewoond.

Minister Italie bezoekt Argentinie

ROME — De Italiaanse minister van Defensie Valerio Zonone kwam voor een officieel bezoek aan in Argentinie. Dit gebeurde in het streven van beide landen om hun betrekkingen nauwer aan te halen.

De Italiaanse minister had op zijn agenda ontmoetingen staan met president Raul Alfonsin en zijn Argentijnse collega, Jose Jaunarena, en met andere regerings- vertegenwoordigers. Gesproken werd over de veilligheids- situatie in onder meer Zuid Amerika.

Na verzoenend geluid uit Teheran

Olieprijs omhoog

LONDEN — De olieprijzen hebben vrijdag op de internationale markt nog iets van hun verlies teruggenomen. Dit houdt vooral verband met de aan de Iraanse regering gerichte oproep van de stafchef van het Iraanse leger, Ali Akbar Hashemi Rafsanjani, om de geschillen met de Golfstaten bij te leggen en om samen te werken in het belang van de olie- inkomsten.

De prijs van de toonaangevende, direct te leveren oliesoort Brent uit het gelijknamige Noordzeeveld steeg vrijdag in Londen met 45 dollarcent per vat (van 159 liter) van 12,60 tot 13,05 dollar. De belangrijkste Amerikaanse oliesoort, West Texas Intermediate, voor levering in november is na donderdag per vat met 55 dollarcent in prijs gestegen van 14.00 tot 14,55 dollar. Dubai, de voornaamste oliesoort uit het Midden-Oosten, eveneens voor levering in november bereikte een prijsniveau van 10,75 dollar tegen 10,30 dollar donderdag.

VERZOENING

"We vinden dat er voor ons geen reden is om met landen aan de zuidkust van de Perzische Golf te ruzieën. Als we op deze manier met elkaar blijven omgaan zal de situatie blijven zoals zij nu is. Waarom moet olie worden verkocht voor tien of elf dollar?", vroeg Rafsanjani in Teheran. Samenwerking zou de olie- inkomsten ten goede komen. Nu profiteren alleen de industrielanden, aldus Rafsanjani. Deze woorden zijn de meest verzoenende woorden die de laatste tijd aan het adres van de Golfstaten in Teheran zijn gesproken. Vooral de relatie met Saudiarabie is nogal verstoord sinds dat land in april de betrekkingen met Iran verbrak. Iran heeft op zijn beurt de Golfstaten herhaaldelijk beticht van het overvoeren van de oliemarkt.

Ook gingen de olieprijzen vrijdag omhoog vanwege het gerucht op de Amerikaanse termijnmarkten dat de secretaris- generaal van de Organisatie van Olie exporterende landen (OPEC), Subroto, binnenkort zou oproepen tot een verlaging van de produktiecontingenten. "Iedereen is het er wel over eens dat, tenzij er iets wordt ondernomen, de prijzen zullen blijven dalen", aldus Subroto tijdens een conferentie van zakenlieden uit de oliebranche in Londen.

'DIT SOORT GEVALLEN MOGEN ZICH NIET MEER HERHALEN'

Vier advocaten schrijven brief aan minister:

'Openbaar Ministerie als dief in de nacht te werk gegaan'

WILLEMSTAD — "Het is onjuist te stellen dat de raadslieden in slaap zijn gevallen. Wij zouden eerder kunnen stellen dat het Openbaar Ministerie als een dief in de nacht te werk is gegaan", dat zeggen de vier advocaten, mr H.W. Braam, mr M.D. Bennet, mr E.F. Sulvaran en mr E.A. Arrindell in een protestbrief aan de minister van Justitie over de gang van zaken rond de uitzetting van de drie Fransen.

"Niet alleen mochten wij erop vertrouwen dat het Openbaar Ministerie geldende wettelijke regelingen en verdrags- bepalingen alsook de beschikking van de gouverneur zou naleven, doch ook dat zij op correcte wijze ons op de hoogte zouden stellen van de uitlevering. Wellicht zijn wij uitgegaan van de achteraf gebleken verkeerde veronderstelling dat ook het Openbaar Ministerie gebonden is aan regels en afspraken zoals het in een rechtsstaat hoort. De rechtmatigheid van dit optreden rammelt dan ook aan alle kanten. Dit mag nooit meer gebeuren."

De Amigoe berichtte al eerder over de woede van de vier advocaten die achteraf moesten vernemen dat hun clienten op het vliegtuig naar Frankrijk waren gezet. Dat, terwijl advocaat Bertie Braam de vrijdag voor hun vertrek, met het Openbaar Ministerie contact had opgenomen om informatie te vragen.

Minister mr Ivo Knoppel van Justitie — die zelf ook advocaat was voordat hij minister werd — meent evenwel dat de advocaten "niet alert genoeg waren". Op het moment dat de drie Fransen werden vastgehouden voor uitlevering, hadden zij — indien ze dat wilden — gelijk een kort geding moeten aanspannen en niet moeten wachten tot na het weekeinde. Dat de drie Fransen zo snel zijn uitgeleverd, is volgens Knoppel alleen maar toe te uichen. Niet alleen omdat het voor Curaçao zaak was dat deze criminelen zo snel mogelijk zouden worden uitgeleverd, maar ook in het belang van henzelf: anders zouden ze alleen maar langer vast zitten, zo argumenteerde hij.

Over de reactie van Knoppel zeggen de vier advocaten in hun brief: "dat u als politiek verantwoordelijk orgaan het handelen van uw ondergeschikten wilt verdedigen, neemt niet weg dat deugdelijke rechtspleging een van de hoogste verworvenheden is van een rechtsstaat. Reden waarom wij u verzoeken het nodige te ondernemen dat dit soort gevallen zich niet meer kunnen herhalen. Wij vertrouwen erop dat u met de nodige objectiviteit en als jurist uiteraard kritisch de rechtmatigheid van dit optreden zal onderzoeken."

EENZIJDIG

Omdat de minister volgens de advocaten "mogelijk door eenzijdige informatie" tot de conclusie is gekomen dat het Openbaar Ministerie op volstrekt juiste wijze heeft gehandeld, wordt in de brief uitgebreid de mening van de advocaten belicht. De advocaten baseren zich op het Frans- Nederlands Uitleverings- verdrag van 24 december 1985 en het enkelvoudig verdrag van New York van 1961, alsook het Nederlands- Antilliaans Uitleveringsbesluit. In artikel vier van het Frans- Nederlands Uitleverings- verdrag staat: "Indien de opgeeiste persoon vervolgd wordt in het land, waaraan de uitlevering is gevraagd, of daar veroordeeld is geworden voor een ander strafbaar feit, dan dat waarvoor de uitlevering wordt gevraagd, zal die uitlevering geen plaats hebben, dan nadat die vervolging zal geeindigd zijn of, in geval van veroordeling, nadat de straf zal zijn ondergaan. Nochthans zal deze bepaling niet beletten dat die vreemdeling tijdelijk kan worden overgeleverd om voor de rechter van het opeisende land te verschijnen, onder voorwaarde dat hij zal terug gezonden worden zodra de rechter van dat land uitspraak zal hebben gedaan."

SCHENDING

"Zonder deze laatste voorwaarde", aldus de advocaten, "is uitlevering niet mogelijk zonder verdragsschending. Immers, zoals wij allen behoren te weten, doet slechts een openbare behandeling de vervolging niet tot een einde komen en dat is in casu wel vereist. Ook van een veroordeling is nog geen sprake geweest in deze zaak."

Dit wordt volgens de advocaten bevestigd in artikel zes van het Nederlands- Antilliaans Uitleverings- besluit: "Indien de vreemdeling wegens een ander strafbaar feit dan dat waarvoor zijn uitlevering wordt aangevraagd, in de Nederlandse Antillen vervolgd wordt of straf ondergaat, mag de uitlevering niet worden toegestaan dan na afloop van de in de Nederlandse Antillen ingestelde vervolging en nadat hij de hem opgelegde straf zal hebben ondergaan of hem daarvan gratie zal zijn verleend."

Uit deze twee feiten blijkt volgens de advocaten al dat de onrechtmatigheid van het optreden van het Openbaar Ministerie vast staat. "Echter dit is niet alles. Ook het besluit van de gouverneur, d.d. 2 september 1988 waarbij uitlevering is gelast, luidt voorzover hier van belang als volgt: 'doch eerst na afloop van de in de Nederlandse Antillen tegen deze personen ingestelde vervolging' en 'nadat deze personen de hen eventueel opgelegde straf zullen hebben ondergaan...' Deze personen en hun raadslieden", zo vervolgen de advocaten, "mochten in gerechtvaardigd vertrouwen afgaan op het feit dat ook het Openbaar Ministerie zich zou houden aan deze beschikking als gegeven door de gouverneur. Immers het is juist een algemeen belang van de eerste orde dat de overheid, en zelfs de overheid bij uitstek trouw is aan de door haar gegeven beslissingen, aangezien bij gebreke hiervan haar geloofwaardigheid zoals in casu ernstig wordt geschaad."

FEITEN

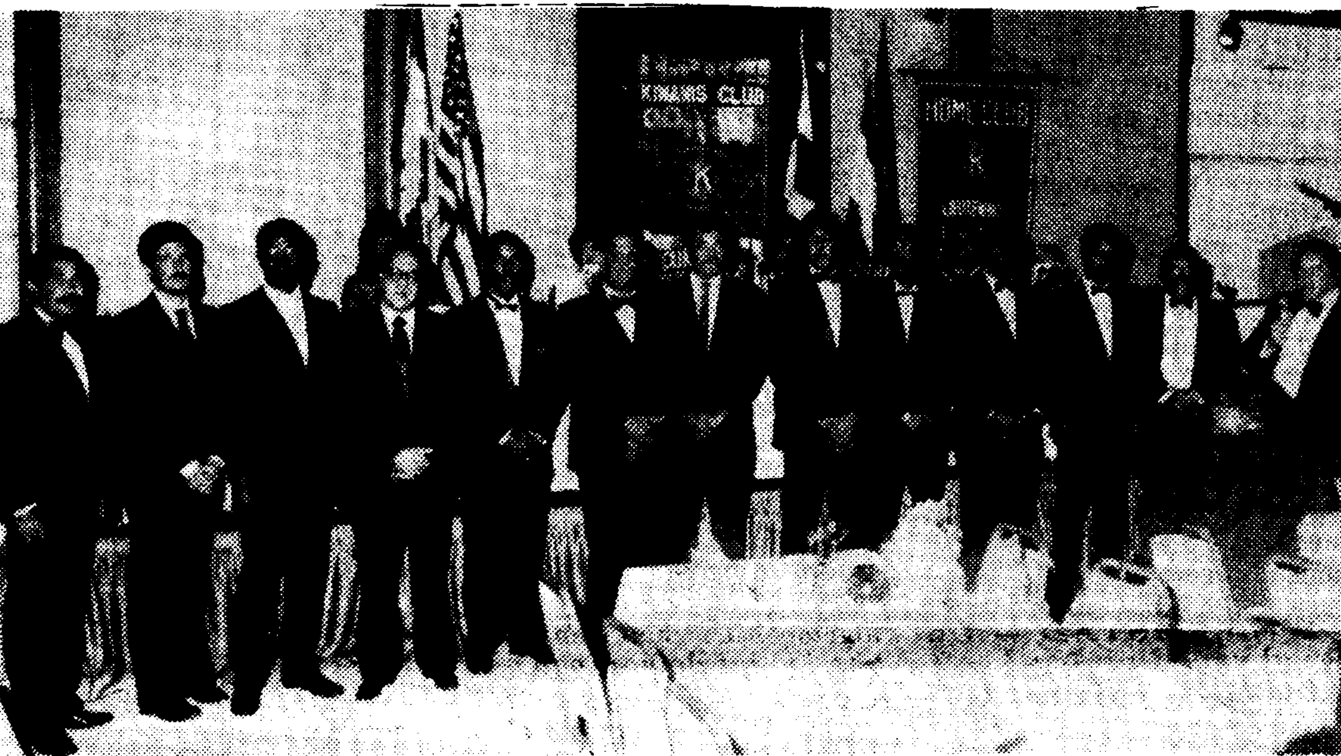
In de brief herhalen de advocaten nogmaals hoe de feiten zijn: op vrijdag 7 oktober is er contact geweest tussen advocaat mr Bertie Braam en de advocaat- generaal over de eventuele uitlevering. Daarbij is door de advocaat gevraagd of de uitlevering in het weekeinde zou plaatsvinden en is mede gedeeld dat de advocaten tijdig op de hoogte gesteld wensten te worden zodat er een kort geding zou kunnen worden aangespannen. Uit het gesprek heeft Braam begrepen dat er eerst een beslissing zou moeten worden genomen. Hij zou maandag weer contact opnemen met de advocaat- generaal. Ook de advocaten Sulvaran en Bennett hadden de advocaat- generaal tijdens een eerder onderhoud gevraagd hen tijdig op de hoogte te stellen van uitlevering. "Het lijkt ons sterk dat de advocaat- generaal op vrijdagmiddag om vijf uur nog niet wist dat deze personen de volgende dag zouden worden uitgeleverd. In ieder geval hebben wij uitdrukkelijk gevraagd om ons op de hoogte te stellen."

Tot slot van de brief doen de advocaten een beroep op de minister om "met de nodige objectiviteit" en "kritisch" de rechtmatigheid van dit optreden te onderzoeken. Dit om te voorkomen dat dit soort gevallen zich in de toekomst herhalen.

WILLEMSTAD — Te Buena Vista moest de politie assistentie verlenen toen de 32- jarige vrouw, T.Z. door de man W.S. van 26 jaar in het gezicht was geslagen. De vrouw kon geen reden bedenken waartoe voor deze mishandeling aanleiding was. S. werd terplekke door de politie aangehouden.

Nieuw bestuur van Kiwanis Curaçao

WILLEMSTAD — De Kiwanis Club Curaçao heeft een nieuw bestuur, dat bestaat uit, v.l.n.r. Hebron Adoptie, Elias Moreno, Irwin Temmer, Guillermo Suares, Jose Pinedoe, voorzitter Julkius der Meer, programma- directeur Robert Bomber, secretaris Marlon der Meer, penningmeester Robert Celestina, tweede vice- voorzitter George Leetz, eerste vice- voorzitter Oswald Suares, laatste voorzitter Jules Ilario en 'lt governor' Boy Mendes. Dave Mourillon, die ook deel uit maakt van het bestuur, staat niet op de foto. Hij was ziek.

Andere foto: Mendez installeert Julius der Meer als voorzitter.

59 Aanmeldingen bij FECK en OBNA:

Ex-ambtenaren starten uiteenlopende bedrijven

WILLEMSTAD — Van de 250 ambtenaren die per eind september wachtgeld of lumpsum hebben gekregen, hebben er 59 een financiele instantie benaderd om een aanvullende lening zodat zij een eigen bedrijf kunnen beginnen. Gedeputeerde Ricardo Isebia verwacht dat er per eind oktober (de laatste dag dat men vrijwillig ontslag kan aanvragen) tussen de 300 en 350 ambtenaren zijn afgevloeid. Hij is redelijk tevreden over het aantal dat besluit voor zichzelf te beginnen. De nieuwe projecten die door deze ex-ambtenaren worden opgezet, zijn ondermeer een bar- restaurant, een pedicure- salon, een autobanden- reparatie- centrum, een advocanten- kantoor, een bloemenzaak, een loodgieters- bedrijf en een peuterschool.

Zoals bekend bieden de twee financiele instellingen 'Fundashon Empresa Chiki Korsou' (FECK) en de Ontwikkelingsbank (OBNA) aan de ambtenaren die voor lumpsum kiezen, de mogelijkheid om dit bedrag aan te vullen met een extra lening tegen aantrekkelijke voorwaarden. De bedoeling van de lumpsum- uitkering, is dan ook dat de economie gestimuleerd wordt doordat er meerdere kleine bedrijven komen.

GOEDGEKEURD

In een persbericht deelt de overheid mee dat er in totaal 59 ambtenaren bij deze instanties hebben aangeklopt. Van de 46 ex-ambtenaren die naar FECK zijn gegaan, zijn er inmiddels 29 projecten goedgekeurd. Deze kosten tezamen 552.000 gulden, een aanzienlijk bedrag, zo meent een tevreden gedeputeerde Isebia.

Er zijn nog een aantal projecten bij FECK in behandeling en er zijn er inmiddels acht afgewezen, twee initiatiefnemers hebben zich terug getrokken. De OBNA heeft over geen van de 13 ingediende projecten een beslissing genomen. De mensen die zich bij deze instanties aanmelden, krijgen volledige begeleiding. Ook als het project eenmaal is gestart, krijgen ze hulp bij de administratie, management en marketing.

ONDERWIJS

Eind dit jaar hoopt de overheid alle ambtenaren die ontslag hebben gekregen, hun lumpsum te hebben uitbetaald. Reeds nu krijgt al iedere maand een groep mensen hun geld. In januari zal begonnen worden met de ambtenaren in het onderwijs. De leerkrachten die dan ontslag aanvragen, zullen dat nog voor het nieuwe schooljaar krijgen. De overheid verwacht dat dit nog een grote groep zal zijn.

In Centro Pro Arte

Songfestival C.B.U.

WILLEMSTAD — Vrijdag organiseert de Antilliaanse Televisie Maatschappij in Centro Pro Arte het songfestival van de CBU (Caribbean Broadcasting Union). Dit festival vormt het sluitstuk van de algemene bijeenkomst die jaarlijks op één van de eilanden die lid zijn van CBU, gehouden wordt.

Dit jaar wordt het eerste lustrum van het CBU- festival gevierd. Het eerste festival werd in 1984 op Aruba gehouden. Winnaar werd toen Claudius Philips. Melania van der Veen was winnares in 1985 in Trinidad. Het derde festival vond plaats in Guyana. Absolute winnares in dat jaar was Libia Frans. Vorig jaar werd Curaçao vertegenwoordigd door Romeo Heye die toen als eerste finalist uit de bus kwam. De jonge Machell Montana eindigde op de eerste plaats.

Dit jaar doen de volgende deelnemers mee aan het CBU- festival: Edmond Manuel de Freitas (Aruba), Rosie Hunte (Barbados), Brian Carter (Barbados), A.J. Brown (Jamaica), Giselle Gordon (Trinidad), Ruby Fou Chong (Trinidad), Jo-Ann Rowley (Trinidad), Eion Greaves (Guyana) en Frank Daal (Curaçao). Speciale gasten zijn Melania van der Veen, Libia Frans, Brotherhood of Man, Cesar Dance Creation. Het orkest staat onder leiding van Errol 'Toro' Colina.

De avond begint om negen uur. Kaartjes zijn verkrijgbaar bij TeleCuracao, Tik Tak, de boekhandels Mensing, Salas, Van Dorp/Eddine en La Bonanza (O).

Relatie advies- en bemiddelingsbureau

Inter/ Relatie gaat samenwerken met Tropical Contact

WILLEMSTAD — Binnenkort zal op Curaçao het regionaal kantoor van de Stichting Inter/Relatie (IR) geopend worden. IR is in Nederland één van de grootste bureaux op het gebied van relatie bemiddeling. De stichting werkt in nauwe samenwerking met Tropical Contact, het relatie advies en bemiddelings- bureau dat onlangs is opgericht. Tropical Contact zal haar activiteiten onder de naam en vlag van IR voortzeten.

IR heeft momenteel 70 kantoren in Nederland. De stichting is van plan binnenkort ook kantoren te vestigen in België, Suriname en Aruba. Het regionale kantoor op Curaçao zal onder supervisie komen van de oprichter van Tropical Contact. Over dit bureau is enige tijd geleden in de Amigoe reeds bericht.

Tropical Contact was reeds in het begin van haar bestaan tot de ontdekking gekomen dat op Curaçao veel meer vrouwen dan mannen zich inschrijven. Om de vrouwelijke inschrijvers aan de gewenste contacten te helpen is een samenwerkings- verband met IR aangegaan. De 'kans van slagen' is daardoor vele malen groter. Als alles volgens plan verloopt zal IR deze maand op Curaçao operationeel worden.

Het is de bedoeling op Aruba, Bonaire en St. Maarten met lokale consulentes te werken en wanneer er voldoende belangstelling blijkt te bestaan, zal op deze eilanden ook een kantoor van IR worden gevestigd. Aan de consulentes die eerst op hun bekwaamheid worden getest, zullen speciale cursussen worden gegeven. Verder zijn er ook nog plannen om andere activiteiten in de vorm van contact vakantiereizen te ontplooien. In Nederland bestaat deze mogelijkheid al.

De stichting IR staat in Nederland onder controle van de Raad van Toezicht, een instantie van het Ministerie van Wetenschappen, Volkshuisvesting en Cultuur. Doordat in het verleden nogal met de relatie- bemiddeling gezwendeld is, heeft men door het opzetten van deze raad een instantie gecreëerd die de werkzaamheden van de bureaux in goede banen moet leiden. Bureaux die onder de Raad van Toezicht staan worden zwaar gecontroleerd. Mensen kunnen bij deze raad hun beklag doen, als zi vinden dat er iets niet in de haak is.

Het bureau wordt ook administratief gecontroleerd. Zo mag er bijvoorbeeld geen groter verschil dan 10 procent tussen het aantal ingeschreven mannen en vrouwen bestaan. In principe is het niet mogelijk zich in te schrijven bij verschillende bureaux. Dit om huwelijkszwendel te voorkomen. Volledige discretie is eveneens gewaarborgd. Verder is er een garantiefonds opgezet waardoor de client bijvoorbeeld in geval van faillissement van het bureau beschermd is. Via lezingen en informatieve avonden zal binnenkort meer informatie gegeven worden over de doelstellingen van IR.

Rolschaatsende dominee binnenkort op Curaçao

door Victor Hafkamp

HILVERSUM — Curaçao kan binnenkort kennismaken met een sportieve dominee. Het is de 33-jarige Bert Schüssler die binnenkort naar Willemstad vliegt met zijn vrouw en drie kinderen. Schüssler wordt op Curaçao voor drie jaar predikant van de Verenigde Protestantse Gemeente (VPG), een samenwerkings- verband van de lutherse, hervormde en gereformeerde kerk. Schüssler is de eerste gereformeerde predikant die binnen de VPG aan de slag gaat.

Schüssler is een sportieve man, want hij is een verwoed skeeler en werkt op de rolschaatsen aan zijn lichamelijke conditie die hij naast het geestelijk heil van groot belang acht. Van de zomer is de predikant al op Curaçao geweest om kennis te maken met het eiland.

"De ontmoeting met zijn gemeente was toen heel positief", zegt de dominee in een interview met de in Hilversum verschijnende "Gooi- en Eemlander". "Ik ga naar Curaçao om een aantal redenen. Voor mezelf lijkt het me verrijkend om zoiets eens mee te maken, een andere cultuur, andere mensen, een andere manier van denken en een andere wijze van kerk-zijn. En ik denk dat het ook verrijkend kan zijn voor je eigen geloofsvisie. Ik hoop dat het ook een verbreding wordt van mijn wereldorientatie. En ons gezin is er op dit moment voor geknipt om het avontuur te ondernemen", aldus Schüssler die zes jaar lang de gereformeerde gemeente in Kamperland (Noord-Beveland in de provincie Zeeland) diende.

"De randkerkelijkheid op Curaçao is groter dan bij ons", meent Schüssler. Hij denkt dat men op Curaçao ontvankelijk tegen hem aankijkt. "Een beetje ook in de sfeer van: hij zal zich in elk geval eerst nog moeten bewijzen".

Schüssler verwacht de eerste te zijn die op Curaçao de skeeler-sport beoefent. "Op Curaçao zal ook wel een stuk asfalt zijn, waar ik kan trainen. Sport heb ik altijd leuk gevonden. Van huis uit ben ik eigenlijk een zwemmer. Voor het lichaam heb ik een passief beroep. Ik zit en vergader veel. Soms sta je onder spanning door de input van alle informatie, blije en trieste. Dan is het heerlijk af en toe eens lekker uit te waaien".

Na de vliegende non nu dus de rolschaatsende dominee. Curaçao opgelet!

Hoofd GGD reageert fel op kritiek:

'Geen ander land doet zoveel voor de volksgezondheid'

WILLEMSTAD — "De afgelopen drie tot vier jaar, zijn er plannen gemaakt om de gezondheidszorg op Curaçao te herstructureren. Een herstructurering van een systeem dat historisch scheef is gegroeid door gebrek aan professionele mensen. Een systeem dat in zijn tijd aan de doelstellingen heeft voldaan. Zaken die in de loop der jaren scheef zijn gegroeid, kunnen niet van de ene dag op de andere worden recht getrokken. Niet in de volksgezondheid." Dat zegt het hoofd van de Geneeskundige Gezondheids Dienst (GGD), dr Mac Kibbelaar, in een reactie op de publicaties van de afgelopen dagen in verschillende media waarin het beleid van gedeputeerde Nelson Monte van Volksgezondheid aan de kaak werd gesteld. "Ik ben vol goede hoop dat de overheid spoedig haar beleid zal aankondigen voor wat betreft de herstructurering van de gezondheidszorg."

Ook de Amigoe berichtte deze week over rapporten waarin aanbevelingen worden gedaan voor een herstructurering van de volksgezondheid, maar die langzaam maar zeker onder het stof bedelven. Dat is volgens GGD- hoofd Kibbelaar niet waar. De Amigoe- preke "Gezondheidszorg: ongezonde zorg" en de kritiek in andere media, noemt hij een "belediging voor de vierduizend professionelen" en een "gebrek aan respect voor onze autoriteiten".

In de vijf pagina's tellende reactie, gaat Kibbelaar terug in de geschiedenis en noemt hij de redenen waarom Curaçao een goede volksgezondheid heeft. Zo noemt hij de bescherming van de Almachtige die ervoor zorgt dat we hier geen calamiteiten hebben of epidemieën. Ook ons klimaat is van goede invloed op de gezondheid van de bevolking, zo meldt Kibbelaar.

Als meer concrete voorbeelden noemt Kibbelaar het zuivere water dat we op Curaçao hebben en het werk dat diensten zoals de Fundashon Kas Popular, Selikor en Sociale Zaken verrichten. Uit het feit dat er een belangrijk percentage van de begroting naar dit soort diensten gaat, blijkt dat de overheid al jarenlang de gezondheidszorg aandacht geeft. "Ik betwijfel het of er twee landen zijn, behalve Curaçao, die zich politiek gezien zo verbinden aan de gezondheid van hun bevolking."

Kibbelaar gaat uiteraard ook in op de komst van de GGD in de jaren vijftig: "Alsof het bovengenoemde allemaal nog niet genoeg was, besloot de overheid in de jaren vijftig ook een dienst speciaal met de volksgezondheid te belasten."

De GGD is zeer tevreden over de huidige gedeputeerde: "gedeputeerde Monte is op zijn eigen speciale manier, tot op heden alle toezeggingen aan de GGD nagekomen. Voor de professionelen is gebleken dat hij een man van zijn woord is."

Op de kritiek dat recentelijk van de vijf ambulances waarover de GGD beschikt, er vier kapot waren, gaat Kibbelaar ook in. Hij erkent dat en zegt dat er constant kritiek is op de ambulance- dienst. Dat is ook wel logisch omdat de mensen die een ambulance nodig hebben, onder enorme druk staan. Als gevolg daarvan werken de mensen op de ambulancedienst, ook onder een constante druk. Zeker omdat de ambulances maandelijks 600 tot 700 keer patienten moeten vervoeren.

Toen er vier ambulances kapot waren, heeft de bevolking daar evenwel niet onder geleden, zo vervolgt Kibbelaar, omdat het Rode Kruis medewerking heeft gegeven en DOW ervoor heeft gezorgd dat de ambulances in enkele dagen waren gerepareerd. "De GGD garandeert de service van de ambulances aan de bevolking en spoedig zullen er nieuwe moderne ambulances komen."

ONTSLAG

Evenzo erkent Kibbelaar dat de meeste werknemers die voor vrijwillig ontslag hebben geopteerd, van de GGD afkomstig zijn. Dat dit een bewijs is van de onvrede die daar onder het personeel heerst, is volgens hem echter een verkeerde conclusie. Men kan het volgens hem ook positief bekijken: namelijk dat de GGD de grootste medewerking geeft aan de bezuinigings- doelstellingen van de overheid. Bovendien is gebleken dat veel werknemers om persoonlijke redenen of voor studie ontslag hebben aangevraagd.

Dat er een herstructurering van de volksgezondheid nodig is, ontkent Kibbelaar niet. De zaken zijn in de afgelopen jaren scheef gegroeid, zo schrijft hij, en sinds een jaar of vier wordt er aan gewerkt om dit te veranderen. "Terwijl de GGD het in principe niet eens was met gedeputeerde Monte voor wat betreft de veranderingen voor een herstructurering, moet ik nu zeggen dat gebleken is dat gedeputeerde Monte gelijk heeft gekregen om bepaalde zaken aan te houden." Kibbelaar is dan ook vol goede hoop dat er spoedig van zijde van de gedeputeerde het beleid zal worden aangekondigd voor wat betreft de herstructurering van de volksgezondheid.

ECONOMISCH HERSTELBELEID WORDT VOORTGEZET

Algehele economische teruggang

Begrotingstekort toegenomen door minder offshore-inkomsten

WILLEMSTAD — "De begrotings- problematiek zoals die zich aftekent voor 1989 is niet los te zien van de gevolgen van de economische crisis die zich sinds medio 1982 heeft gemanifesteerd. Deze problemen zijn intussen van dien aard dat het eilandgebied niet in staat zal zijn haar tekort in 1989 volledig terug te dringen. Vandaar dat het eilandgebied Curaçao en de centrale overheid, de Nederlandse regering hebben benaderd met een verzoek tot begrotingssteun. Externe buitenlandse financiële hulp, zoals dit met de Nederlandse overheid, na een ingediend verzoek voor begrotingssteun, is overeen gekomen, is van groot belang om te voldoen aan de financierings- behoefte van het eilandgebied voor 1989."

Dat schrijft het eilandgebied in de 'Algemene Beschouwingen' van de begroting voor 1989 die binnenkort in de eilandsraad behandeld moet worden. Zoals bekend heeft de begroting een tekort van 131,6 miljoen gulden. In de begroting wordt wel aangekondigd dat door middel van "additionele maatregelen" het tekort verlaagd moet worden. Wat voor maatregelen dit zullen zijn, wordt niet gemeld.

Het tekort van het eilandgebied Curaçao, valt op te splitsen in 72,2 miljoen gulden op de Gewone Dienst en 59,4 miljoen gulden op de Kapitaaldienst.

"Tegen de achtergrond van de economische crisis, welke zich reeds vanaf medio 1982 heeft ingezet, zal dit tekort geen grote verrassing moeten zijn. In de afgelopen jaren hebben alle belangrijke peilers van de economie, namelijk de olieraffinaderij, het toerisme, de handel, de financiële offshore en de scheepsreparatie zware tegenslagen moeten incasseren. De structurele terugval in het totaal van de belasting- ontvangsten, werd nog aanvankelijk opgevangen door de toename van de offshore winstbelasting- ontvangsten. Echter, sedert 1987 vertoont ook deze ontvangstenbron een scherpe daling", aldus de Algemene Beschouwingen.

HOOFDREDENEN

"Dit noemt de overheid ook één van de hoofdredenen van het hogere begrotingstekort ad 29,4 miljoen gulden in 1989 ten opzichte van 1988. Zowel de inkomstenbelasting, de loonbelasting en de winstbelasting is enorm terug gelopen, meldt de overheid. "Tegen de achtergrond van de geprojecteerde tekorten heeft de overheid niet stil gezeten en het Bestuurscollege is sedert 1985 samen met de centrale overheid begonnen met een saneringsbeleid", vervolgt de overheid. "De effecten van het sinds 1985 ingezette saneringsbeleid zijn echter niet van dien aard geweest, dat er in 1989 reeds sprake kan zijn van een evenwichtige begroting. De ontvangsten dalen namelijk in een sneller tempo dan het tempo waarop de uitgaven door het Bestuurscollege verlaagd kunnen worden, waardoor het eilandgebied nog steeds te kampen heeft met een groot begrotingstekort."

INSPANNINGEN

"Met behulp van de begrotingssteun van Nederland en "eigen maximale inspanningen" zal de overheid het saneringsbeleid voort zetten om in 1992 een evenwichtige begroting te realiseren. "Dit wil zeggen dat de begroting na 1992 voor wat betreft de Gewone Dienst, sluitend zal zijn, terwijl de Kapitaaldienst hoogstens financierbare tekorten mag vertonen. Daarbij zal worden gestreefd om een surplus op de Gewone Dienst te bereiken ter gehele of gedeeltelijke dekking van de Kapitaaldienst."

"De realisatie van een nieuw evenwicht in de begrotingspositie is overigens onlosmakelijk verbonden aan een krachtig economisch herstelbeleid, waarbij niet enkel nieuwe arbeidsplaatsen in de particuliere sector geschapen worden, maar tevens de diverse sectoren weer concurrerend zullen worden gemaakt op de internationale markten. Middels het krachtdadig aanpakken van het economisch herstelbeleid, zal het Bestuurscollege er naar streven om de economie weer op de been te helpen. Zodoende zal de begrotingspositie van de overheid verbeterd kunnen worden."

PLAATJE

Het financiele plaatje ziet er overigens al beter uit dan in de begrotingssteun- aanvraag was opgenomen. Daar werd geprojecteerd dat de inkomsten 484,3 miljoen zouden zijn, terwijl in de begroting een bedrag van 533,2 miljoen gulden is opgenomen. "Hieruit blijkt dat de ontvangsten- raming voor 1989 in de concept- begroting wat optimistischer is dan is opgenomen in de begrotingssteun- aanvraag. Dit is in hoofdzaak het gevolg van het feit dat de winstbelasting 30 miljoen gulden en de inkomstenbelasting 5,0 miljoen gulden hoger zijn ingeschat. Ook de post Overige Ontvangsten zijn hoger geraamd, dit betreft echter voor een belangrijk deel een correctiepost ad 8,3 miljoen gulden waarbij rekening wordt gehouden met een verlaging van de personeelskosten door de uittreding van personeel met hetzij lumpsum of wachtgeld, zoals dit per medio september 1988 bekend was."

Ook de uitgaven liggen echter hoger dan in de begrotingssteun- aanvraag was geprojecteerd: 590,9 miljoen gulden in de aanvraag ten opzichte van 617,4 miljoen gulden in de begroting. "Het uitgavenniveau is ten opzichte van de projectie gestegen. De post Lonen en Salarissen is structureel aan het dalen, maar de verwerking hiervan is bij wijze van een correctiepost aan de ontvangstenkant opgenomen in de begroting. De post Nietduurzame Goederen en Diensten waaronder ook de post Holding Company valt, ligt 9,2 miljoen gulden hoger. Dit is in hoofdzaak te wijten aan het langzamer verlopen van de privatisering van de Holding Hotels. De terugdringing van de materiële kosten is nauw gerelateerd aan het terugdringen van het personeels- bestand. Nadat er een duidelijker beeld is verkregen over het aantal mensen welke dienst heeft verlaten, zal er een duidelijker beeld kunnen ontstaan over de mate waarin de materiële kosten kunnen dalen."

BIJSTURINGEN

Gedurende het saneringsproces zal er een steeds beter beeld kunnen ontstaan over de preciese effecten van een aantal reeds genomen maatregelen. "Het tempo en het effect van de diverse saneringsmaatregelen is niet altijd even nauwkeurig in te schatten. Gedurende het proces zullen er dan ook voortdurend bijsturingen dienen plaats te vinden. Additionele maatregelen die genomen zullen worden, zullen middels suppletoire begrotingen worden verwerkt", aldus de Algemene Beschouwingen.

WILLEMSTAD — Deze week heeft het koor Santa Rosa di Lima een bezoek gebracht aan Mérida. In het kader van het 430-jarig bestaan van deze stad heeft het koor een optreden verzorgd in de kathedraal van Mérida. Tevens is een concert gegeven in de kerk van San Miguel en op de universiteit van Hechicera. Het koor onder leiding van dirigent Pablo Walter kijkt terug op een zeer geslaagd bezoek aan Venezuela.
Foto: Het koor Santa Rosa di Lima.

Na drie maanden 'proeftijd'

Bescherming vruchtesap wordt gecontinueerd

WILLEMSTAD — De Raad van Ministers heeft besloten de marktbescherming voor vruchtesappen te continueren. Dit na een 'proeftijd' van drie maanden. De beschikking die de bescherming van dit produkt regelde, is met terugwerkende kracht tot 11 oktober vervangen door een landsbesluit. Op grond van deze bescherming, mag er op Curaçao en Bonaire in het eerste en tweede jaar twintig procent van de totale importen, worden ingevoerd.

Zoals bekend heeft de import van vruchtesappen met name uit Venezuela, de lokale vruchtesap- fabrikanten, zoals Otto Senior NV en Frica, de nodige hoofdbrekens gekost. De lokale fabrikanten klaagden met name over de "oneerlijke concurrentie" omdat het vruchtesap uit Venezuela door een gedevalueerde bolivar, ver onder de eigenlijke prijs verkocht kan worden op Curaçao.

Desgevraagd verklaarde directeur Franklin Serphos van Otto Senior NV dat tijdens de afgelopen drie maanden gebleken is, dat de verkoop van vruchtesap inderdaad wat toeneemt. Hij kon over het algemeen niet klagen over de acceptatie van het vruchtesap dat door Otto Senior NV gefabriceerd wordt. Serphos zei evenwel dat de echte resultaten van de bescherming, pas over enkele maanden merkbaar zullen zijn omdat gedurende deze drie maanden nog veel buffervoorraden zijn opgemaakt.

In de eerste twee jaren mag slechts twintig procent van de gemiddelde jaarlijkse import op Curaçao en Bonaire worden ingevoerd. In het derde, vierde en vijfde jaar wordt dit percentage vervangen door respectievelijk dertig, veertig en vijftig procent.

Aanrijdingen

WILLEMSTAD — De verkeersdienst behandelde gisteren zeven aanrijdingen. Hierbij raakten vijf personen licht gewond. de materiële schade wordt geschat op 9.000 gulden.

E buki di Aids

WILLEMSTAD — Onlangs is het in het papiamentu geschreven boekje getiteld 'E Buki di AIDS' uitgekomen. Het boek, geschreven door mevrouw C. Jansen is uitgegeven door de AIDS- commissie.

Het boekje is met name bedoeld voor de jeugd en geeft op duidelijke wijze antwoord op honderd vragen over aids. De humoristische illustraties geven een vrolijke noot aan dit informatieve boekje dat zeer zeker de moeite waard is om door jong en oud gelezen te worden.

Onderwater park opgericht

Saba zegt nee tegen dumpen afval in zee

WILLEMSTAD — De regering van de Nederlandse Antillen heeft het schoonhouden van de Caribische wateren hoog in het vaandel staan. De Amerikaanse maatschappij die aan Saba lucratieve financiële voordelen heeft aangeboden in ruil voor het mogen dumpen van afval uit de Verenigde Staten in de Caribische Zee, heeft nul op het rekest gekregen. Om de wateren rondom Saba tegen toekomstige vervuiling te beschermen is dit gebied tot marien onderwater park verklaard.

De voortdurende dumping van industrieel, chemisch afval en ook gewoon huisvuil in de oceanen vormt momenteel één van de ernstigste bedreigingen van de wereldzeeën. Het probleem hoe van al dit afval af te komen, is nog steeds niet opgelost. De tendens in de Verenigde Staten wordt steeds sterker om haar enorme hoeveelheid afval te storten in de territoriale wateren van de kleine Caribische eilanden en Middenamerika. De komst van het schip met gevaarlijk chemisch afval naar de Caribische eilanden waarover de milieu organisatie Greenpeace alarm sloeg, ligt nog vers in het geheugen.

Begin dit jaar deed een Amerikaanse maatschappij, Waste Central, de regering van Saba een voorstel een kunstmatig rif in de zee rondom dit eiland te maken dat geheel uit afval afkomstig uit de Verenigde Staten bestond. De officiële instanties zouden gunstig gestemd zijn vanwege de inkomsten voor de schatkist die de maatschappij hen voorspiegelde. Er was zelfs sprake van dat geldbedragen onderhands gepasseerd zijn, waarbij onder meer de gedeputeerde van Toerisme, Vernon Hassell betrokken zou zijn. Later bleken de geruchten van corruptie onwaar te zijn. Niemand van de regering op Saba bleek uiteindelijk van zins te zijn het voorstel van Waste Central aan te nemen. Op 15 april werd het voorstel definitief door Saba afgewezen.

De minister-president, Maria Liberia-Peters, reageerde schriftelijk op een verontruste brief van editor Pierce Hoover van Sport Fishing aan de premier, waarin hij de Antilliaanse regering van de voornemens van Waste Central op de hoogte stelde. In een brief van 25 juli bevestigde de premier dat er geen afval in de zee rondom Saba gestort zou worden en dat de Antillen alert zullen blijven op het schoonhouden van haar heldere zee.

In juni van dit jaar heeft gedeputeerde Hassell van Toerisme het voornemen bekend gemaakt de zee rondom Saba tot onderwater park te verklaren. Op deze wijze zouden de visrijke wateren rondom het eiland beschermd zijn tegen toekomstige pogingen van ondernemingen deze zee als stortplaats voor afval te gebruiken. Inmiddels zijn de voorbereidingen voor het oprichten van een marien park afgerond en kan toeristen een duik-/zwemtocht in het nieuwe onderwater park van Saba zeker worden aanbevolen.

Conventie Jaycees

WILLEMSTAD — Dit weekeinde wordt de 27ste jaarlijkse conventie van de Jaycees Antillas en Aruba gehouden Op deze conventie zal tevens het nieuwe bestuur voor 1989 gekozen worden. Franklin Abath is tot voorzitter van de Aruba Jaycees gekozen. Rugia Coffie is gekozen tot vice- president van de Aruba Female Jaycees. De installatie zal in de eerste week van januari plaatsvinden.

De speech contest die een belangrijk onderdeel van de training van de Jaycees uitmaakt, is eveneens achter de rug. Deze is gewonnen door Vilma Calmes (beginners) en Maria Elena Domacasse (gevorderden), beiden uit Aruba. Vandaag vindt de viering met beide winnaressen plaats. Tevens zal het nieuwe bestuur aan de media worden voorgesteld.

Dief gepakt

WILLEMSTAD — De 33-jarige man G.M. is op het dak van de Harlo Mini Market aan de Mgr Kieckensweg aangehouden. Hij had kort tevoren een inbraak gepleegd. De man kon worden gearresteerd, nadat de politie een tip had binnengekregen.

ÑAPA
AMIGOE Weekend Bijlage
ZATERDAG 15 OKTOBER 1988

Ik wil het Wereld Natuur Fonds- Nederland bedanken die het mogelijk heeft gemaakt dat ik het 6e Internationale Koraalriffen Symposium heb kunnen bijwonen. Ook het Onderwater Park Curaçao heeft een bijdrage geleverd mij zover te brengen. Door zelf extra geld erbij te doen en al mijn vakantiedagen op te nemen heb ik aan het werkbezoek een prachtige vakantie kunnen toevoegen. Ik wil ook Intertravel bedanken voor het organiseren van de route en de tickets.

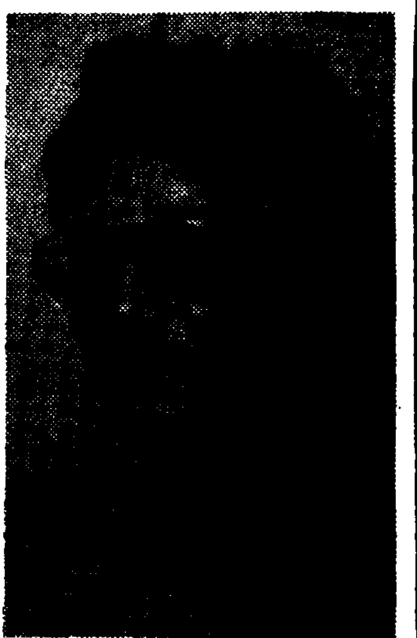
Bioloog Sybesma reisde duizenden kilometers:

Duiken in Australië en massages in Indonesië

door drs J. SYBESMA

VAN 5 augustus tot 2 oktober maakte Drs Jeffrey Sybesma, werkzaam als beheerder van het Onderwater Park Curaçao, een project van STINAPA een reis naar Australië, Indonesië en Nederland. In dit reisverslag laat hij U zijn ervaringen meebeleven.

In 1985 bezocht ik het vijfde Internationale Koraalriffen Symposium welke gehouden werd te Tahiti. Hierover heb ik geschreven in de Ñapa van 19 juli 1985. Ti dens dit symposium werd bij de sluiting medegedeeld dat de volgende meeting over drie jaar gehouden zou worden in Townsville, Australië. Bij mij begon het plan te rijpen dit symposium ook te bezoeken. Naast het belang van een goed congres lokte ook de gedachte aan een duik op het Great Barrier Reef. Giant clams, white sharks en

Crown of Thorns starfish in levende lijve in plaats van films of boeken. Geboren in Indonesië en nog vele dagen vakantie over besloot ik er meteen maar een echte reis van te maken. Het plan was gemaakt, de reis kon beginnen.

AUSTRALIE viert dit jaar, 1988, het feit dat het 200 jaar geleden door de Europeanen werd ontdekt. Dit heugelijke feit wordt door allerlei festiviteiten herdacht zoals de Wereld Expo in Brisbane. Ook het organiseren van het 6e Internationale Koraalriffen Symposium in Townsville is een onderdeel van de viering van deze "Bicentennial".

Townsville, een middelgrote havenstad gelegen in het noord-oosten van Australië is het middelpunt van alle aktiviteiten die te maken hebben met het Great Barrier Reef. Bij velen bekend en de droom van elke duiker is het Great Barrier Reef het grootste koraalriffen systeem van deze aarde. Ruim 2000 km riffen, eilanden, atollen en stranden strekken zich uit langs deze kust van Australië. Biologisch gezien is dit geweldig grote gebied ontzettend interessant en vanwege zijn bijzondere waarde voor de mensheid is dit gebied daarom ook toegevoegd tot de "World Heritage" lijst. Het is onze taak ervoor te zorgen dat dit gebied in zijn schoonheid en in het belang voor de mensheid nooit verloren mag gaan.

Dit reusachtige gebied wordt op een goede en multifunctionele wijze beheerd door de Great Barrier Reef Marine Park Authority in samenwerking met de Queensland National Parks and Wildlife Service. Door een ingewikkeld systeem van zonering wordt mogelijk gemaakt dat de bescherming van deze unieke natuur niet door menselijke activiteiten geschaad wordt maar dat tevens deze activiteiten zonder conflicten naast elkaar kunnen blijven bestaan. Er zijn zodoende zones waar bijvoorbeeld alleen één soort activiteit getolereerd wordt zoals duiken, recreatieve visserij, professionele visserij en dergelijke, maar er zijn ook anderen waar geen restricties zijn. Ook zijn er zones welke een reservaat status hebben waar helemaal geen menselijke activiteit getolereerd wordt. Vanwege de uitgestrektheid wordt het actieve beheer ook op een geheel andere schaal uitgevoerd dan wij bv op Curaçao gewend zijn. Patrouilleren wij met een speedboot, in Australië gebruiken ze naast snelle boten ook vliegtuigen, helicopters en zelfs satelieten.

DISCUSSIE

Van 8 tot 12 augustus werd in Townsville het 6e internationale Koraalriffen Symposium gehouden. Zo'n 600 wetenschappers op het gebied van koraalriffen presenteerden in zes simultane thematische sessies (zogenaamde mini-symposia) de resultaten van hun werk in de afgelopen drie

Indonesië: gordel van smaragd

jaar. Behalve mini-symposia waren er ook poster sessies en bestond er genoeg ruimte tot discussie. Het voornaamste doel van dit Symposium was door middel van de discussies wegen te zoeken die moeten leiden tot toekomstig relevant onderzoek.

Onderwerpen van de vele mini-symposia waren onder anderen reproduktie, verspreiding, inter-regionale vergelijkingen, hydrodynamische invloeden, stofwisseling, planteneters, detrituseters, predatie, ziekten, kalkalgen, aansluitende biosystemen, ruimtelijke patronen en dynamiek, menselijke invloed, beheer, natuurlijke invloeden, historische riffen, nutrienten en symbiose. Zo'n 300 presentaties werden gegeven en zo'n 200 posters tentoongesteld.

Het bijwonen van zo'n belangrijk Symposium is al een hele gebeurtenis maar er daadwerkelijk aan bijdragen is toch datgene waar iedereen naar streeft. Ik had daarom ook ruim van tevoren een presentatie ter beoordeling opgestuurd welke door het organiserend committee werd geaccepteerd.

SCHADELIJK

Mijn presentatie, getiteld 'Marine resource protection versus marine tourism: a management problem', ging over het conflict waar elke parkbeheerder mee geconfronteerd wordt. Hij moet namelijk aangeven wanneer de menselijke activiteit schadelijk is voor de natuur. Aan de hand van het Onderwater Park Curaçao, probeerde ik duidelijk te maken dat een toenemend duiktoerisme goed voor de economie van het land is maar dat elke duiker meer, ook meer schade aan het rif met zich mee brengt. Op een bepaald moment moet er door de beheerder ingegrepen worden en maatregelen genomen worden om verdere afbraak te voorkomen om het natuurlijke karakter van het rif te kunnen behouden. Het is nu voor de beheerder erg moeilijk te bepalen wanneer nu dit evenwicht van recreatie en bescherming is bereikt. Het blijkt dat veel van de beslissingen hier, maar ook elders, vooral genomen worden volgens logisch redeneren en gezond verstand gebruiken maar dat eigenlijk de juiste beslissing alleen genomen kan worden na gegevens die aangedragen worden door gedegen wetenschappelijk onderzoek. En juist daaraan schort het bij het beheer van onderwater parken over de gehele wereld.

GEEN OPLOSSINGZ

Mijn presentatie was een van de weinige praktische voorbeelden die tijdens het mini- symposium over beheer werd gegeven en ondanks het grote nut van het Congres viel het me op dat er geen daadwerkelijke oplossingen worden aangedragen om het probleem van de afbraak van de koraalriffen door menselijke en natuurlijke invloeden te stoppen, laat staan om te keren. Veel beschrijvingen van negatieve situaties en maar een enkel succes verhaal waar een bedreigd koraalrif weer in zijn gezonde staat is terug gebracht door daadwerkelijke beheersmaatregelen die tevens door de bevolking ondersteund en nageleefd wordt.

DUIKEN

Aansluitend op het Symposium was de mogelijkheid om een excursie te maken naar het Great Barrier Reef om niet alleen de riffen te aanschouwen tijdens duiken, maar ook om te kunnen zien wat Australië op wetenschappelijk gebied doet aan rifonderzoek en beheer. Als je toch zo ver reist voor een Symposium is het bijna vanzelfsprekend dat je ook zo'n excursie meemaakt om het rif van dichtbij te zien. Op het laatste moment werd de excursie helaas volledig afgelast. Slecht weer en zware deining maakten duiken in Townsville en omgeving onmogelijk. Een domper op mijn vreugde en bovendien vijf dagen over. Wat nu?

CAIRNS

Het geluk was met mij, want op de dag dat de excursie afgelast was had ik een gesprek met iemand die mij mededeelde dat in Cairns, een stadje zo'n 300 km noordelijk van Townsville, het weer goed genoeg was om te kunnen duiken. Omdat ik toch de tijd had ben ik naar Cairns getrokken en heb mezelf daar op twee duiken getrakteerd via een van de lokale commerciele duikorganisaties. Prachtige duiken met een biologische gevarieerdheid die veel groter is dan het Caribisch gebied. Ontzettend veel vormen en kleuren, je komt ogen tekort. Een uitdaging voor elke bioloog. Meer dan 300 soorten harde koralen (tegen 50 in het Caribisch gebied) en meer soorten vissen dan je kunt tellen, doen je gewoon duizelen. Wat ik me niet realiseerde was het feit dat het momenteel in Australië winterseizoen is en ondanks dat ik me erg noordelijk in Australië bevond, was het water behoorlijk koud (iets boven de 20 graden). Zonder wetsuit niet uit te houden.

B.Y.O.

Australië is een bijzonder land. Niet alleen de natuur heeft zich door de eeuwen van isolatie van de andere continenten in een eigen richting bewogen (denk maar aan alle soorten buideldieren zoals kangoeroe en koala), maar ook de mensen zelf. Het taaltje dat ze in Australië spreken wordt aangeduid met: 'A richly Australian form of English', waarbij vooral de begroeting G'day Mate' typisch Aussie is. Australië is een ruig en wild land, wat doorwerkt in de mensen.

Bier is de nationale drank en wordt naar oud Engelse afkomst in pubs, die overal te vinden zijn, genuttigd. Crocodile Dundee (uit de gelijknamige film) is een goed voorbeeld van een 'typische Australiër'.

Naast bier heeft Australië voortreffelijke wijnen. Bijzonder opvallend is, dat er veel restaurants zijn die geen drankvergunning hebben. Door echter op hun uithangborden de woorden B.Y.O. aan te brengen, wat staat voor 'Bring Your Own', wordt aangegeven dat je je eigen bier of fles wijn mee kan nemen, die dan ter plaatse voor 50ct voor je geopend worden, een zgn corkfree. Bij elk groepje restaurants is ook meestal wel een drankenzaak, waar je een ruime keus aan alkohol kunt vinden. Het is echter ten strengste verboden, (en de politie treedt daar hard tegen op) om in het openbaar te drinken. Niet op het strand, het park of waar dan ook.

Dit verbod is waarschijnlijk ontstaan door het gedrag van de Aboriginals. De Aboriginals, de oorspronkelijke bewoners van Australië, hebben de moderne beschaving nooit kunnen of willen bijbenen en vormen nu het uitschot van de Australische maatschappij. Donker van kleur vallen ze des te meer op en zie je ze vaak in groepjes verlopen en smerig door de straten van de stad slenteren. Openbare dronkenschap is algemeen onder deze mensen. Het Aboriginal probleem is iets waar Australië nog geen oplossing voor heeft gevonden en zich best voor schaamt.

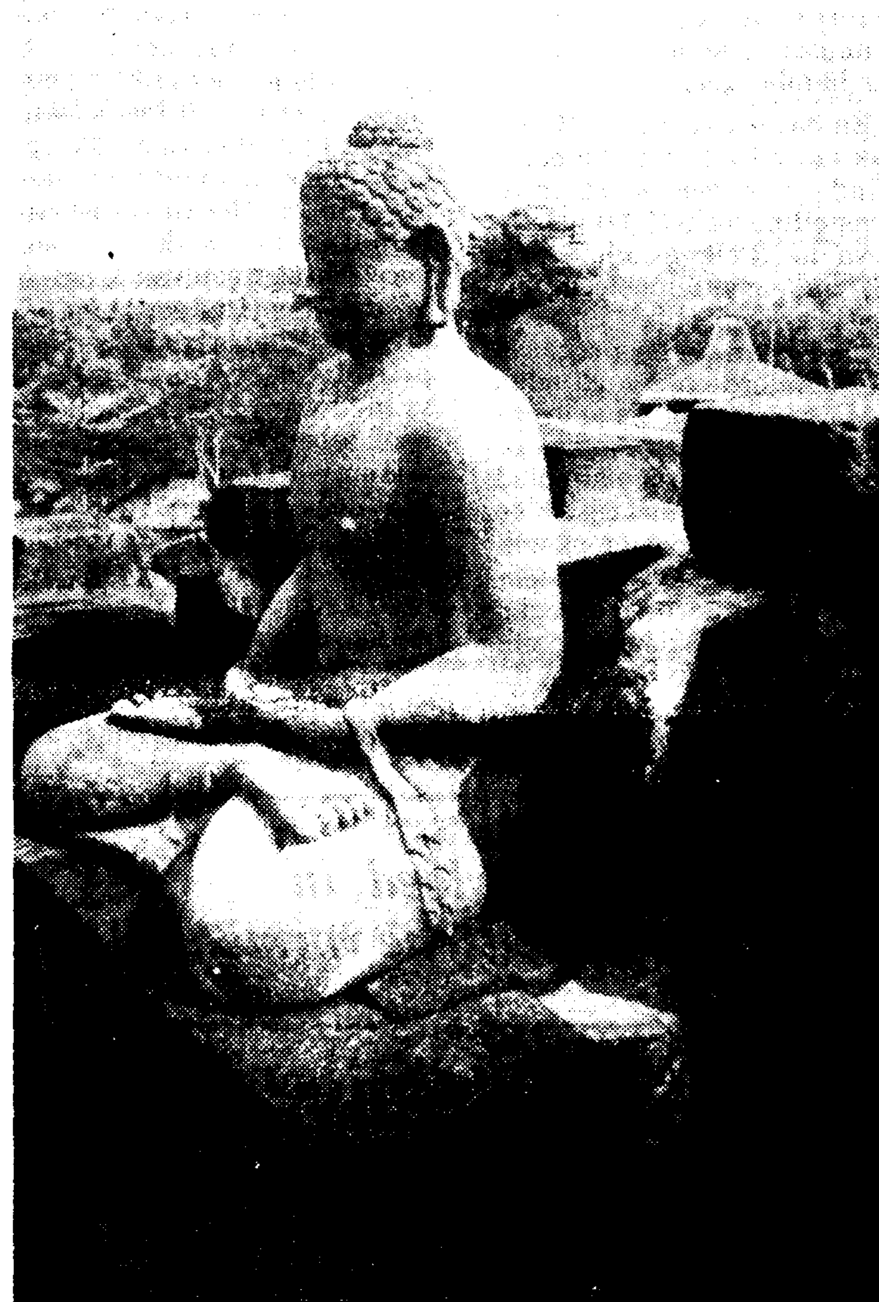
ONTZETTEND GROOT

Australië is een ontzettend groot land. De mensen zijn daarom ook gewend om lange afstanden te reizen en hebben hier allerlei goede voorzieningen voor. De binnenlandse luchtvaart- maatschappijen zijn hypermodern en vliegen met een grote frequentie naar de diverse steden. Het wegennet is goed; alhoewel de snelweg tussen Townsville en Cairns in het regenseizoen soms volledig onder water staat en niet begaanbaar is. Goede bussen, vergelijkbaar met de Amerikaanse Greyhound, verbinden ook alle steden en dorpen. Het viel me echt op hoeveel jonge Australiers uit het zuiden (Sidney, Melbourne) met een rugzak op de rug, hun weg gevonden hebben naar de vele jeugdherbergen in Cairns, alwaar ze wild enthousiast een goedkope duikcursus volgden. Cairns is trouwens ontzettend aan het ontwikkelen en zal in de nabije toekomst een mondaine toeristische badplaats worden.

DE NATUUR

Het is voor mij natuurlijk niet mogelijk een algehele indruk te geven van de Australische natuur omdat ik niet de kans gekregen heb om ook echt veel van Australië te zien. Mijn indrukken zijn dan ook beperkt tot wat ik vanuit het vliegtuig kon zien en het gebied rond Townsville en Cairns. Austra-

(Vervolg op pag. 6)

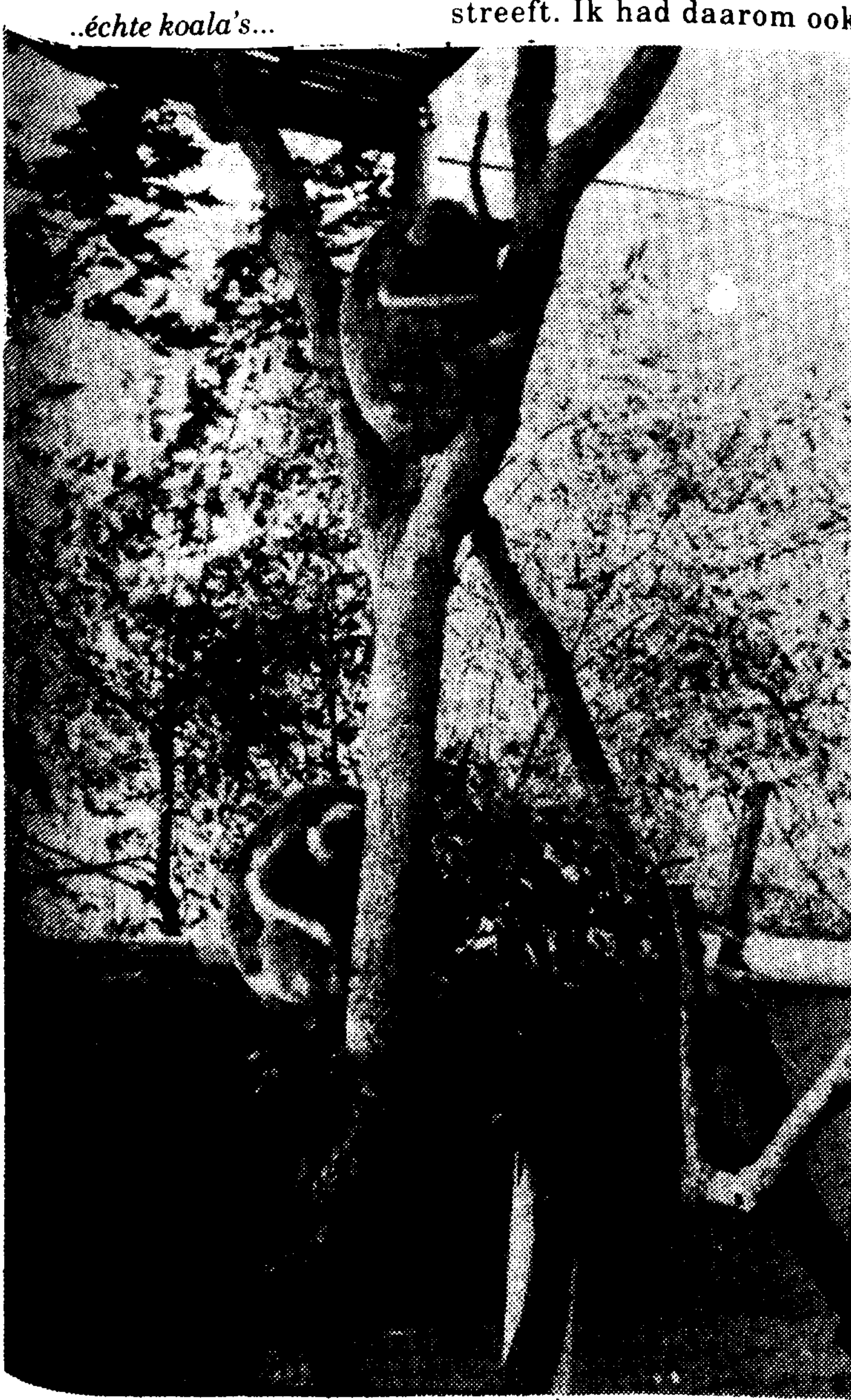

...een van de vele Buddha beelden...

...Kuta Beach, Bali. Een massage in de schaduw...

..échte koala's...

INDIEN u een reis om de wereld wilt plannen moet u ruim van tevoren naar uw reisbureau stappen om uit te laten zoeken wat de goedkoopste manier is en welke de alternatieven zijn. Ga naar verschillende bureaus en laat ze u een prijsopgave geven binnen een bepaalde tijd. In mijn geval bleek dat sommige grotere reisbureaus niet meer reageerden op mijn verzoek en waarschijnlijk geen interesse hadden en zodoende een grote boeking misliepen. De prijzen die ik ontving varieerden soms enorm. Boek zo snel mogelijk zodat u in de computer staat want sommige vluchten naar het verre oosten zijn maanden van tevoren volgeboekt. Koop nooit chartervluchten maar gewone tickets. Ze zijn duurder maar deze kunnen zonder problemen veranderd worden indien u vroeger of later wilt vertrekken en dat komt zeker voor. Reconfirmeer altijd ook al is het niet nodig. Op deze manier controleert u of u nog in de computer staat. Vergeet nooit uw PNR code mee te nemen. Dit is uw computertoegangsnummer en deze verschilt per maatschappij.

Boek hotels voor uw aankomst zodat u daar geen probleem mee heeft in het begin. Niets is erger dan na een vermoeiende vlucht van vele uren op een vliegveld te staan en te ontdekken dat alle redelijke hotels zijn volgeboekt. Eenmaal uitgerust is het makkelijk iets op eigen houtje te vinden.

Zorg verder dat u terdege geïnformeerd bent over het land. Dit kan geschieden in de vorm van tips van vrienden die er net geweest zijn, reisgidsen, literatuur en dergelijke.

Neem zo min mogelijk bagage mee. Wilt u echt trekken dan is een goede stevige rugzak een vereiste. Het geeft de mogelijkheid uw handen vrij te houden.

Neem zo min mogelijk waardevolle dingen mee. Ga ervan uit dat alles gestolen kan worden en dat dan zelfs nog het verlies niet al te groot moet zijn. Draag daarom je belangrijke papieren (paspoort, tickets) en geld op verschillende plaatsen op je lichaam. Sommige mensen gebruiken een tasje om hun hals terwijl andere een soort buidel onder hun bloes hebben. Neem cash geld mee, maar ook traveler cheques. Gebruik een credit card voor de hotels en duurdere aankopen. Loop nooit met te veel geld te zwaaien en gebruik kleine valuta.

Hou rekening met lokale gewoontes en wees altijd vriendelijk. Wees niet al te paranoia door iedereen die aardig tegen je doet te verdenken dief te zijn want dat vergalt je vakantie alleen maar, maar wees gewoon voorzichtig.

NAPA
ZATERDAG 15 OKTOBER 1988

(Vervolg van pag. 5)

lië is eigenlijk een heel grote woestijn. Vliegend over het kleinste continent zie je uren lang alleen maar zand, zand en zand. Evenwijdig aan de kust vindt je een bergrug welke het zand afscheidt van de zee. Het is in de smalle strook tussen gebergte en zee, dat de mensen van Australië hun bestaan hebben gevonden. In North Queensland is deze strook bijzonder vruchtbaar en is daarom geschikt als landbouwgrond. Rijdend van Townsville naar Cairns zie je kilometers grote suikerrietvelden (Verschillende goede rumsoorten worden lokaal gebrouwen). Het was net oogsttijd en de wee-zoete geur van de suikerfabrieken was van verre te ruiken.

STRIJD

Ga je in de richting van de bergen dan wordt al gauw de warmte verdreven door de koelte van de hoogte. Ook de vochtigheid van de lucht neemt toe. De bergen zijn bedekt met

'Het gevecht duurt drie minuten: dan is één haan dood'

weelderige tropische regenwouden. Grote delen ervan worden beschermd als natuurparken terwijl in andere delen een intensieve bosbouw naar diverse houtsoorten geschiedt. Momenteel is er een enorme strijd gaande tussen de provincie en het land vanwege een bos ten noorden van Cairns. De provincie wil dit gebied ontsluiten voor het creëren van meer banen voor de "loggers", maar de landsregering wil dit bos behouden als een onaangetast reservaat. Het standpunt van de landsregering is beslist prijzenswaardig te noemen. Resumerend kan gezegd worden dat de mensen in Queensland allemaal binnen redelijke afstand in de bergen en de bossen maar ook aan het strand en het rif kunnen recreëren.

Over zwemmen gesproken. Tijdens de maanden maart t/m mei, wanneer het bloedheet is en iedereen zin heeft om te zwemmen, is dat langs de gehele kust niet mogelijk (tenzij je volledig ingepakt bent in een wetsuit). Dit komt vanwege duizenden "stingers" (een kleine kwal) welke een zodanige venijnige steek geven dat mensen eraan overlijden. Een remedie tegen de dodelijke steek is nog niet gevonden.

INDONESIE

Na mijn verblijf in Australië ben ik voor vakantie verder gevlogen naar Indonesië.

Indonesië, gordel van smaragd, bestaat uit 13.677 eilanden. Een land van bijzondere schoonheid in de natuur die van het ene extreem in het andere valt: van de 5000 m hoge besneeuwde bergen in Irian Jaya, tot de moerassen in oost Sumatra. Van de uitgestrekte eucalyptus bossen op Timor tot de weelderige tropische regenbossen van Java, met vuurspuwende vulkanen over de hele lengte van Indonesië. Historisch gezien vertoont dit land de geschiedenis van de wereld. Bezet geweest door Chinezen, Indiërs, Maleisiërs, Portugezen, Polynesiërs, Arabieren, Engelsen en de Nederlanders, zijn de diverse culturen terug te vinden in de ruïnes van her. Het Hindoeisme, Boeddhisme en de Islam, hebben de grondslag van de godsdiensten gelegd. Indonesië heeft een enorme hoeveelheid natuurlijke grondstoffen, welke niet allen doelmatig gebruikt worden. Het land is een van de meest bevolkte ter wereld en telt momenteel 272 mil oen zielen. Berekend is, dat als de bevolking blijft toenemen met dezelfde snelheid als nu, in het jaar 2000 dit land het tweede dichtbevolkste land ter wereld zal zijn. De meeste mensen wonen op het eiland Java gevolgd door Bali.

BALI

Het is in Dempasar, Bali, dat mijn vliegtuig neerstreek om een uur of negen 's avonds. Afhandeling van de immigratie en douane toonde veel overeenkomsten met Hato, wanneer in het hoogseizoen twee KLM Boeings tegelijkertijd afgehandeld moeten worden...

Verblijvend in Kuta, vlak bij het vliegveld, werd het contrast met Australië des te duidelijker. Organisatie, ruimtelijke planning en ontwikkeling zijn duidelijk niet de sterkste kanten van deze maatschappij. Het is inderdaad wel een cultuurschok neergeplant te worden vanuit Australië in Bali.

Kuta Beach is een bijzonder uitgestrekt strand van vulkanisch geelachtig zand. Enkele honderden meters uit de kust breken de grote golven in waaiers van schuim. Uitstekend geschikt voor surfen, nemen ontelbare jonge Australiërs hun boards mee op het vliegtuig om zich met de krachten van deze golven te meten. De zonsondergang is een van de mooisten in Indonesië.

Op het strand lopen verschillende groepjes vrouwen rond, die voor een klein bedrag een massage aanbieden. Liggend op je buik, de zon op je huid en vaardige handen die je rug kneden, kun je proberen enkele woorden Bahasa Indonesia te leren van deze bijzonder vriendelijke vrouwtjes. Je voelt je als een prins.

Kuta Beach (en Sanur voor de rijkeren) is dé vakantie lokatie van de Australiërs, die hier net als aan de Costa del Sol in Spanje met horden tegelijk neerstrijken om plat op hun rug op het strand zo snel mogelijk te verbranden. Bijzonder weinig geïnteresseerd in het land en de cultuur, zijn ze tevreden met hun eigen geïmporteerde bier en hun eigen hamburgers.

En dat is zo'n zonde. Bali is rijk aan cultuur. Voornamelijk Hindoe van godsdienst, in tegenstelling tot het islamitische Java, heeft elk dorp hoe klein ook zijn eigen tempelcomplex. Een begravenis lijkt een beetje op een karnavals- processie met honderd-en-één rituelen. 's Morgens vroeg zie je overal miniscuul kleine mandjes gevlochten uit enkele palmbladstrengen gevuld met rijst, bloemetjes en enkele wierookstokjes, om de goden goed te stemmen zodat misschien deze dag een succesvolle dag mag zijn. De drukte en de mensen, die overal geld uit je willen slaan, kan je soms teveel worden,

'Fruit in overvloed, in de meest exotische vormen'

maar over het algemeen zijn de mensen bijzonder vriendelijk, altijd vragend waar je vandaan komt ("Ah, Belanda") en altijd genegen tot een praatje.

TYPISCHE KEUKEN

Het eten is overal de typische Indonesische keuken. Nasi goreng, Nasi rames, saté, en al dergelijke zijn overal te krijgen. Omdat Bali niet Islamitisch is, worden veel gerechten hier met behulp van varkensvlees gemaakt. Er zijn drie manieren om te eten: op straat, in de warong of in een restaurant. De prijs stijgt ook in deze volgorde. Op straat eten doet voornamelijk de lokale bevolking. Met een klein vuurtje op een karretje wordt de bami goreng klaar gemaakt, welke uit een palmblad gegeten wordt. Onze westerse maag, niet gewend aan de minder goede hygienische gewoonten, kan niet goed tegen dit eten. De warongs zijn vaak wel te vertrouwen en serveren goedkoop en smakelijk eten. De restaurants zijn niet beter maar wel duurder. Fruit in overvloed in de meest exotische vormen, kleuren en smaken. Blimbing, durian, jeruk, nanka, manga, rambutan en nog vele andere minder bekende doen je watertanden.

'Afdingen is heel gewoon'

Na enkele bezienswaardigheden bezocht te hebben, zoals de tempel bij Ulu Watu met de heilige apen, de actieve vulkaan van Batur gezien vanuit Kintamani (als het niet zo mistig is), enkele batik-, zilver- en houtsnijwerk- fabrieken, werd het tijd verder te trekken naar Java.

Gebruik makend van het openbaar vervoer zoals bus en trein ontrolt het prachtige land zich voor je ogen. Overal zie je de rijstvelden, de sawahs, de kokosbomen en de bananenbomen, de dorpen met hun inwoners tegen de berghellingen aangeplakt. Geen stukje natuur die niet op een goede manier benut en ontgonnen wordt. Ontzettend veel water dat alles laat groeien.

Openbaar vervoer is een hele belevenis. De busjes, die overal naar toegaan en spotgoedkoop zijn, worden vaak ongelooflijk vol gestouwd met mensen. Ik zat zelf in een busje waar officieel maar 11 mensen in mochten rijden maar die op een bepaald moment 27 volwassenen herbergde. Plus hun bagage!

JAVA

Java wordt doorkruisd door treinen. Van boemel tot luxueuze airconditioned Bima expres, die vanuit Surabaya vertrekt naar Yogjakarta op weg naar Jakarta. Altijd stipt op tijd vertrekkend, duurt een trip van oost Java naar Surabaya zo'n zeven uur. En dat voor de prijs van 3 gulden, in de beste klasse, met besproken plaats. Het lijkt lang maar de vergezichten, de verkopers op alle stations met al hun snoeperijtjes, doen je de tijd vergeten.

Yogjakarta is het centrum van de Javaanse cultuur. Het ademt een geheel eigen atmosfeer. Het verkeer is minder druk dan bv Surabaya. Wat opvalt, zijn de duizenden becak rijders die je voor enkele dubbeltjes overal naar toe fietsen. Ook al lijkt alles zo goedkoop, het is de gewoonte om voor alles af te dingen. Het zit gewoon in de cultuur ingebakken en men verwacht gewoon van e dat je het doet. Soms, na een hevig afding gevecht waarbij je van de prijs die oorspronkelijk gevraagd werd slechts de helft hoeft te betalen, realiseer je dat je je om een bedrag van 50 cent hebt druk gemaakt. Indien de goede man zich voor dit luttele bedrag de benen uit zijn lijf heeft getrapt, vond ik een ruime fooi meestal op zijn plaats.

In Yogjakarta bevindt zich een stad in een stad, de Kraton. Het paleis van Sultan nr.9, die nog steeds leeft. Gebouwd volgens traditionele Javaanse architectuur is dit paleis het mooiste van allen. Een toer over het terrein met de charmante gidsen die je in je eigen taal uitleg geven, brengen je al gauw in de sfeer van toen. Midden op de overdekte binnenplaats oefenen dagelijks beeldschone danseresjes op de muziek van de Gamelan. De Yogja dansstijl getuigd van een bijna militaire discipline van de geest en het lichaam. De dansers zijn immer gracieus en afstandelijk, ook in de pauzes waarbij ze vaak in een meditatieve houding complete rust uitstralen.

MYSTIEK

Het is toevallig volle maan en dat geeft mij de mogelijkheid een voorstelling van het Ramayana Ballet mee te maken, die in de avond gehouden wordt op een enorm stenen openlucht podium met op de achtergrond het Prambanen tempelcomplex. Twee en een half uur kijken naar dansen gebaseerd op de traditionele Wayang Orang van het traditionele Javaanse theater. Je wordt overwelmd door de mystiek van een volledig Gamelan orkest en honderden prachtig uitgedoste dansers, zangers en muzikanten.

Het spreekt vanzelf dat vele toeristen aangetrokken worden door dit schouwspel van cultuur en geschiedenis. En je ziet ze dan ook in alle soorten en maten. Snelle Japannertjes met flitsende cameras, busladingen vol oudere mensen vaak Hollanders terug naar toen, maar ook de bijna uitgestorven hippie loopt hier verrukt rond op blote voeten en tracht zoveel mogelijk één te worden met de geest van deze mensen.

Rondom Yogja zijn vele bezienswaardigheden te bezichtigen waaronder de wereldberoemde Borobudur. Deze reusachtige Boeddhistische tempel is 1100 jaar oud en opgebouwd uit duizenden stenen die met de hand zijn bewerkt. De hele tempel is eigenlijk een groot beeldhouwwerk die de lessen van Boeddha weergeeft in beeld. Een heel ander interessante tocht is een bezoekje aan het Dieng plateau. De tempelruïnes gewijd aan de Hindoe god Shiva, zijn de oudsten van Indonesië. De naam Dieng betekent bode van god, hetgeen benadrukt wordt door de stilte van de omringende bergtoppen, de bijna tastbare wolken, de koele mistige atmosfeer en de minerale meertjes.

Winkelen in Yogja is een hele belevenis. Langs de Jalan Malioboro, de hoofdstraat met een naam die duidelijk de vroegere Engelse overheersing verraadt, staan honderden stalletjes waarlangs duizenden mensen schuivelen. Dit gaat zo door van vroeg in de morgen tot 's avonds laat. Van alles kun je kopen. Spullen gemaakt van batik of leer, schilderijen, nagemaakte Ray Ban brillen, horloges, snoeperijtjes en zelfs zag ik een obat (medicijnen) verkoper die schorpioenengif als remedie tegen reuma verkocht. Om zijn verkoop te ondersteunen had hij een doos vol met levende reusachtige zwarte schorpioenen voor zijn voeten staan en liet hij af en toe zo'n eng ding over zijn arm lopen. Omstreeks negen uur worden de stalletjes afgebroken om plaats te maken voor eetstalletjes. Een matje tegen de muur is je tafel, terwijl de voetgangers nog steeds langs je heen schuivelen. Yogja is beroemd om zijn nasi gudeg. De ajam goreng is een beetje taai maar dat is ook te verwachten als je kippen ziet die ze in dit land hebben. Waarschijnlijk een haan die zijn gevecht verloren heeft.

De vogeltjes markt is de plaats waar je hanengevechten kunt organiseren. Voor 15 dollar kun je zo'n gevecht krijgen. Slechts drie minuten duurt dat, want dan is een van de hanen dood en daarvoor moet je betalen. Behalve hanen worden de mooiste zangvogels, duiven en andere dieren op de markt verkocht. De hondjes waarschijnlijk voor de pot. Ergens op de grond lag een mand welke in eerste instantie rode rijst leek te bevatten. Het bleek echter een krioelende massa rode mieren te zijn. "Good food for cock, mister, fight harder!"

SINGAPORE

Vanwege de verhalen dat Jakarta een vuile grote wereldstad is, ben ik meteen vanuit Yogjakarta doorgereisd naar Singapore. De vele verhalen over dit welvarende minilandje, hadden mijn nieuwsgierigheid toch geprikkeld. En inderdaad is Singapore heel westers en rijk. Langs de Orchard road staan de prachtigste hotels zij aan zij naast de talrijke malls. Iedere mall bestaat uit hypermoderne kledingzaken, electronische zaken en biedt eigenlijk alle zaken die je maar kunt wensen. De prijzen van de artikelen zijn niet zo laag als verteld wordt, maar vergeet niet dat je nog steeds met oosterlingen te maken hebt. Je moet afdingen en dan kan je wel aantrekkelijke prijzen krijgen. Afdingen is ook hier de gewoonste zaak van de wereld.

Vanuit de winkelcentra is het leuk wandelen naar de zeekant, richting China Town: exotische winkeltjes, allerlei eettentjes en fruitstalletjes maken dat de betonnen massa die Singapore heet tot leven komt. Maar ook hier komt een einde aan en al na een dag ben ik vertrokken uit Singapore. Richting Europa.

NEDERLAND

Mijn reis naar huis was geen terugreis maar een doorreis. Gepland via Nederland om familie en vrienden op te zoeken is het toch telkens weer een feest om van de weelde in Nederland te kunnen genieten. Nederland is nog steeds een bijzonder rijk land. De winkels puilen uit met de nieuwste winterkleding, prachtige kleding van goede kwaliteit. Eigenlijk is alles van goede kwaliteit. Het eten, de kleding, de auto's, het openbaar vervoer.

'Je komt ogen tekort'

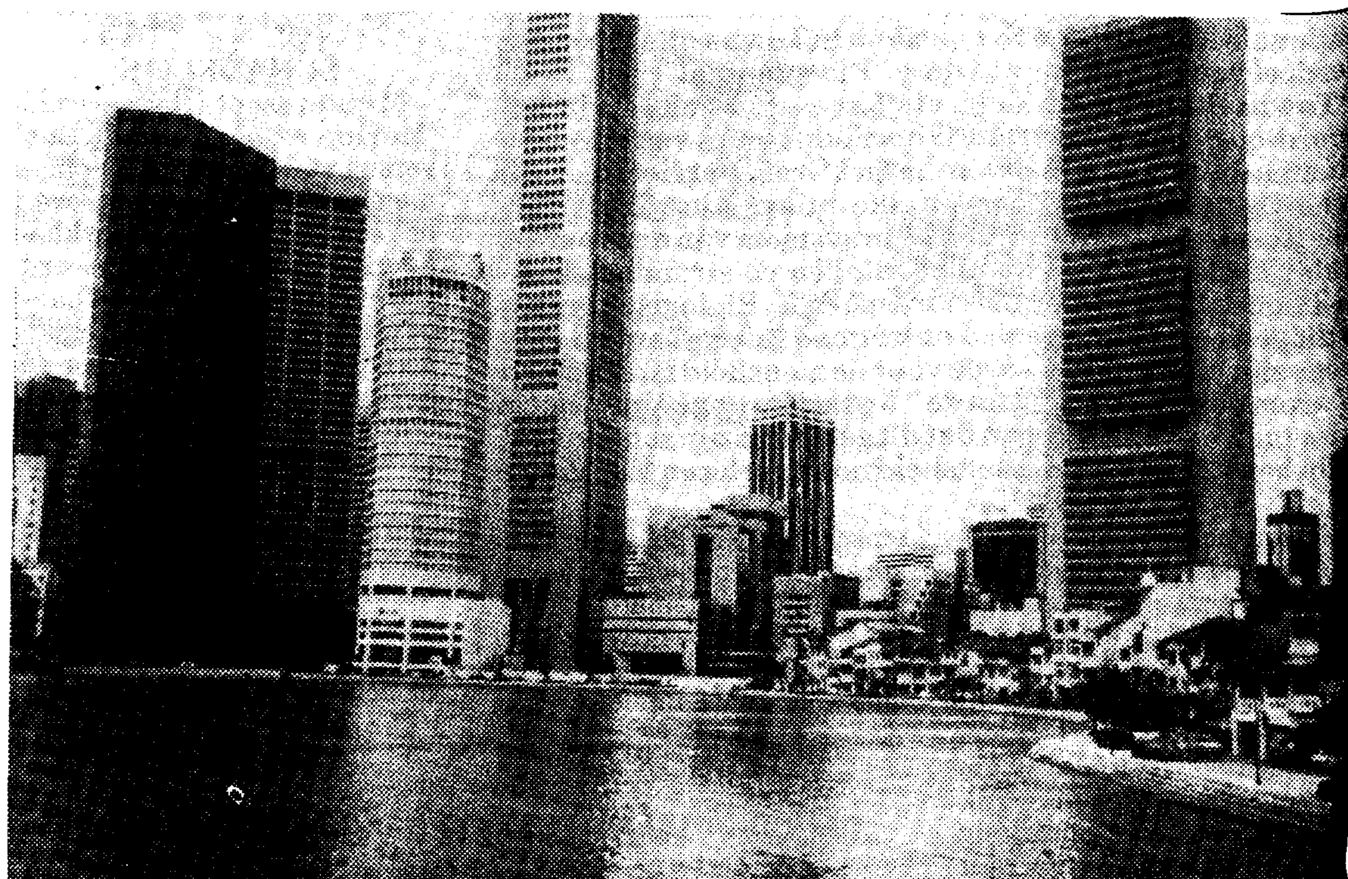
De dingen die me opvielen? De mensen aldaar weten nog steeds niet hoe goed ze het hebben. Ze blijven mopperen.

Waar ik echt van genoten heb is de beschikbaarheid van meerdere biersoorten in elk café. Stappen in de stad is nog even leuk en des te leuker als je kunt kiezen uit een lekker Belgisch Duveltje, een Hertog Jan of een Kriek van Geuze Lambiek.

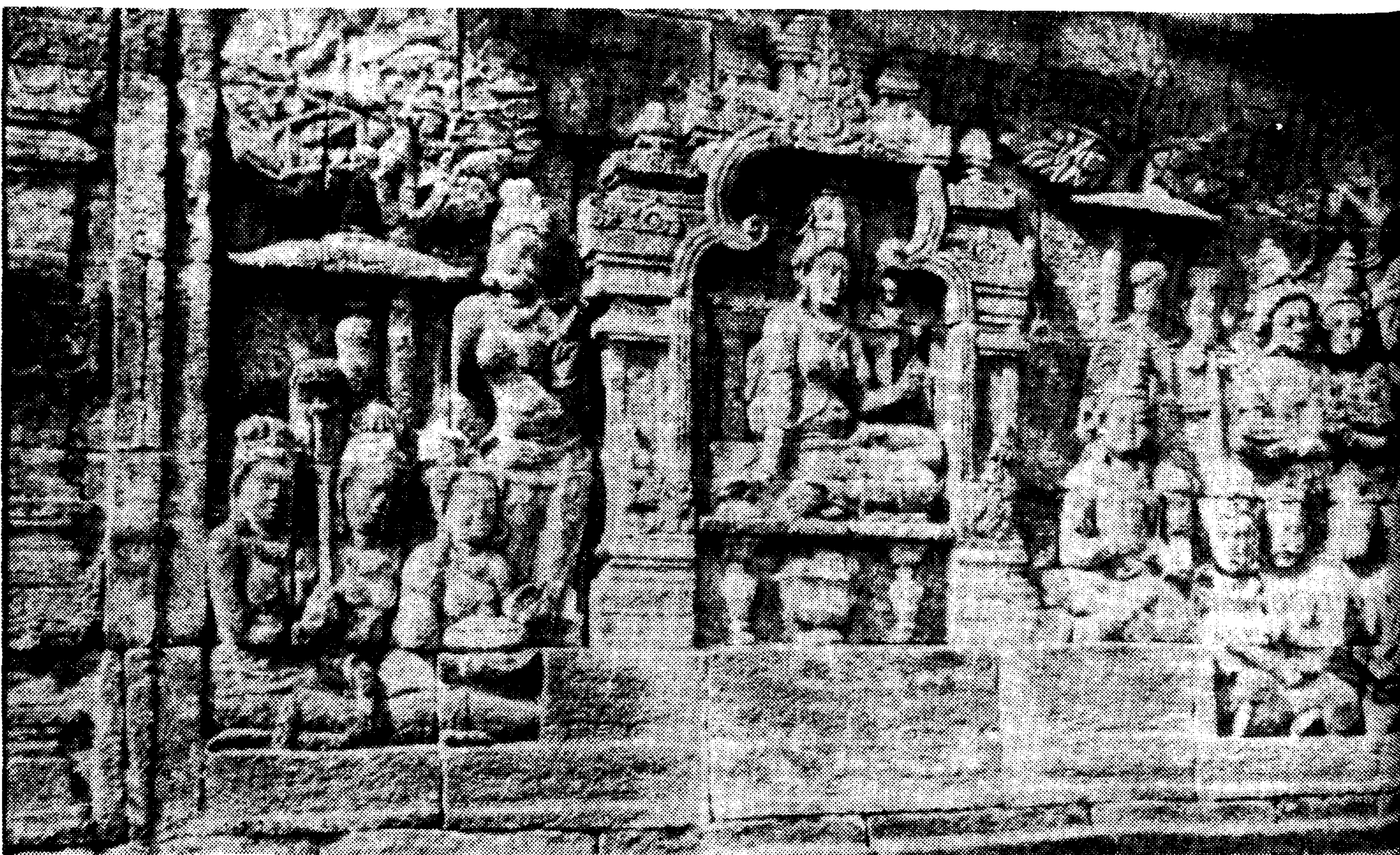
Ook al die lekkere broodjes en de veelheid aan verse vleeswaren, verse groenten, haring, fruit en ga zo maar door horen bij de geneugten van Nederland.

Maar wat me nog het meest opviel? Dat ik al snel weer in de gaten had waarom ik uit Nederland ben weggegaan. Dat vreselijke snertweer! Je bril beslaat, je wordt drie keer op een dag natgeregend, het is koud en de mensen zijn chagerijnig. Nee, ik ben blij weer thuis te zijn.

"Indonesian Handbook" geschreven door Bill Dalton. Uitgever: Moon Publications USA en "Indonesia: A travel Survival Kit" uitgegeven door Lonely Planet Publication Australië. Regelmatig worden de boeken bijgewerkt en herzien in nieuwe drukken. Ik heb daarnaast ook Nederlandstalige, Franse en Duitse vergelijkbare reisgidsen gezien.

...Singapore: een westerse oase in het Verre Oosten...

...alle wanden van de Borobudur zijn met de hand bewerkt...

...zwavelmeertjes, indrukwekkend mooi...

ÑAPA
ZATERDAG 15 OKTOBER 1988

De tien reizen van dr. P. Wagenaar Hummelinck

'Curaçao, Arub hebben een mac in mijn leven ge

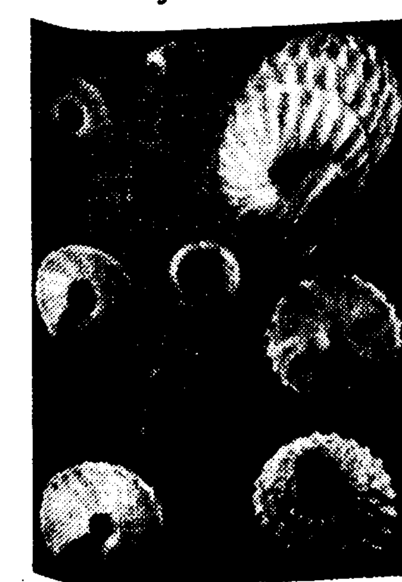

door Nel Casim

EEN VAKANTIEREIS van Dr P. Wagenaar Hummelinck naar Curaçao klinkt zo vreemd. De naam Wagenaar Hummelinck is al zo lang verbonden met Curaçao, Aruba en de andere Antilliaanse eilanden dat hij er een onvervreemdbaar deel van is geworden. Alles wat hier op natuurwetenschappelijk onderzoek verricht wordt ondergaat nog steeds zijn invloed. De Encyclopedie schrijft zelfs, dat "een nieuwe periode van onderzoek werd ingeluid door P. Wagenaar Hummelinck, die sedert 1930 vele malen de Nederlandse Antillen bezocht".

In een interview met de Amigoe vertelde de heer Wagenaar Hummelinck over die vorige reizen en toen bleek ook meteen dat wat bedoeld was als een vakantiereis toch een klein programma meekreeg.

Terwijl zijn dochters naar de baai zijn om te zonnen en te zwemmen, brengt hij een bezoek aan de UNA, doet onderzoek naar de verspreiding van landslakken en maakt plannen om grotten te bezoeken waar nieuwe rotstekeningen ontdekt zijn.

Uw eerste reis, in 1970, naar Curaçao, was dat al een studiereis?

"Ja, maar het was een geologie- excursie. Ik studeerde biologie in Utrecht met als bijvak geologie bij professor Rutten. Toen die naar Curaçao ging, vroeg ik of ik, als bioloog, ook meemocht.

Als deelnemer aan die eerste Utrechtse Antillen- excursie kreeg ik toen de kans om met de Nederlandse Antillen kennis te maken en mij grondig in het landschap te verdiepen. Wij logeerden in het jonggezellenhuis van de Isla. Met trucks van de C.P.I.M. gingen wij met onze uitrusting en vele mandflessen met drinkwater naar ons eerste kamp op Porto Marie, waar wij door Shon Rojer hartelijk werden verwelkomd, en later naar ons tweede kamp op Savonet, waar Shon Willem van der Linde Schotborgh als gastheer fungeerde.

SCHANDE

We waren met ons achten: professor L.M.R. Rutten, die — na veel over Oost-Indië te hebben gepubliceerd — thans de West als zijn arbeidsterrein had gekozen; mevrouw dr C.J. Rutten- Pekelharing, een leer- ... loog prof. F.A. ... Went, die in 1902 een rapport over de land- en tuinbouw in de kolonie Curaçao had uitgebracht: dr. Jan Hugo Westermann, die een proefschrift over de geologie van Aruba schreef in 1932 en die zich tot zijn dood heeft ingezet voor de natuurbescherming op de Nederlandse Antillen en in het bijzonder voor het behoud van de flamingo's op Bonaire.

Verder waren er P.J. Pijpers, die een dissertatie schreef over de geologie van Bonaire; L.W.J. Vermunt; M.G. Rutten, die vogels verzamelde en later zijn vader opvolgde als hoogleraar in de geologie en H.J. Mac Gillavry, die entomologische belangstelling had en later als hoogleraar in de geologie de Antillen als werkgebied koos.

Vanaf ons centrale punt op Porto Marie maakten wij kaarten door rechte tracees te lopen en aantekeningen te maken. We liepen met zwarte beenkappen en messen dwars door de wabistruiken om rechte lijnen aan te houden. Daar werd schande van gesproken omdat wij dit eiland beschouwden als woudlopers. Er waren toch goede wegen die we konden gebruiken?

We beklommen de Christoffelberg en keken uit over de steile heuvels van de Knip- formatie en op de vlakke kalksteen- terrassen die — als resten van een veel uitgestrektere kalksteenbedekking — het eiland nog grotendeels omzomen. Wij hadden toen het gevoel dat wij de geologie van Curaçao wel zo'n beetje konden begrijpen, maar later bleek alles veel ingewikkelder te zijn.

Een leerling van Mac Gillavry, Beets, noemde in zijn dissertatie (1972) het oudste gesteente van Curaçao geen diabaas, maar Curaçao- lava formatie, nadat hem gebleken was dat dit gesteente niet onder het aardoppervlak was gestold, maar op de zeebodem uitgevloeid. De Buisonje, die in 1974 de kalksteenbedekking

beha
gen
com
het e
zeesp
zou zi
men
het h
ras z
stald

To
notie
Sant
leve
waa
raça
den

Was
als g

Ik
maa
had
van
raça
wach
terat
er zoo
deze e
ik er g
verzam
ren v
vindpla
dan zou
zaken w
geven ko

'I
d

worden v
kende da
aandacht
voorbeel
gende ins
pen die b
kon word

Het be
elk eiland
melen vol
cohol en
moest wor
aankomst
kunnen be
eisen waa
laar m.i. m
zelf in zijn
voorzien e
oorzaakt
lijk is.

ONAA

Wat de
ik wel prec
doen: agav
zamelen. D
zeer onaan
botanic...
...
verzamelde
samen te p

eds
sen
het
oek
te-
eer
er
us-
na
be-
we-
til-
re-
s al
ge-
ot
be-
u-
na-
nd
ij-
ek
kt
ge-
eid
m-
n-
en
je
an
nd
ar
n
et
i-
k
e-
er
n.
e-
e-
ij-
de
re
an
e-
e-
r.

Vergeleken met vroeger is er veel veranderd. De natuur moet beïnvloed worden door de populatie en door de economische ontwikkelingen. Dat heeft nadelen maar er zijn zoveel ontwikkelingen gaande die van een positieve instelling getuigen om te proberen te behouden wat er is, dat ik het heel positief inzie".

GEEN KRITIEK

Tijdens het gesprek probeerde ik verschillende keren de heer Wagenaar Hummelinck kritiek te ontlokken maar dat lukte niet, integendeel, hij is uitsterg enthousiast over alles wat in de loop der jaren bereikt is en over de nieuwe ontwikkelingen.

"In de natuur veranderd ook alles. Nu ik hier naartoe kwam, zeiden ze: "Jongen, je moet je pantseren". Dat doe ik niet. Dat is ook niet nodig. Natuurlijk wil je wel dingen anders, dat hou je altijd. Ik ben in 1973 voor het laatst op Curaçao geweest, ook het laatst op Bonaire. De economie is belangrijker. Je moet echter doen wat mogelijk is. Zo'n hoge brug imponeert me bijvoorbeeld. Ik kan me voorstellen dat toerisme belangrijker is dan een baai met zand. Ik heb geen kritiek, ik ben juist altijd heel goed geholpen en nooit tegengewerkt".

Wel wil hij graag het volgende toevoegen:

"Ik zou deze gelegenheid willen aangrijpen om mijn Antilliaanse vrienden en medewerkers nog eens uit de grond van mijn hart te bedanken voor de machtige rol welke Curaçao, Aruba en Bonaire in mijn leven hebben kunnen spelen".

TEVREDEN

Na 1973 was de heer Wagenaar Hummelinck niet meer van plan naar de Antillen terug te keren. Er lag nog zoveel materiaal dat uitgewerkt moest worden, zoveel dat afgesloten moest worden, dat ging allemaal voor. Hij was tevreden met wat hij bereikt had.

Dit jaar kreeg hij echter een nieuw toeristenboek over Curaçao cadeau en zijn dochters vroegen hem waarom hij niet meer naar Curaçao ging? Alle oude argumenten golden niet meer, alleen zijn leeftijd (81 jaar), maar die telde niet mee volgens hen: "Wij gaan wel met je mee".

De volgende ochtend gingen zij naar een reisbureau. Toen heeft hij in gedachten een programma gemaakt voor deze tiende, dus jubileumreis. Hij wilde zijn vier stukken in de West-Indische Gids over rotstekeningen combineren tot een boek. Daarbij had hij een brief gehad van een groepje amateurarcheologen (w.o. Jos de Kok, Andre Ranauet en Jose da Camaera) die in de grotten bij Ronde Klip nieuwe rotstekeningen hadden gevonden en die wilde hij graag zien.

"Zij hebben ook de illusie heel Curaçao grondig te bestuderen en daaraan wil ik graag alle medewerking verlenen".

Dat is de hoofdmoot van zijn bezoek deze keer maar ook de verspreiding van de landslakken, een van zijn eerste onderzoeken, blijft een belangrijk punt.

Pieter Wagenaar Hummelinck, geboren op 13 januari 1907 te Vlaardingen. Vergezelde een zakenrelatie van zijn vader op een reis naar Jamaica, Cuba, Florida en New York. Studeerde biologie in Utrecht. Nam deel aan de eerste Utrechtse Geologische Antillen-excursie in 1930. Publiceerde over deze reis een aantal "Ergebnisse" in de Zoologische Jahrbucher (abt. fur Systematik) en deed in 1935 doctoraal-examen met zoologie als hoofdvak.

In 1936 wederom bezoek aan de Nederlandse Antillen. Promoveerde op 8 juli 1940 op het eerste deel van zijn Studie on the fauna of Curaçao, Aruba, Bonaire and the Venezuelan Islands.

Werkte op het Instituut voor Parasitologie van de Diergeneeskundige Faculteit, totdat hij in januari 1946 werd benoemd tot conservator van het Zoologisch Laboratorium. Oprichter en secretaris van de Natuurwetenschappelijke Studiekring voor Suriname en de Nederlandse Antillen. Van 1946-1986 eind-redacteur van de (Nieuwe) West-Indische Gids.

Van 1954-1963 bestuurslid van WOSUNA. Mede-oprichter van Carmabi in 1955. Van 1965-1973 secretaris van de Maatschappij voor Wetenschappelijk Onderzoek in de Tropen. Voortgezette "Studies on the fauna of Curaçao and other Caribbean Islands" tot en met deel 68 (in 1986).

...ur: voorwerp ...rg... van wie?

n-
se
ur
e"
er-
ijk
in-
ver
985.
een
e al-
p au-
men
. Dat
tie en
mene
gepu-
n de
iogra-
oor de
en tot
lfhon-
fzon-
eraire
chrift-
n der-
en ge-
gaven
Kem-
de bi-
gaan
iding,
hij on-
ur ver-
ij daar-
nstan-
teraire
n Suri-
rokken
k WEL
of niet
buding
maat-
Kem-
naam-
de Su-
p.101).
hij in
die hij
zame-
erheer-
Suri-
ijn be-
hoofd-
atuur,
rscheid

maakt tussen kinderboeken en jeugdboeken zoals tegenwoordig toch wel gebruikelijk, bespreekt Van Kempen het probleem of de Surinaamse auteurs die in Nederland wonen al of niet tot een aparte afdeling van de Surinaamse literatuur zouden behoren, met de conclusie, dat de Surinaamse literatuur in Nederland zich onderscheidt van zowel de Surinaamse als de Nederlandse en noch tot de ene noch tot de andere behoort (p.158).

Dit uitgebreide werk van ruim vierhonderd pagina's geeft dus niet alleen feitelijke bibliografische gegevens, maar bevat ook wel degelijk materiaal waarin de auteur zijn standpunt voor discussie vatbaar maakt. Steeds doet hij dat aan de hand van argumentatie die van uitgebreide literatuur-opgaven vergezeld gaan. Met behulp van dit beredeneerde documentaire werkstuk kan een inhoudelijke discussie over de Surinaamse literatuur in het vervolg heel wat grondiger gevoerd worden.

Tot nu toe was de Surinaamse literatuur uitsluitend kritisch begeleid door artikelen van beperkte omvang — ze worden hier alle opgesomd. Nu beschikken we over een waardevol bronnenboek, dat echter des te pijnlijker laat voelen hoe onbereikbaar veel van het genoemde materiaal is, zowel in Suriname als in Nederland. Het verzamelen van veelal kleine in eigen beheer in geringe oplages verschenen boekdeeltjes moet Van Kempen een enorme hoeveelheid speurzin en energie gekost hebben.

De ontwikkeling van de Surinaamse literatuur in de laatste decennia en de waarde van dit boek daarbij, kunnen we ook zien als we ons het contrast bewust worden tussen dit formidabele werk en dat van Aldert Walrecht die aan het begin van de door Van Kempen beschreven periode zijn "Het goud van Suriname" schreef als uitgave van het Minov in 1970. Het dunne boekje en dit omvangrijke werkstuk van Van Kempen geven naast een compleet andere taakopvatting als literair-historisch documentalist ook aan hoe sterk de Surinaamse letteren zich sinds 1970 ontwikkeld hebben. Iemand die in het vervolg over Surinaamse literatuur schrijft en de gegevens in Van Kempens boek daarbij niet gebruikt, doet zich zelf en zijn aanstaande lezers ernstig tekort.

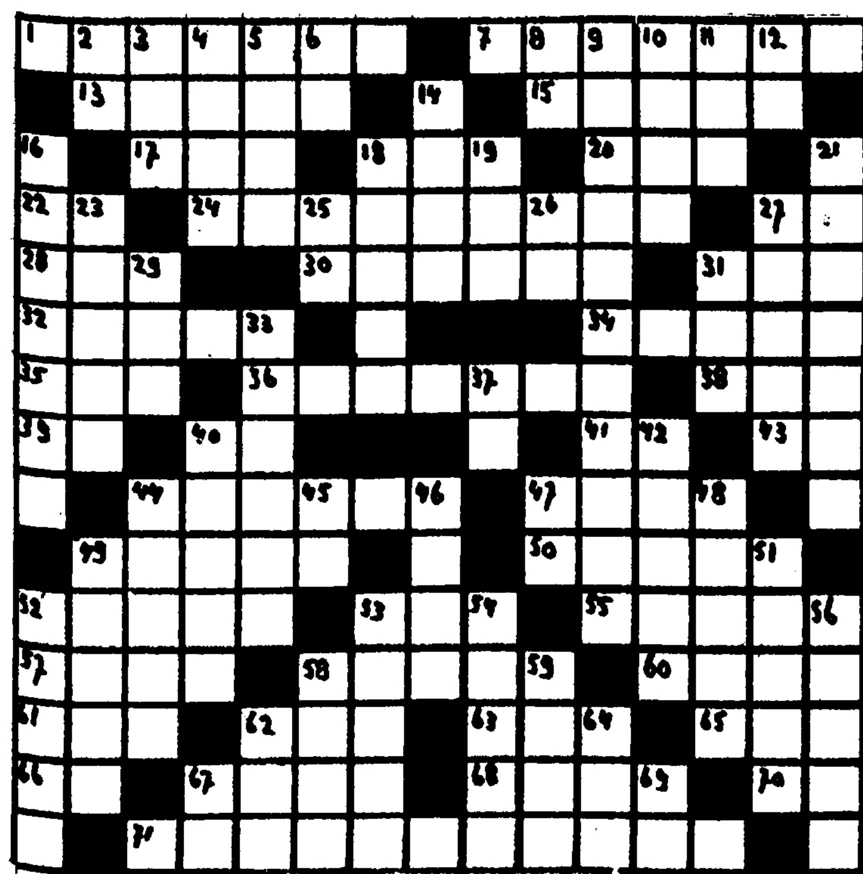
Met Michiel van Kempens boeken zijn de Antilliaans — Surinaamse literair-kritische verhoudingen die ik hiervoor constateerde, in een klap aanzienlijk veranderd, zij het misschien nog niet in die zin van de **analyses** van de Surinaamse literatuur, wèl in het verschaffen van het **materiaal** dat die studies mogelijk moet maken. Een zo groots gedocumenteerd werk als **De Surinaamse literatuur 1970 - 1985** kent de Antilliaanse literatuur nog niet. Er is dus nog werk aan de winkel.

Deze documentatie is niet goedkoop — ze kost zo rond de vijftig gulden — en vooralsnog vrij moeilijk te krijgen wegens de penibele economische situatie in Suriname. Voorlopig zal de distributie via de auteur zelf mogelijk zijn: Groeneveen 385, 1103 G A Amsterdam, Nederland.

Michiel van Kempen: De knuppel in het doksenhok; leven in de Surinaamse letteren. Uitgeverij De Volksboekwinkel, Paramaribo, 1987, 54 pp.

Michiel van Kempen: De Surinaamse literatuur 1970 - 1985, een documentatie. Uitgeverij De Volksboekwinkel, Keizerstraat 197, Paramaribo, 1987, 405 pp.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Schrijnend; 7. Tegen iets stevigs verbinden; 13. Serie; 15. Stemming; 17. Plant; 18. Groente; 20. Gesteven doekje onder de kin; 22. Post Scriptum; 24. Monsterboek; 27. Hare Majesteit; 28. Durf; 30. Veel verslijtend; 31. Mannetjesdier; 32. Muziekstuk; 34. Sleepnet; 35. Medicijn; 36. Kunststuk; 38. Manuscripten; 39. En anderen; 40. Lidwoord; 41. Lectori Salutem; 43. Uitroep; 44. Onderrichting; 47. Glibberig; 49. Delen van een week; 50. Hoeveelheid; 52. Delen van een jaar; 53. Etmaal; 55. Dichterbij; 57. Zoogdiertje; 58. Het spelenderwijs met iets bezig zijn; 60. Romeinse keizer; 61. Soort dans; 62. Mannetjesdier; 63. Niet waterdicht; 65. Pausennaam; 66. Voegwoord; 67. Streng; 68. Verbond; 70. Namiddag; 71. Deel van een huis.

VERTIKAAL: 2. Slede; 3. Huid; 4. Tocht; 5. Aaks; 6. Nederlandse Spoorwegen; 8. Psalm; 9. Niet door laten gaan; 10. Niet ingewijde; 11. Dierengeluid; 12. Bijwoord; 14. Zonder uitzondering; 16. Opdoen; 18. Soort dans; 19. Friese jongensnaam; 21. Mengsel met vloeistof; 23. Inktvis; 25. Overblijfsel; 26. Oude Testament; 27. Omhaal; 29. Vurig; 31. Stopwerktuig; 33. Handelend optreden; 37. Knolgewas; 40. Plaat van een handpers; 42. Duivel; 44. Bediende; 45. Voorzetsel; 46. Houtsnijwerktuig; 47. Gouverneur Generaal; 48. Vrucht; 49. Wapen; 51. Onderwijzen; 52. Er vandaan houden; 53. Aarde (ouderwets); 54. Een van de Molukken; 56. Katholiek; 58. Goed gekookte; 59. Meisjesnaam; 62. Deel van een week; 64. Horizon; 67. Stop!; 69. Riviertje in Friesland.

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

J.M. Kruythoff, Fosfaatweg 36

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe op Scherpenheuvel (tot 15.00 uur 's middags).

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk op de enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

DE GOEDE inzending had er aldus uit moeten zien:

HORIZONTAAL: 1. Stam; 4. Ram; 7. Zak; 10. Daas; 14. Tol; 15. Sero; 16. Aral; 18. Lat; 19. Er; 20. Vak; 21. Rag; 23. Sap; 25. Pa; 26. Sir; 27. Egard; 29. Mos; 31. Data; 32. Mee; 33. Eos; 35. Emir; 36. Kern; 37. Brak; 39. Raad; 40. Taal; 42. Teak; 45. Step; 48. Pont; 50. Aal; 51. Lor; 52. Keer; 53. Gal; 55. Regie; 57. Dan; 58. In; 60. Kar; 62. Pen; 63. Lom; 64. En; 65. Nog; 67. Saté; 69. Gein; 71. Mei; 72. Teer; 73. Nel; 74. Ees; 75. Merg.

VERTIKAAL: 1. Steeds; 2. Tor; 3. Al; 4. Rek; 5. Ar; 6. Morgen; 7. Zagreb; 8. Ar; 9. Kas; 11. Al; 12. Aap; 13. Staart; 15. Sar; 17. Lam; 20. Via; 22. Aa; 24. Poe; 26. Storing; 27. Eer; 28. Dor; 30. Smullen; 32. Medea; 34. Sater; 36. Kat; 38. Kap; 41. Sprint; 43. Aar; 44. Klepel; 45. Slinge; 46. Toe; 47. Kranig; 49. Tak; 52. Kam; 54. Las; 56. Ge; 57. Don; 59. Noe; 61. Ran; 63. Lis; 64. Eer; 66. Ge; 68. Te; 70. Ee; 71. Me.

Ophouden met roken

Drie weken, zes dagen en elf uur geleden doofde ik mijn laatste sigaret en ineens zag de wereld er anders uit. Mensen, zo merkte ik ineens, zijn er in twee soorten: rokers en niet-rokers

Maar ben je net gestopt dan hoor je nergens bij, want een beginnende ex-roker is eigenlijk een roker die de hele dag niet rookt. Elk moment kan de hunkering naar die echt allerlaatste sigaret - ok één trekje dan - fataal toeslaan. Een les in nederigheid, want je houdt het niet voor mogelijk hoe diep je kunt zinken. Op een nacht betrapte ik mezelf met mijn hand okseldiep in de volle vuilnisbak gestoken, op zoek naar een dagen geleden weggeworpen baal shag.

VERSLAVEND

Roken, dat is wel duidelijk, is verslavend. Verslavender dan alcohol, want praktisch iedereen die rookt zit er ook aan vast. Maar waar die verslaving, en dus die krachtige hunkering op berust, is eigenlijk nog steeds niet duidelijk.

De simpelste theorie gaat als volgt. Een roker krijgt bij elke teug naast een horde andere stoffen ook nicotine binnen. Nicotine is een farmacologisch behoorlijk potente stof - het jaagt bijvoorbeeld de hartslag op - en daar raakt het lichaam dan op de duur aan gewend. Houd je nu met roken op dan ontstaat er prompt een 'nicotineonttrekkingssyndroom': het lichaam schreeuwt om nicotine. Of dat syndroom ook echt bestaat wordt door sommige geleerden betwijfeld.

PROEFSCHRIFT

Professor Van Rossum, laatst nog in het nieuws vanwege de doping-affaire in de Tour de France, gelooft er niet in. Zijn leerling dr. Harald Teeuwen is daar wel van overtuigd en schreef er zelfs zijn proefschrift over. En uiteraard staat de Zweedse firma Leo ook volledig achter het syndroom, want Leo produceert de methadon voor de roker: de nicotine bevattende kauwgom Nicorette.

Een paar jaar geleden, toen Nicorette net op de markt kwam, schreef de huisapotheker van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, L. Offerhaus, er een tamelijk zuinig artikeltje over. "De dokter als drogist" heette het, want Offerhaus verbaasde er zich over dat de kauwgum alleen op recept te krijgen is. Want, zo is de redenering, in de kwaugum zit behoorlijk wat nicotine en dat is niet goed voor maagpatiënten, ongeboren kinderen en mensen met een zwak hart.

RISICO'S

Dat diezelfde risicopatiënten wel een drievoudige dosis nicotine zonder recept bij de sigarenhandelaar kunnen halen is dan eigenlijk te gek voor woorden. In Zwitserland hebben ze de onzin ervan ingezien zodat je in dat land die nicotinekauwgum gewoon bij de drogist kunt krijgen.

KAUWGUM

Maar goed, helpt die kauwgum?

Het geneesmiddelenbulletin veegde een paar maanden geleden alle onderzoeksresultaten naar de werkzaamheid van het spul bij elkaar, en daar kwam het volgende uit.

Er zijn aanwijzingen dat het kauwen van nicotinekauwgum helpt, maar echt overtuigen doen de resultaten niet: in het ene onderzoek hielp de kauwgum wel en in een ander onderzoek maakte het niets uit of de mensen nicotinekauwgum gebruikten of niet.

AFGEKICKT

In het gunstigste geval rookte 23 % van de mensen die met Nicorettes waren afgekickt na een jaar niet meer, en bij de mensen die nepkauwgum hadden gekregen lag dat percentage op 18. Geen geweldige cijfers.

'Craving', vakjargon voor het echte hunkeren, is de belangrijkste reden waarom ex-rokers weer voor de bijl gaan. Dit hunkeren geldt ook als belangrijkste symptoom van het 'nicotine onthoudingssyndroom'. Als dat syndroom de belangrijkste oorzaak is voor de verslaving aan tabak, dan zou het kauwen van Nicorettes bij veel meer mensen dan die 23 % succes moeten hebben.

Waarom mensen precies stoppen met roken is ook tamelijk duister. Men heeft heel lang gedacht dat als mensen maar goed ingepeperd krijgen hoe gevaarlijk roken is, ze er vanzelf mee ophouden. Voor een deel is dat ook wel zo.

Van 1958 — in dat jaar rookte nog bijna elke man — daalde het aantal mannelijke rokers als een baksteen tot zo'n 42 % in 1982. Dat zal ongetwijfeld gelegen hebben aan de steeds kwalijker berichten over de gevolgen van roken.

Maar in diezelfde tijd is het aantal rokende vrouwen, ondanks precies dezelfde verhalen over hartinfarct en longkanker, gestegen van 28% to 34 %. En nu werkelijk iedereen weet hoe gevaarlijk roken is, is er gek genoeg een eind gekomen aan de snelle daling van weleer.

GEDRAG

Weten dat roken slecht is leidt dus niet automatisch tot een verandering van gedrag. Dit wordt heel spectaculair geïllustreerd door het feit dat dokters naar verhouding meer roken dan hun eigen patieëten: 50% van alle dokters rookt, tegen 40% van alle Nederlanders. Die zouden toch echt beter moeten weten. En dat terwijl dr. Wieberdink al in 1957 zijn rokende collega's voor de voeten wierp dat "ze collaboreerden met de vijand kanker."

De sigarettenfabrikanten weten dat allemaal natuurlijk. In het verleden adverteerden ze nog defensief over lage teer- en nicotinegehaltes en zo, maar daar hoor je ze nooit meer over.

Tegenwoordig verkopen ze geen sigaretten meer, maar een manier van leven, een life-style waarmee je je van anderen kunt onderscheiden. Marlboro verkoopt het cowboygevoel, Peter Stuyvesant de illusie bij de jet set te horen en wie Pall Mall opsteekt kiest voor ruig avontuur in zijn leven.

Bij dit raffinement steekt de anti-rookreclame mager af. Knullige slogans ("speel niet met vuur" of "was je maar wat minder adembenemend"), sullige plaatjes en sombere tamelijk moraliserende berichten. Niet-roken krijgt er iets bravigs van.

IMAGO'S

Men zou, net als de tabaksfabrikanten, veel geraffineerder met imago's moeten werken. Dat je geen cowboy bent als je rookt, maar een hoestende sukkel. Het soort gevoel dat me overviel, toen ik in een drukke winkelstraat, ondanks hardnekkig links en recht vragen, geen vuurtje kon krijgen. Niemand rookte.

Toen ik eindelijk kon opsteken kreeg ik er geen jet set-gevoel van. Integendeel. Ik voelde me net een junk die na veel geschooi eindelijk kon scoren. Op dat moment besloot ik te stoppen.

Schadevergoeding mogelijk na mislukte sterilisatie

VROUWEN KUNNEN na een mislukte sterilisatie het ziekenhuis of de gynaecoloog aansprakelijk stellen en schadevergoeding eisen. De Utrechtse vrouwenarts prof. dr A.A. Haspels zegt dit in het blad "de vrouwelijke patient".

De arts die een sterilisatie uitvoert moet het resultaat van die behandeling garanderen. Volgens Haspels gaat het juridisch gezien niet alleen om een inspannings- verbintenis maar om een resultaats- verbintenis. Als de eileiders niet op de juiste manier worden dichtgebrand en er toch een zwangerschap optreedt is er sprake van een beoordelingsfout, aldus Haspels. De vrouw kan dan schadevergoeding vragen.

Dat is niet het geval als een vrouw na een technisch goed uitgevoerde sterilisatie toch zwanger wordt. Dat gebeurt in twee van de duizend gevallen. Haspels meent dat patienten voor de ingreep liefst schriftelijke informatie moeten krijgen waarin ook deze mogelijkheid wordt vermeld.

BEOORDELINGS-FOUTEN

In Duitsland heeft de rechter al hoge schade- vergoedingen toegewezen na beoordelings- fouten bij sterilisaties. In Nederland bestaat op dit gebied nog weinig jurisprudentie. Het aantal sterilisaties bij vrouwen daalt de laatste jaren, maar in de groep boven de dertig jaar is deze methode van geboortebeperking nog wel het belangrijkst. Bij jongere vrouwen is de pil favoriet. Haspels vindt voor vrouwen onder de dertig een sterilisatie- methode waarbij de kans op herstel relatief groot is — bij voorbeeld met een ringetje of een clip — het meest aan te bevelen.

In Nederland laten zich overigens meer mannen dan vrouwen steriliseren. In 1986 ondergingen 32.000 mannen en 21.000 vrouwen deze ingreep. Sinds 1971 zijn 560.000 mannen gesteriliseerd (7,75 procent van de mannelijke bevolking) en sinds 1973 minstens 473.000 vrouwen (6.4 procent). Het percentage (echt)paren waarvan de man of de vrouw is gesteriliseerd is gestegen van 6 in 1975 tot 18,5 in 1980 en 23 in 1986, zo blijk uit het jaarverslag-1986 van de "peilstations" (continue morbiditeits registratie peilstations Nederland). In het kader van dit project houden huisartsen in alle delen van het land ontwikkelingen bij op het gebied van ziekten, ingrepen en dergelijke.

KIESKEURIG

Belastingen

DE STUDIERICHTING belastingen aan het HEAO heeft tot doel een opleiding te verzorgen tot fiscaal- of belastingdeskundige. Behalve de mogelijkheid van een studie tot fiscaal- deskundige aan het HEAO bestaan er ook nog mogelijkheden via de universitaire opleidingen fiscaal recht of fiscale economie de opleiding te volgen. Daarnaast biedt de Belastingsdienst de mogelijkheid tot het volgen van interne cursussen.

De inhoud van de studierichting belastingen is in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid ontstaan. Zowel het bedrijfsleven als de overheid hebben regelmatig behoefte aan afgestudeerden op dit gebied.

Bij het bedrijfsleven bestaat behoefte aan fiscalisten bij belasting- adviesbureaus, (register) accountants- kantoren, grote ondernemingen, banken, verzekerings- maatschappijen, off-shore bedrijven en notariskantoren.

Bij de overheid, zowel landelijk als eilandelijk, bestaat voor de verschillende diensten ook vraag naar fiscalisten.

Doordat er bij de opleiding nauw samengewerkt wordt met het bedrijfsleven en de overheid is de inhoud van de studie nogal sterk afgestemd op de Nederlandse situatie. Bij terugkeer zul je dus door middel van interne of andere opleidingen voor je eigen bij- en herscholing moeten zorgen omdat er nogal wat verschillen zijn met de Nederlandse wetgeving.

VAKKEN

De vakken die aan bod komen zijn: belastingrecht, jaarrekening- analyse en controleleer, bedrijfs- administratie en administratieve organisatie, recht, openbare financiën, belastingen op winsten en inkomsten, overig belastingrecht, publiek-, privaat-, en ondernemings- recht, bedrijfs- economie en algemene economie, en bedrijfs- informatica.

Omdat de fiscaal jurist, of hij nu voor de overheid werkt of voor een particulier, regelmatig contacten moet onderhouden met anderen, wordt er tijdens de opleiding veel aandacht besteed aan zowel mondelinge als schriftelijke uitdrukkings- vaardigheid. Hierbij gaat het er vooral om te leren structuren en te argumenteren.

Volgens de HEAO's in Amsterdam en Arnhem, die beide de opleiding Belastingen verzorgen dient de student naast een grondige vakkennis te beschikken over goede contactuele eigenschappen. Hij moet logisch en analytisch kunnen denken, nauwkeurig en zelfstandig kunnen werken. Kortom er worden hoge eisen aan je gesteld.

TOELATINGSEISEN

Om toegelaten te kunnen worden heb je nodig een VWO- diploma of, HAVO- diploma met twee van de volgende drie vakken: economie, handelsrekenen, wiskunde.

Met MEAO of MAO wordt je toegelaten als je een aansluitend vakkenpakket hebt.

Voor meer informatie: Hogere Economische School — Raamplein 1, 1016 XK Amsterdam of HEAO — Velperweg 39, 6824 BG Arnhem.

P. CASIMIRI

Schijnzekerheid bedreigt mense lijkheid

MAASTRICHT — De menselijkheid in de gezondheidszorg loopt gevaar door het ontbreken van een fundamentele ethische stellingname.

Als het gaat om nieuwe opvattingen over actieve euthanasie bij comateuze patienten en bij ernstig gehandicapte pasgeborenen worden er omwille van duidelijkheid en zekerheid wel procedureregels opgesteld, maar door het ontbreken van een ethische stellingname is er slechts sprake van schijnzekerheid, die een bedreiging voor de menselijkheid vormt.

Dit betoogde dr. P. Sporken, hoogleraar medische ethiek aan de Rijksuniversiteit Limburg, donderdag in zijn afscheidsrede "ethiek, appel aan het goede in de mens". In de 38 jaar dat Sporken (ook priester en moraaltheoloog) met ethiek is bezig geweest, is er veel goeds tot stand gekomen in de medische ethiek. Recente ontwikkelingen baren de scheidende hoogleraar echter zorgen.

Nieuwe vindingen (bijvoorbeeld reageerbuis- bevruchting) worden nog te vaak bijna automatisch toegepast zonder dat eventuele bijkomende toepassingen en de ethische aspecten daarvan duidelijk zijn. Door de steeds schaarser wordende middelen en voorzieningen vreest Sporken dat mensen "wolven voor elkaar worden als het spreken over solidariteit een holle frase blijft en niet uitgroeit tot een echte ethische grondhouding".

Recept van Bunchi Römer

Berehein Mediterané

Fòrnu: 350
Tempu: 30 minüt
Pa: 4 persona

Mester di:
4 berehein, mediano
1 siboyo, 1 promenton i un tomati pareu
salu, netumuskat i komino na smak,
un kuchara di yerba di hole, di sèldu merikano i di siboyo largu, kòrtá chikí,
2 kuchara di margarine
un kuchara di soya sous
un kuchara di Heinz sauce
un telep di Worcestershire sous
1 kup di tomato sous
1 kup di keshi Mozarella (shredded) i,
un telep di orégano seku.

Moda di prepará:

1. Kòrta e berehein na slais, no diki. Stroi salu riba dje i lag'e para mas o ménos un kuart'í ora;
2. Keinta e margarine i traha un tempero ku e siboyo, promenton etc. Buta e spesereinan aseka.
3. Kombiná e soya sous, Heinz i Worcestershire sauce ku e tomato sous;
4. Skore e berehein (e ta pari awa) i aw'é kita e salu; kaba ta sak'é ku un kuchara di buraku i ta lag'é skore riba papel di kushina òf ta sek'é;
5. Hunta un forma di pyrex pareu. Buta un kuchara di e sous den bòm, pone un lag di berehein, un poko keshi i un poko sous. Sigui buta berehein, keshi i sous. E ultimo lag mester ta keshi i sous. Stroi e orégano seku, garná ariba.
6. Tapa e forma i hink'é na fòrnu.

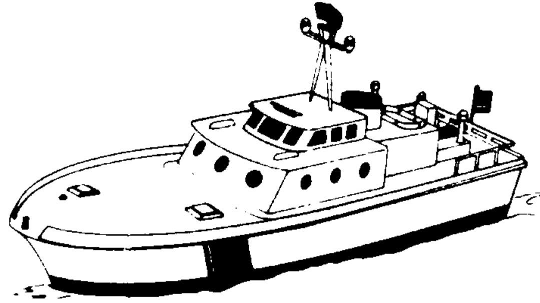
JERUSALEM — Premier Shamir en Buitenland- minister Peres in Israel gaan op 23 oktober 1 keer met elkaar in tv- debat ivm de Israelische verkiezingen van 1 november. Peres is als gemakkelijke spreker daarbij in het voordeel. Aan de vooravond van de stembus heerst er onder de kiezers grote verwarring over wat nu de 2 grootste partijen voor hebben met de militaire bezetting van de Gazastrook en de westelijke Jordaanoever. Geen van beide partijen wil dit gebied annexeren. Wat zij willen zijn "veilige grenzen". Wat is de definitie van "veilige grenzen", zo vraagt men zich af.

Versjes van Vroeger

Bim bam Beieren,
De koster lust geen eieren.
Wat lust hij dan?
Spek in de pan!
Daar wordt de koster dik van.

* * *

Draai het wieletje nog eens rond,
Klap eens in je handjes,
Zet je handjes in je zij,
Op je bolletje allebei,
Zo varen de scheepjes voorbij.

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 4. Gebak; 5. Vent; 6. Noord Holland (afkorting); 8. Met name (afkorting); 9. Een zekere; 11. Dikke stok; 12. Meisjesnaam; 14. Reeds; 15. Muzieknoot.

VERTIKAAL: 1. Weigeren te werken; 2. Hoge schoen; 3. Stiekem iets wegnemen; 7. Daar vis je mee; 8. Lengtematen; 10. Nummer (afkorting); 12. Vader; 13. Uitroep.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing vóór 27 oktober 1988 naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Nassaustraat 100; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122, Bonaire) en zet op de envelope: KINDERPUZZEL.
Winnares van de week is:
Mireille Tromp
Westpunt 3
Aruba

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel, en kan haar prijs afhalen bij kantoor Amigoe, Nassaustraat 100.
Oplossing vorige keer:

HORIZONTAAL: 1. Lam; 3. O.I.; 4. Op; 6. Mango; 7. E.a.; 8. En; 9. Non.

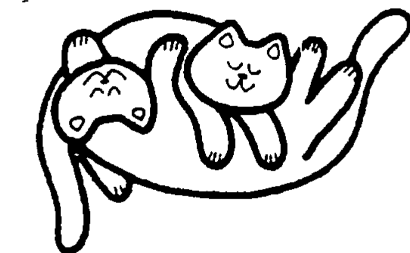
VERTIKAAL: 1. Liaan; 2. Mogen; 3. Ome; 5. Pon.

Kijkdag Dierenasiel

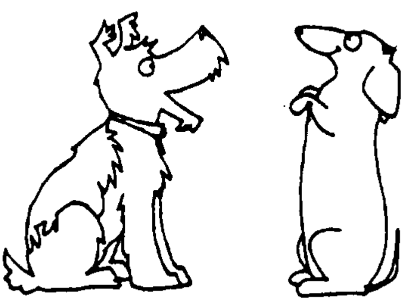

ZATERDAG MORGEN 8 oktober was het kijkdag bij het dierenasiel, en ik ben even gaan kijken. De ontvangst leek eventjes niet zo hartelijk, want in het opvanghok bij de ingang vlogen twee honden elkaar grommend in de haren. Maar toen ik hun vriendelijk vroeg, wat dat nu voor manieren waren, kwamen ze allebei kwispelend naar me toe en mocht ik ze zelfs aaien.

Bij het poezenhok was het rustiger. Grote dikke poezen lagen of zaten rond te kijken, of ze de koningin zelf waren. De hele kleintjes lagen prinsheerlijk in een mand bij hun moeder te slapen. En de iets grotere poesjes lieten zich opbeuren en vertroetelen door een paar kinderen, die met ze kwamen spelen. Trap klimmen vonden ze ook heel leuk. Een grijs gestreepte kon het goed en was in een wip boven. Maar een mager pikzwart poesje moest het nog leren. Drie keer buitelde hij weer naar beneden.

Om zich te troosten ging hij toen maar met de staart van de grijze spelen.

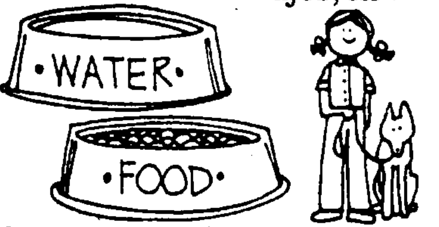
De honden waren allemaal even lief. Als je bij hun kooi hurkte, begonnen ze te kwispelen. En ze wilden best graag over hun neus geaaid worden. Fifi was uitgeroepen tot "Schatje van de Week". Dat stond op een bord boven zijn hok geschreven. Bij een ander hok maakte ik kennis met Meisje en Punky. Ik kwam ze later weer tegen, omdat ze even los mochten lopen. Met Meisje werd ik dikke vrienden. Ik hurkte neer om haar te aaien en dat vond ze prachtig. Toen ik op een bank ging zitten, sprong ze dadelijk naast me, met haar voorpootjes op mijn schoot. En zo hebben we

daar samen naar de jonge hondjes gekeken, totdat ze door een verzorgster opgehaald werd.

Het hok met puppies (jonge hondjes) was natuurlijk het leukst. Een heel klein zwart hondje en een witbruine waren een beetje ziek en werden apart in een hok gezet, om later onderzocht te worden. Maar de anderen hadden dolle pret. Ze renden kwispelend achter de kinderen aan, die met ze kwamen spelen. Drie hondjes wilden dezelfde oude sok hebben en stonden daar dus alle drie tegelijk aan te trekken. Een grappig hondje met hele grote oren hield meer van voetballen. Hij duwde met zijn snuit en zijn voorpootje tegen een tennisbal, maar vond toen, dat het beter ging, als je de bal in je bek nam. Met een jongen en nog twee hondjes werd het een echte voetbalwedstrijd. Hij verloor, want een van de andere hondjes duwde hem ondersteboven en ging op hem liggen. Die speelde dus vals!

Het grappigst was Antenne. Die werd zo genoemd, omdat zijn korte staartje recht overeind stond. Hij hield van bijten. In de andere hondjes, in de

broeken, sokken, schoenen en kuiten van de kinderen. Vooral een klein meisje vond hij zeker heel lekker, want hij wist maar niet van ophouden. Gelukkig stond er een lage tafel in het hok. Daar ging het meisje toen maar boven op staan.

Tot slot heb ik nog even met Marita zitten praten. Ze vertelde, dat ze elke zaterdag kwam helpen. Ze gaf de dieren dan eten en schoon water, verzorgde de puppies en ging wandelen met de honden. Haar lievelingsdier was het hele kleine, zwarte hondje, dat nu een beetje ziek was. Dus laten we maar hopen, dat hij gauw weer helemaal beter zal zijn. Toen ik weer naar huis ging, had ik het liefst alle honden en poezen mee genomen, want voor mij waren ze allemaal "Schatjes van de Week"!

TANTE NEL

Onze vriendjes

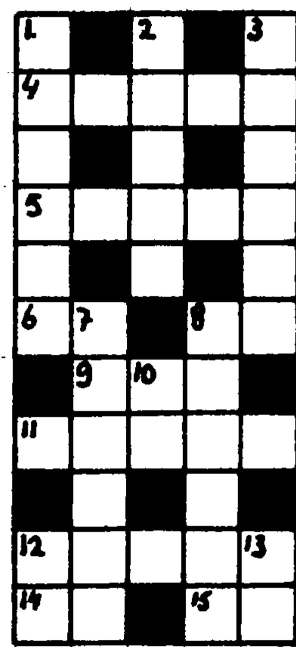
WIJ HEBBEN thuis een heel bijzonder kipje! Toen het beestje nog een kleuterkip was, gebeurde er iets ergs. Een van onze honden pakte het kleuterkipje ineens in zijn grote bek. Dat vond ik zó gemeen! Maar het lukte me het kipje uit de bek van de hond te bevrijden en ze liep piepend terug naar de andere kippen. Dat was goed afgelopen, dacht ik.

Toen ik de kippen de volgende dag eten gaf, zag ik iets vreemds bij een van de kleuterkipjes. Het leek wel, of ze modder aan haar snaveltje had. Maar toen ik het diertje oppakte, zag ik, dat het bloed met zand was en... de bovenkant van het snaveltje was weg! Wat nu? Met een half snaveltje kon ze geen eten meer oppikken.

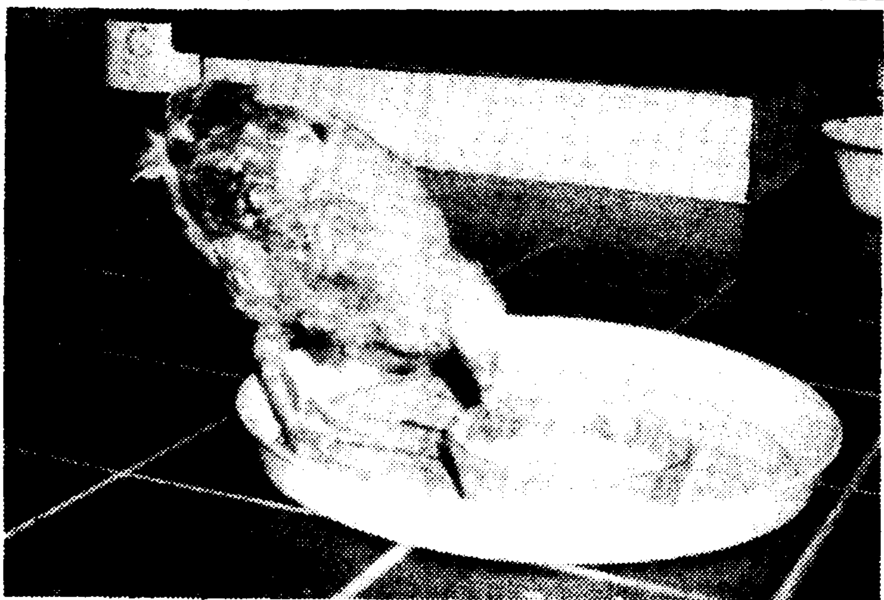
Bakje gepakt, brood in melk geweekt en dat tussen duim en wijsvinger gehouden. En ja hoor, het beestje, dat erge honger had, probeerde het brood te pakken. Het ging wel moeilijk, maar het lukte!

Dat is nu vier maanden geleden en ze kan nu heel goed zelf het brood met melk eten, al knoeit ze verschrikkelijk. Ze is nu flink gegroeid en weet precies, waar ze moet zijn, als ze honger heeft: 's morgens staat ze op de keukenstoep te trappelen om binnen te komen eten! 's Middags komt ze op de achterporch naast me zitten en zegt: "Pok, pok pok". Ze wil weer eten! En dan rent ze op haar lange dunne pootjes achter me aan naar de keuken.

Op een keer hoorde mijn vader een vreemd gefladder en geplons uit de badkamer komen... het kipje was op de w.c. gesprongen en erin gevallen! We hebben haar afgedroogd. En ze keek zo geschrokken, dat we allemaal heel hard moesten lachen. Ze is helemaal tam en kent haar naam precies. Omdat ze maar een half bekje heeft, noemen we haar Bekkie. Niet te hard zeggen, want dan komt ze er meteen aan....!

HERMA

Om zelf te maken

Slingers

EEN PAAR maanden geleden hebben we heel eenvoudige slingers gemaakt. Maar deze keer maken we het iets moeilijker. Nou ja, zó moeilijk is het nu ook weer niet, hoor. Leg verschillende lagen vierkantjes (van dezelfde of verschillende kleuren) op elkaar. Je mag zelf kijken, hoe groot je ze wilt maken. Leg ze zo op elkaar, dat er zoveel mogelijk punten uitsteken. Niet ze in het midden vast. Als je een heleboel van deze bloemen hebt, neem je lange slierten crepe-papier. Vlecht daar een slinger van en niet de bloemen er op vast. Klaar is je kleurige bloemenslinger.

Stompie en Knerta

WEET JE het nog? De bergmuisjes maken een grote reis en hebben Graaf Jakob, een das ontmoet. Opeens horen ze een stem. "Dat is Klap-Lina de ekster, een vriendin van mij. Ze praat de hele dag", zei de Das. "Goedemorgen", zei Stompie beleefd. "Goedemorgen", schreeuwde de vogel. "Mooi uilenweer vannacht, he? Ik zag jullie vanuit mijn nest. Er valt niet veel te stelen tegenwoordig, Graaf-Jakob. De tijden zijn slecht. Verleden week heb ik iets moois, iets glimmends uit het nest van een kraai genomen. Het schittert zo, net als de zon".

"Hoe smaakt het?" vroeg Knerta bevend. Ze was bang van de ekster. "Hoe het smaakt! Ach kind, dacht je dat ik het kon opeten! Het is zo hard als een kei" "Maar wat heb je er dan aan?" vroeg Snoepgraag verbaasd. "Mal beest!" gilde Lina driftig, "Jij begrijpt ook niets. Kun je je iets mooiers voorstellen dan een zilveren lepel in je nest, of een gouden ring, die dag en nacht schittert". De ekster sloot haar ogen en dacht aan het nest, waar ze goud en zilver verborgen had.

Het bleef een hele tijd stil in het hof van de Das, maar opeens sprong Stompie op. "We hadden allang weg moeten gaan!" riep hij. "Vader en moeder zullen woedend zijn, en de aanvoerder! Kom mee Knerta. Hé Bolletje, word wakker, Snoepgraag, Kwek, ze slapen allemaal!"

"Laat ze maar", stelde de Das hem gerust, "Je vader en moeder kunnen nog niet zo ver weg zijn. Een paar uur hier vandaan is een groot water. Daar kunnen ze onmogelijk over zwemmen, want dan verdrinken ze allemaal als ratten. Ze zullen wel omkeren en dezelfde weg terug komen".

"Nooit", riep Stompie,

"Wij bergmuizen gaan nooit terug, altijd recht vooruit. Altijd!" "Wat dom", zei de Das, "Nou, in ieder geval kunnen jullie niet over dat water zwemmen, dat zou al te gek zijn".

"Ja", dacht Stompie slaperig, "De Das zal wel gelijk hebben" Slapen? Daar had hij reuze zin in. Maar kon hij dat wel doen? Tot zover kon Stompie nog helder denken. Maar opeens zakte zijn hoofd op de grond en sliep hij, net als zijn vriendjes. Graaf Jakob zag het. Hij rolde zich op en legde een poot over zijn snuit. Hij ging ook een tukje doen. De ekster vertrok ook naar haar nest en deed nu eens het linkeroog dicht en dan weer het rechter. Dat was haar manier van slapen.

Wordt vervolgd

Kabouter Brr is ziek

"AIAIAI, wat ben ik ziek!" kreunde kabouter Brr. Hij hield met allebei zijn handen zijn buikje vast en keek verschrikkelijk zielig. "Dat is me nou ook wat!" schrok Poetsje. "Net nu we vandaag bij Zeurpiet de Schildpad op bezoek moeten. Zal ik maar een boodschap sturen, dat we niet kunnen komen?" "Nee nee", zei kabouter Brr haastig, "Nee, gaan jullie maar gerust, hoor. Zo erg is het ook weer niet. Ik ga een beetje slapen en als jullie terug komen, ben ik weer helemaal beter. Dat zul je zien".

Maar toen Poetsje en Pinkie eenmaal achter een paar cactussen verdwenen waren, kreunde Kabouter Brr niet meer. En hij hield ook zijn buikje niet meer vast. "Ha ha!" grinnikte hij, "Heb ik Poetsje even voor de gek gehouden. Nu hoef ik fijn niet meer naar Zeurpiet de Schildpad en kan ik fijn in mijn tuintje werken en een pijpje roken op de bank voor het huis".

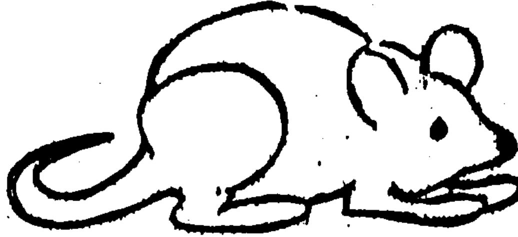
Ja, dat had hij gedacht! Net op dat moment werd er op de deur geklopt. "Lig je nog in bed, kabouter Brr?", riep Moene Muis. "Ik hoorde van Pinkie, dat je ziek was". "Eh..oh..ja", schrok kabouter Brr en sprong vlug weer onder zijn laken. "Auau, wat heb ik een buikpijn".

"Arme kabouter Brr", zei Moene Muis vol medelijden. "Stil maar hoor. Ik heb iets voor je meegebracht, dat heel goed is tegen buikpijn. Kijk eens, een lekkere maiskolf". Kabouter Brr hield niet zo erg van maiskolven. Ze waren zo hard en zijn tanden waren al zo oud. Maar om Moene Muis een plezier te doen, at hij een paar maiskorrels "Mmm, dat smaakt", zei hij. En Moene Muis ging tevreden weer naar huis.

Hij was nog maar net weg, of er werd alweer op de deur geklopt. Het waren Jojo en Nannie, twee parkietjes. "We kwamen Poetsje en Pinkie tegen", vertelden ze, "en die zeiden, dat je ziek was. We hebben een lekkere dadel voor je meegebracht". "Mmmm", likkebaardde kabouter Brr, "Ja, dat is heel goed voor de pijn in mijn buik. Geef maar gauw hier". En terwijl de parkietjes tevreden toekeken, at hij achter elkaar een flink stuk van de dadel op. "Nu zul je wel gauw weer beter zijn", knikten de parkietjes en vlogen luid kwetterend van plezier weg.

"Zo, nu kan ik tenminste eindelijk opstaan", zuchtte kabouter Brr. Maar hij stond nog maar net naast zijn bed, of er werd weer geklopt. Het waren drie bijtjes, die ieder een bloemetje vol honing voor hem meebrachten. Dat lustte kabouter Brr best. Telkens stak hij zijn vinger in de honing en likte hem af. En toen de bijtjes weg gingen, was de honing schoon op.

"Zo is het toch wel prettig ziek te zijn", lachte kabouter Brr. "Iedereen brengt de lekkerste dingen voor je mee. Ik blijf nog maar even liggen. Wie weet, wie er nog meer komen". En ja hoor, het duurde niet lang, of daar kwamen niet alleen vijf mieren binnen, maar ook twee hagedissen. De mieren hadden suikerkorrels bij zich en de hagedisjes brachten een

heerlijke sappige mango. "Kijk", leerden ze het kaboutertje, "als je een gaatje in de schil maakt, kun je het sap er zo uit zuigen". Dat moest kabouter Brr natuurlijk direkt proberen. En het ging zo goed en het smaakte zo lekker, dat het kaboutertje gewoon niet kon ophouden.

Af en toe nam hij ook nog een suikerkorrel, om de mieren niet teleur te stellen. Maar toen de mieren weg gingen, wreef kabouter Brr eens over zijn volle buikje. "Brr", zuchtte hij, "ik hoop maar, dat er nu niemand meer komt. Is me dat eten!

Ai, laat ik maar even op bed blijven liggen. Mijn buik begint zo raar te doen". En toen Poetsje en Pinkie een uurtje later thuis kwamen, lag Kabouter Brr nog steeds te kreunen. Maar nu

niet om Poetsje voor de gek te houden.

"Wat!" schrok Poetsje, "is je buikpijn nog niet over? En alle dieren, die ik tegen kwam, zeiden, dat het goed met je ging". En pas toen Poetsje een vies, bitter drankje voor hem klaar gemaakt had, voelde kabouter Brr zich weer een beetje beter. Hij nam zich voor om nooit en nooit meer net te doen alsof hij ziek was!.

NEL PASILIO

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00 / 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333.

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22950 en 22316.
Pageboy: 127-743.

Bankrek. nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Behind enemy lines* (18 jr.).
II: 20.45 uur *Gaby (true story)* (18 jr.).
DRIVE-IN: 20.30 uur *Angels wild women* (18 jr.).

* * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Eagle, tel.: 29011.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

* * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter E. de Cuba, Sta Cruz 56, tel.: 25666.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Britt-Croes, via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.
Kinderarts: gelieve Dr Horacio Oduber hospitaal op te bellen (tel.: 24300).

* * * * *

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakespearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30/14.30-17.30 uur; zaterdag van 08.30-12.00 uur.

* * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra L.G. Beke-Martínez, Engelandstraat 7, tel.: 24696.

* * * * *

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28289/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

* * * * *

TELEARUBA

ZATERDAG: 18.00 Style with Elsa Klensch; 18.20 National Geographic; 19.30 Big story; 19.45 Antesala di Serie Mundial; 20.00 World Series; 22.30 CNN international news; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Children animated movie; 18.30 Disney Sunday movie; 18.45 Show Time; 19.45 Antesala di serie Mundial di Beisbol; 20.00 World Series; 22.30 Week in review; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 18.00 Fabulous Funnies; 18.30 Profile of nature; 19.00 Science & Technology; 19.30 The world tomorrow; 20.00 Telenoticias; 20.30 Programma BUVO; 20.45 Miniserie:; 21.45 Sledge Hammer; 22.10 CNN international news; 22.40 Our House; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

* * * * *

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300): bezoekuren 15.00-15.45 /18.30-19.30 uur.

CONCERT: 18.00 uur 'Los Violines Magicos Fontana' - Cas di Cultura.

EXPOSITIE: (Expo "foto '88) 18.00-20.00 uur gelegenheid tot bezichtigen **(van 15 -51 oktober 1988).**

SPORT
VOETBAL (eerste divisie)
20.00 uur wedstrijd - Lago Sport Park.

* * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
ARUBA QUOTA CLUB
07.30 uur Start fietstocht (leuze: Musica si, ruido no).

KEY CLUB
10.00 uur carwash, kantoor Financien (naast DOW).

DEPT. LANDBOUW (Sta Rosa)
open house: tgv Voedseldag.

SPORT
ARUBA DOMINOBOND
14.00 uur (dames): CB Lago Heights vs Ayo - Trappersclub; (heren): Old Parr vs Aruba Stars - NWIWA; Tropicana Inn vs CS Paradera - Atlantic Crossing; Seroe Blanco Boys vs Noord Stars - Joey's; (heren oost): 14.00 uur Sportboys vs Ramco Wizzards - RCA.

* * * * *

MAANDAG
INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKS- MOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA **(dagverblijf voor bejaarden)**: openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN «MAN NA OBRA»: elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om producten te kopen in het oude gebouw van «Bibito Pin», t/o Protestantse kerk, Piedra Plat.

CAS DI CULTURA
19.00 uur vergadering - met leden koren van Aruba.

SPORT
SPORTVER. CARIBE
(van 17-21 okt.)
BASEBALL
07.45-13.00 uur clinic (voor leden van 6-9 jaar) olv Milton Croes, Juvenal, Naval en Vincent Willems.

TENNISKAMP
(van 17-21 okt)
08.30-15.00 uur o.l.v. Humphrey Hosé en Eddy Ras - Holiday Inn Hotel.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen; zondagsschool op dezelfde tijd.

* * * * *

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Schubertstraat 12): 09.30 uur kerkdienst.

* * * * *

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 10.00 uur kerkdienst o.l.v. ds J. Majoor.

* * * * *

EMAN: SOEPEL BIJ TOELATEN PARTNERS

Van 110 Arubanen toezegging van spoedige overkomst

WAB voldaan over missie remigratie van Arubanen

ORANJESTAD — De voorzitter van de werkgever in de Arubaanse Bouwnijverheid (WAB) Henk Bijen vertelde gistermiddag de pers dat ook de WAB zeer tevreden is over de recente reis naar Nederland, die Bijen als delegatielid meemaakte. Tijdens de verschillende bijeenkomsten kon de WAB- voorzitter de Arubanen in Nederland het één en ander vertellen en op vragen antwoorden.

"Met de gedachten dat we een vierhonderd Arubanen zouden kunnen bewegen naar Aruba terug te keren om in de bouw te werken zijn we naar Nederland gegaan," aldus Henk Bijen, die er verder op wees dat er in de hotelbouwsector op het ogenblik vierhonderd vacatures zijn, die vervuld moeten worden om werken ter waarde van 26 miljoen florin te kunnen afmaken.

VOOR BOUWWERKEN

En dan moeten nog andere bouwwerken ter waarde van 450 miljoen florin beginnen, zoals Hyatt, Ramada Renessaince enz. Verwacht wordt dat voor deze bouwwerken de mensen kunnen worden ingezet die nu op andere hotel bouwwerken aan de slag zijn.

Voor de rest hopen we mensen uit Nederland te krijgen. Op basis van ons ten dienste staande gegevens blijkt dat we voor dit laatste kwartaal op 45 mensen kunnen rekenen die naar Aruba terugkeren en het eerste kwartaal van volgend jaar op 65. Dit aantal zal echter wel toenemen als alle formulieren zijn ingevuld.

INDELING

Van de 403 personen die interesse hebben om terug te komen willen er 158 direct terug, 146 over een half jaar en 99 over een jaar omdat eerst hun zaken in Nederland geregeld dienen te worden. Van het genoemd aantal zijn 47 personen gehuwd, 17 niet gehuwd, 75 hebben een gezellin en 41 zijn vrijgezel.

Premier Eman liet gistermiddag de pers nog weten dat ruim tachtig procent van de mensen die terugwillen opgaven dat onderdak geen probleem is. Ook van Nederland afkomstigen bestaat grote belangstelling om op Aruba te komen werken. Premier Eman merkte op dat voor wat betreft Arubanen die inmiddels in Nederland met een Nederlander zijn gehuwd of samenwonen soepel zal optreden wat de toelating betreft.

De delegatie uit Puerto Rico zal vergezeld worden door een grote groep pers- vertegenwoordigers, terwijl men een poster heeft laten maken om aandacht op de wedstrijden op Aruba te vestigen. Er zijn speciale tours naar Aruba. De mogelijkheid wordt niet uitgesloten dat de burgemeester Alfredo Lopez van Fagando (Puerto Rico) ook op Aruba aanwezig zal zijn. Op Curaçao is een actie gaande om met een groot aantal supporters naar Aruba te komen.

GELDPRIJZEN

Waaronder vijfduizend dollars voor de kampioen, 2500 dollars voor de tweede plaats, terwijl de verschillende categorieën ook cashprijzen variërend van tweeduizend tot 172 dollars kunnen winnen. Fincar welke volgend jaar zijn eerste lustrum hoopt te vieren zal voor de wedstrijden van dit jaar ter voorbereiding van de viering een extra verrassingsprijs beschikbaar stellen.

VOORVERKOOP

De roadtesten beginnen op 23 oktober aanstaande. Ook dit jaar kan men voor alle wedstrijden een package kopen bij Jossy Motors of Joeys drive in. Ook individuele kaarten zijn in voorverkoop in alle Pueblo supermarkten. Fincar organiseert deze wedstrijden in samenwerking met de ARA waarvan president Juan Kock ook op de persconferentie aanwezig was, alsmede I. Wolter van de Ara. Ara en Filmcar blijven zelfstandige organisaties maar werken in het belang van deze sport — speciaal op technisch gebied — samen. Uit het enthousiasme waarmee ook dit jaar Fincar deze races aanpakt en voorbereidt heeft kan men het eind van deze maand interessante internationale wedstrijden verwachten.

Uitgifte schatkist-promessen

ORANJESTAD — Op vrijdag 21 oktober zal via de Centrale Bank (CBA) voor een totaal aan twintig miljoen Arubaanse florin aan schatkist- promessen aan toonder worden uitgegeven door het land Aruba.

Dit geschiedt in veelvouden van tienduizend florin. De schatkist- promessen zullen op vrijdag 20 januari 1989 (de vervaldatum) afgelost worden. Inschrijvingen worden ingewacht.

Voorrang zal worden verleend aan de inschrijvingen tegen de hoogste koersen, doch de CBA houdt zich het recht voor, tot onvolledige cq geen toewijzing, in geval van overtekening of van niet correct ingevulde inschrijf- formulieren.

ORANJESTAD — Tot eind van de maand houdt Leo Kuiperi in de Nationale Bibliotheek een tentoonstelling van zijn ontelbaar vele caricaturen die hij in de loop der jaren heeft gemaakt. "Leo Kuiperi Original" is de juiste naam voor al deze caricaturen waarmede hij de aandacht trok. Kuiperi is o dit gebied — om zijn gevoelens en betrokkenen in een caricatuur te verwerken, dan ook een ware meester. Bij de foto: Leo Kuiperi met enige van zijn werken. Wij hebben in de loop der jaren vele van zijn werken gezien, steeds weer werden we getroffen door de "wijze" waarop Kuiperi zijn gevoelens in lijnen en tekeningen wist om te zetten. De tentoonstelling is iedere maandag, woensdag en donderdag van drie tot acht uur en op dinsdag en donderdag tot vijf uur geopend. Dagelijks ontvangen vijf bezoekers een caricatuur van zichzelf.

Eigenaar achterhaald

Bejaarde door hond gebeten

DAKOTA — Een 74 jarige vrouw deed aangifte bij de politie dat in de Olyfstraat op Dakota zij door een hond werd aangevallen en gebeten. Zij had een grote wond aan haar arm.

De politie vond uit aan wie de hond toebehoort. De eigenaar verklaarde de hospitaal kosten te zullen betalen. In dit verband wees de politiewoordvoerder erop dat het nog al eens gebeurt dat mensen door honden worden aangevallen. Niet vergeten dient te worden dat ingevolge de Hondenverordening men zijn hond moet vastleggen, indien dit niet gebeurt loopt de eigenaar de kans dat op zijn hond door de politie wordt geschoten.

Minister Vos:

Voldaan over veiligheids-bouw-seminar

ORANJESTAD — Minister van Justitie Watty Vos was tevreden over het gesprek dat met vertegenwoordigers van bouwbedrijven plaatsvond over veiligheids- voorzieningen bij de verschillende bouwwerken op Aruba.

Het geheel had een openhartig verloop waarbij opmerkelijk was, dat verschillende aannemers niet op de hoogte waren van de verschillende veiligheids- voorzieningen die getroffen moeten worden. Verschillende vertegenwoordigers kwamen met voorstellen, waarbij Karel Arends directeur van Arends Construction met het voorstel kwam om over de veiligheid bij bouwbedrijven een seminar te houden. Minister Vos vond dit een goed voorstel. Na gesprek met aannemers, veiligheids- inspectie en FTA zal worden nagegaan of een dergelijk seminar zal worden georganiseerd.

Twee toeristen gewond met motorfiets

Bij verkeersongeval bij Sabana Grandi zes gewonden

SANTA CRUZ — In de ochtenduren vond ter hoogte van Sabana Grandi een verkeersongeval plaats, waarbij zes gewonden vielen.

De bestuurster van een personenwagen hield geen rekening met de afstand tussen haar en een auto die uit tegenovergestelde richting kwam, en kwam daardoor in frontale botsing met de tegenligger. In die auto raakten vijf personen gewond terwijl ook een inzittende van de andere auto gewond raakte. Zij werden alle zes naar het ziekenhuis gebracht, waar eerste hulp werd verleend en twee gewonden werden opgenomen.

Ter hoogte van Boca Grandi was er in de middaguren een verkeersongeval waarbij een toerist van zijn motorfiets viel en licht gewond raakte. Na het verlenen van eerste hulp kon hij naar zijn hotel terugkeren.

Ter hoogte van de Drive Inn verloor een andere toerist de macht over zijn motorfiets en liep daarbij verwondingen aan hoofd en armen op. Hij werd naar het hospitaal gebracht en kon na medische behandeling hotelwaarts keren.

Tenslotte reed een 35 jarige bestuurder — woonachtig in de marinierskazerne Savaneta — met zijn auto een woning aan de Bernhardstraat binnen waar hij tegen een ijskast tot stilstand kwam. De chauffeur werd op de wacht getest, en bleek niet in staat, vanwege teveel aan drank, om een auto te besturen. Zijn collegas- mariniers lieten zich van hun goede kant kennen door de schade die aan de woning was veroorzaakt nog diezelfde avond dicht te timmeren.

Financieringsplan remigrerende Arubanen

ORANJESTAD — Arubas oudste bankinstelling Aruba Bank maakte bekend dat zij in verband met de terugkeer van een groot aantal Arubanen van Nederland naar Aruba een financierings- plan heeft opgezet.

Dit werd gedaan om daadwerkelijk mee te helpen aan de opbouw van de economie van Aruba. Dit financierings- plan dient voor aankoop van een auto, aankoop van meubilair en electrische apparaten en reparatie-kosten.

Luchthaven-directeur op reis

ORANJESTAD — Luchthaven directeur Mike Nicolaas vertrekt dit weekeinde naar Europa waar hij in Lissabon het wereld- congres van luchthavens zal bijwonen om Aruba te vertegenwoordigen. Na een week reist hij door naar Schiphol om met collegas de mogelijke technische bijstand wat opleidingen betreft te bespreken. Van de gelegenheid maakt hij gebruik zich op de hoogte te stellen van de vele veranderingen op Schiphol.

Bestuursleden Hotelvakschool met ontslag

ORANJESTAD — Op verzoek van minister mr Mito Croes hebben de door de regering benoemde leden in de Hotelvakschool van Bushiri de heren Boy Nicolas (Financien), Betty Arends (oud hoofd Toeristenbureau) en Ronny Koolman (van Onderwijs) ontslag genomen. Eén en ander houdt verband met de reorganisatieplannen voor het bestuur van Bushiri. Verwacht wordt dat ook spoedig een nieuwe directeur zal worden benoemd.

REGERING VAN ARUBA

Het Bureau Organisatie en Efficiency is een Arubaanse Overheidsinstantie dat onder het Ministerie van Algemene Zaken ressorteert. Het B.O.&E. is belast met de verbetering van het effectief en efficiënt functioneren van het overheidsapparaat in de breedste zin des woords.

Ter versterking van zijn capaciteit is het B.O.&E. voornemens om jonge enthousiaste personen in dienst te nemen en wel in de functies van

ORGANISATIE-ADVISEUR en OPLEIDINGSFUNCTIONARIS

FUNCTIE-INHOUD ORGANISATIE-ADVISEUR

De functie van ORGANISATIE-ADVISEUR bij het B.O.&E. houdt in het verrichten van organisatie-advies en -ontwikkelingswerk bij overheidsinstanties, waarbij alle mogelijke facetten van de organisatie aan bod komen, zoals personeelsbeleid, kostenstructuur, automatisering, werkprocedures, organisatiestructuren en opleidingen.
Het werk wordt verricht in projectvorm waarbij het zelfstandig kunnen werken met een hoge mate van coördinatie een eerste vereiste is. Regelmatig overleg met topfunctionarissen is een belangrijk onderdeel van het werk.

FUNCTIE-EISEN ORGANISATIE-ADVISEUR

- **H.B.O. of Academische opleiding op sociaal, economisch of financieel terrein;**
- **Ervaring in het organisatie-advieswerk;**
- **Analytisch denkvermogen;**
- **Goede contactuele eigenschappen;**
- **In teamverband kunnen werken;**
- **Goede uitdrukkingsvaardigheid in woord en geschrift.**

FUNCTIE-INHOUD OPLEIDINGS-FUNCTIONARIS

De functie houdt in dat er aan de hand van uitputtende organisatie-analyses van de andere adviseurs er opleidingsbehoeften geformuleerd worden. Voor de vervulling van deze opleidingsbehoeften zullen in nauwe samenspraak met de betreffende afdelingen, geschikte opleidingsvormen ontwikkeld worden en voor de coördinatie van de uitvoering zorg gedragen worden. Ministeriële goedkeuring zal sterk afhangen van de kwaliteit van analysewerkzaamheden en advisering. Tot de functie hoort ook het formuleren van beleidsadviezen m.b.t. opleidingen op langere termijn en het intern vorm geven aan trainingen voor de organisatie adviseurs van B.O.&E. En aandachtsveld hierbij is het verschaffen van een leidraad aan de hand waarvan opleidingsbehoeften gedurende het organisatie-onderzoek gesignaleerd kunnen worden.

FUNCTIE-EISEN OPLEIDINGS-FUNCTIONARIS

- **H.B.O.-niveau of academische opleiding met ervaring in bedrijfsopleidingen.**
- **Analytisch denkvermogen.**
- **Sterk doelgericht kunnen werken, waarbij volharding een vereiste is.**
- **Terwille van managementondersteuning: goede uitdrukkingsvaardigheid in woord en geschrift.**
- **Bereid zijn zich verder te scholen op het gebied van nieuwe ontwikkelingen (automatiseringsprocessen, privatisering, dienstverlening, etc.).**

INFORMATIE

Nadere inlichtingen omtrent de inhoud van de functie, salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden kunnen worden ingewonnen bij het hoofd van het Bureau Organisatie en Efficiency, dhr. G.R. Herdé, telefonisch bereikbaar gedurende kantooruren onder de nummers 34093/34849/34732.

SOLLICITATIES

Indien U meent zich te kunnen inzetten om zodoende een waardevolle bijdrage te leveren aan het wendbaar maken van 's Landsoverheidsapparaat en U voldoet aan de bovengenoemde functie-eisen wordt U uitgenodigd Uw sollicitatie te richten aan de Regering van Aruba, d.t.k.v.: het Bureau Organisatie en Efficiency, Schubertstraat 4, Oranjestad, Aruba.

Stichting "de Geestelijk Gehandicapte"

nodigt uit **vrijwilligers(sters) en geïnteresseerden** die mee zouden willen helpen op de verschillende afdelingen.

Voor meer informatie neem contact op via tel. 23806. Informatieavond wordt gehouden op 3 november a.s. vanaf 7.00 uur op Pasadia Briyo di Solo, Piedra Plat 97-A.

ORANJESTAD — Op Aruba verblijft André Olivieira, die verbonden is aan de Stadsschouwburg van Utrecht. Aanstaande zondagmorgen om negen uur houdt hij een bijeenkomst in Cas di Cultura, waar groepen en/of personen die interesse hebben in toneelverlichting, het maken van decors en alles wat te maken heeft met een schouwburg welkom zijn.

Vioolconcert in Cas di Cultura

ORANJESTAD — Dankzij de bemiddeling en de medewerking van de directie van het Concorde Hotel, onder meer PR-manager Rosita Laclé, wordt vrijdagmiddag om zes uur een concert gegeven in Cas di Cultura door de bekende musici Los Violínes Mágicos Fontana. Er is een gelimiteerd aantal plaatsen voor het publiek beschikbaar. Kaarten worden verkocht bij Instituto di Cultura. Er is geen voorverkoop van kaarten en ook 's avonds bij de zaal niet. Musici die hun uitnodiging nog niet ontvingen, kunnen deze bij Instituto di Cultura afhalen.

Bij zaalvoetbal:

In drie wedstrijden 32 doelpunten

SAVANETA — Op de banen van Buurtcentrum Savaneta werd de zaalvoetbalstrijd in het kader van Budweiser Sport Festival voortgezet.

In de eerste ontmoeting behaalde Caiquetio een 7-4 overwinning op La Fama. Kampioen Double Seven had het niet zo gemakkelijk maar wist toch met 7-5 de meerdere te blijven van Frisian Flag. Guiness dat in de laatste wedstrijden verstek liet gaan was ditmaal wel present en ging met een 5-4 overwinning op San Luis Licortique naar huis.

Taekwondo

ORANJESTAD — Zaterdagmiddag om zes uur wordt in het taekwondo centrum in de Julianaschool strijd geleverd door de verschillende taekwondoscholen op Aruba, te weten Chaco's Taekwondo Institute, San Nicolas Taekwondo Center, Aruba Taekwondo Institute, Dino's Taekwondo Center en Aruba Taekwondo Center. Er wordt onder de regels van de World Taekwondo Federation gestreden.

Winst voor drie van de vier Nederlanders

Sovjet-kampioen Tsjitsjov allen op kop in WK-dammen

PARAMARIBO — Sovjet-kampioen Alexej Tsjitsjov heeft in de vijfde ronde van het wereldkampioenschap dammen in Paramaribo toegeslagen. De voormalige wereldkampioen bi de junioren, die vandaag 24 jaar is geworden, nam alleen de leiding in het WK-toernooi door zijn landgenoot en medekoploper Goentis Valneris te verslaan. Drie van de vier actieve Nederlanders kwamen eveneens tot winst en alleen Hendrik van der Zee moest na zes uur spelen een punt afstaan aan de Braziliaan Leandro.

Oud-wereldkampioen Ton Sijbrands had een vrije dag en viel daardoor terug naar de vierde plaats achter de Nederlanders Clerc en Van Aalten.

De vijfde ronde telde niet minder dan vijf vrije spelers en aanvankelijk zag het er niet naar uit dat de zestien wel actieve dammers voor veel spektakel zouden zorgen. De openingen waren over het algemeen vrij rustig.

Het vuurwerk werd echter wel degelijk ontstoken. Na tweeëneenhalf uur spelen was Geert van Aalten de eerste die winst liet aantekenen. Tegen de Costaricaan Wallen gebruikte hij minder dan een minuut bedenktijd per zet en dat brak de eerste Middenamerikaanse vertegenwoordiger in een mondiaal toernooi snel op.

Een andere oud-wereldkampioen, Anatoli Gantwarg, kwam tegen de strijdbaar uitziende Kemp geen moment in gevaar. Het shirt van de Surinaamse invaller zag er met veel wilde dieren gevaarlijker dan de op het bord gecreëerde positie. Gantwarg had er althans weinig moeite mee.

VERRASSINGEN

De verrassingen kwamen tegen het einde van het vierde speeluur. Allereerst op het bord van Tsjitsjov en Valneris. In een vrij klassieke opzet werd de druk van de Sovjet-titelhouder steeds groter en in de slotfase besliste Tjsitsjov het Russische onderonsje door een simpele, maar beslissende doorbraak- combinatie.

Vanaf dat moment kwamen de Nederlandse kanshebbers ook tot scoren. De veel betere positie van Clerc noopte Alfaisie tot zoveel denkwerk, dat hij op de 43e zet de tijd overschreed. Europees kampioen Jansen won ook op de klok van Issalene, die lang onder druk stond en zijn vlag op de 45e zet zag vallen.

De uitslagen en de stand na vijf ronden:

Autar (Sur) - Mamina N'Diaye (Mal): 1-1; Tsjitsjov (Sov) - Valneris (Sov): 2-0; Gantwarg (Sov) - Kemp (Sur): 2-0; Macodou n'Diaye (Sen) - Korenevski (Sov): 1-1; Alfaisie (Sur) - Clerc (Ned): 0-2; Van Aalten (Ned) - Wallen (Cos): 2-0; Leandro (Bra) - Van der Zee (Ned): 1-1; Jansen (Ned) - Issalene (Fra): 2-0.

Baljakin (Sov), Bonnave (Fra), Jose Maria (Bra), Sadiek (Sur) en Sijbrands (Ned) waren vrij.

De stand na vijf ronden (met tussen haakjes het aantal gespeelde partijen, indien minder dan vijf):

1. Tsjitsov: 8; 2. Clerc: 7 (4); 3. Van Aalten: 7; 4. Sijbrands: 6 (4); 5. Gantwarg, Jansen, Valneris: 6; 8. Baljakin, Jose Maria: 5 (4); 10. Korenevski, Leandro, Macodou N'Diaye: 5; 13. Sadiek: 4 (4); 14. Autar, Van der Zee: 4; 16. Bonnave: 3 (3); 17. Issalene: 3; 18. Mamina N'Diaye: 2 (2); 19. Kemp: 2; 20. Alfaisie (1 (4); 21. Wallen: 0.

Sportzaak Sportique geopend

WILLEMSTAD — Vandaag wordt in het voormalige Mesker-gebouw op Saliña 163 Sportique geopend. Deze zaak in sportartikelen, met onder andere de bekende merken Puma, Butterfly en Mikasa, is elke dag geopend van half negen tot half een en van half drie tot half zeven. Op maandagmorgen is de zaak gesloten.

Op de foto de trotse ei enaren mevrouw en meneer Arends.

15 á 20.000 Nederlanders hebben kaart voor München

DEN HAAG — Naar schatting zullen 15 a 20.000 Nederlanders naar München gaan voor het bijwonen van de wedstrijd tussen West-Duitsland en Nederland in de voorronden van het toernooi om het wereldkampioenschap.

Tienduizend mensen zijn door de KNVB van kaarten voorzien. Daarnaast hebben diverse reisorganisaties in Nederland rechtstreeks kaarten uit Duitsland betrokken. Volgens de politie heeft het geen zin zonder kaartje naar München te reizen. Het stadion is uitverkocht. Tegen zwarthandelaars zal worden opgetreden.

Aangezien de parkeercapaciteit rond het Olympisch stadion bij lange na niet voldoende is, adviseert de politie van München Nederlanders, die met eigen vervoer komen, elders te parkeren en met de U-bahn of de S-bahn naar het stadion te komen. Bij het betreden van het stadion zal men worden gefouilleerd, waarbij alles waarmee kan worden gegooid in beslag zal worden genomen. Ook grote vlagge-stokken komen niet door de controle. Spandoeken worden wel getolereerd, mits niet voorzien van kwetsende en / of politieke teksten.

Zes Nederlandse politiemensen uit diverse corpsen zullen woensdag hun Westduitse collega's assistentie verlenen. Dat werd gisteren door de Utrechtse politie bekend gemaakt.

Slechts looptrainingen voor Westduitsers

Westduitse selectie kampt met blessures en vermoeidheid

ROTTACH-EGERN — Franz Beckenbauer had zich wat anders voorgesteld van het trainingskamp voor de wedstrijd met Nederland woensdag. Vermoeide spelers sturen de plannen in de war. Zijn idee, de spelers de komende dagen weerstand in de persoonlijke duels te laten opdoen, kon al na één training de prullenbak in.

De teamchef is geschokt: "De spelers zijn moe en daarom blessure-gevoelig. Vooral de zes deelnemers aan de Olympische Spelen zitten aan de grens van hun vermogen", zo inventariseert Beckenbauer.

De Westduitse record-international had zijn selectie willen trainen op het aangaan en winnen van mannelijke, persoonlijke duels. Beckenbauer is immers overtuigd dat, als de Mannschaft vier maanden geleden wat feller had gespeeld tegen Oranje, de Europese titel misschien in Duitse handen was terecht gekomen. Van het door Beckenbauer beoogde inhaal-effect komt niets terecht in Rottach-Egern, een rustig oord in Beieren, waar het trainingskamp is opgeslagen. De opzet is omgegooid, de bal is voorlopig uit de training verbannen. Vrijdagmiddag werd alleen nog gelopen door het idyllische Beierse landschap.

Beckenbauer heeft niet alleen vermoeide spelers. Anderen zijn geblesseerd en zelfs het gevaar van ziekte ligt op de loer. Bij Bayern München-verdediger Norbert Nachtweih werd vrijdag roodvonk geconstateerd. Omdat zijn ploeggenoten Stefan Reuter en Olaf Thon bij de nationale selectie zitten, moesten alle spelers in Rottach een tablet slikken om infectie te voorkomen.

Wat de geblesseerden betreft: Hassler heeft een liesblessure, bij Kohler werd na de Europa Cup-wedstrijd tegen FC Antwerp een enkelblessure geconstateerd en Fach heeft last van een dij. Die laatste hoeft overigens niet te rekenen op een plaats in de basis tegen Oranje. De 'Italianen' Völler, Matthaus en Brehme, die zich na het weekeinde bij de selectie voegen, kunnen dat wel.

Groot vraagteken is de bezetting van de libero-positie. Fach en Herget zijn kandidaat, waarbij Fach de beste papieren heeft.

De mogelijke opstelling van West-Duitsland tegen Oranje in München:

Illgner; Reuter, Fach, Buchwald en Kohler; Hassler, Matthaus, Thon en Brehme; Klinsmann en Völler.

Sensatie in Essen

ESSEN — Bayer Uerdingen heeft zich bij de laatste zestien in de strijd om de Westduitse voetbalbeker geplaatst.

Woensdag versloeg het in de verlenging Eintracht Frankfurt met 5-4. De stand was na 90 minuten voetbal nog 3-3. In de 99e minuut kopte Fach de winnende goal doeltreffend in.

Er was sensatie genoeg in Essen. Na precies 64 minuten spelen schoot Kuntz Uerdingen naar een 3-0 voorsprong. Binnen twaalf minuten maakte Eintracht Frankfurt die hopeloos lijkende achterstand echter weer ongedaan. Hierdoor werd een verlenging noodzakelijk.

Record-contract voor Santana

RIO DE JANEIRO — Tel Santana tekent maandag voor een recordbedrag een contract als hoofdtrainer van Flamengo.

Santana was de verantwoordelijke coach voor het Braziliaanse elftal dat in '82 en '86 aan de wereldkampioenschappen deelnam. Hij gaat met zijn nieuwe club een verbintenis voor vijftien maanden aan. Hij had Atletico Mineiro uit Belo Horizonte onder zijn hoed. Het contract levert hem een maandelijkse storting op zijn bankrekening door de club van 20.000 gulden op. Dit is meer dan ooit aan een trainer of speler in Brazilië werd betaald.

Santana volgt bij Flamengo Candido Sotto Mayor op, die een baan heeft geaccepteerd in Saudi Arabië. De voormalige Braziliaanse bondscoach, die grote bekendheid geniet en de faam heeft attractief, aanvallend voetbal te propageren, krijgt de opdracht Flamengo uit het slop te halen na de erg zwakke seizoenstart.

Aanvaller Zico heeft alle vertrouwen in de kundigheid van zijn nieuwe trainer. "Elk team in Brazilië zou het een voorrecht vinden Tele Santana als coach te krijgen."

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
geopend van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00- 02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Maduro Plaza)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

ZONDAG
VOETBAL
16.00 uur Hubentut Korsou vs C.D. Sta Rosa; 18.00 uur Jong Holland vs SUBT - SDK.

VOLEYBAL
16.00 uur F-A Watakeli vs Lluvia Carnation, F-A Wishi Tigers vs Odesa; 17.00 uur F-SP Hurricane/Van Dorp/Eddine vs Shuatanari, M-SP The Birds Coca Cola vs Zjuntan; 18.30 F-SP S.V. De Xaverianen Alesie vs Amstel Apache V.M., M-SP Silver Blasters Island Fin. vs Warwaru/Zuikertuintje - SDK.

ATLETIEK (RRCK)
07.00 uur 4,5 km Kodela/Las Palmas.

SCHIETEN (Schietclub CDM)
09.00 uur competitie om de wisselbeker op geweer; 11.45 uur wedstrijden op luchtdrukpistool - schietbanen CDM te Dominguito.

* * * * *

Curaçaose damkampioenen

WILLEMSTAD — Carlos Loréville is woensdagavond Curaçaos damkampioen geworden. In de hoogste klasse (ere) bleef hij de andere spelers ruim een punt voor en stelde daarmee zijn kampioenschap veilig.

In de hoofd- klasse behaalde Edgar Gibbs de hoogste eer door zijn laatste partij te winnen. In de A- klasse ging de 'hoofdprijs' naar Juan Camelia, die eveneens een ruime voorsprong op zijn rivalen had genomen in de eindfase van het kampioenschap.

De winnaars zullen op 21 oktober officieel hun trofeeën krijgen uitgereikt in de kantine van Kodela.

Carlos Lorevile damkampioen 1988

WILLEMSTAD — Carlos Lorevile is ongeslagen damkampioen van Curaçao geworden.

Hij behaalde 16 punten. Een ander dam-talent, Clifton Agatha, eindigde, ook zonder nederlaag, op de tweede plaats met 11 punten. Tom Henriquez en Anthony Canchano delen de derde plaats met 9 punten.

In de hoofdklasse eindigde Edgar Gibbs als eerste met 13 punten. Glen Monk heeft 12 punten en staat daarmee op de tweede plaats. Hensley Christophe eindigde als derde met 11 punten.

In de A-klasse was Juan Camelia met 14 punten het sterkst. Edsel Barbara en Hubert Borgschot werden respectievelijk tweede en derde met 13 en 11 punten.

Vrijdag 21 oktober worden in de Kodela-kantine de prijzen uitgedeeld. Deze ceremonie vangt om 20.00 uur aan.

Op de foto een beeld van een aantal deelnemers aan de strijd om het Curaçaos kampioenschap dammen.

Bridge-uitslagen

WILLEMSTAD — De uitslagen van de op woensdag 12 oktober gespeelde vierde competitie ronde in het Najaarsschild- toernooi van Bridge Club Baranca waren als volgt:

1. Van Geenen/Brown 61,93 2. Dames De Jong / Leerintveld 59,66 3. Pais/De Vries 57,95 4. Dames Sheeser / Schouten 57,20 5. Dames Pijl / Van Wittmarschen 54,92 6. Engelmann/ Roerhorst 54,73 7. Dames Bouwdewijn / Calvo 53,79 8. Schrils/De Haseth 52,84 9. Dames Maayer/Fontilus 50,57.

De overige 15 paren scoorden onder het gemiddelde.

Tot en met 16 oktober kan men zich nog inschrijven voor deelname aan het Coral-Cliff bridge weekend, dat op 22 en 23 oktober zal worden gespeeld. Inlichtingen omtrent dit toernooi kan men krijgen bij Joke Bustraan (89906) of Thea Engelmann (671483).

Open schaaktitel Curaçao

Zalm leidt na drie ronden ongeslagen

WILLEMSTAD — Norman Zalm heeft in het open Curaçaose kampioenschap schaken zijn derde achtereenvolgende winstpartij laten noteren en staat daarmee ongeslagen aan de kop van de ranglijst na drie partijen.

In zijn partij tegen Gerard Chin-A-Lin, die tot dan ook ongeslagen was, kwam Zalm aanvankelijk in positioneel nadeel te staan. Maar verdere aanvallen van Chin-A-Lin werden gepareerd en een toren van Zalm wist de verdediging van de tegenpartij binnen te dringen. Die richtte daarin zoveel schade aan dat Chin-A-Lin zijn koning omlegde.

Door de overwinningen van Wagenaar en Renaud op respectievelijk Overman en Merien bleven beide schakers op een half punt van leider Zalm. Thomas herstelde zich tegen Mirza van de nederlaag in de tweede ronde en bleef daardoor bij de kanshebbers op de titel.

Dinsdag 18 oktober wordt de vierde ronde gespeeld. De ontmoetingen Zalm - Wagenaar, Renaud - Thomas, Overman - Chin-A-Lin en Houtman - Strating zullen, gezien de stand na drie ronden, de meeste aandacht trekken.

Die stand is: 1. Zalm: 3; 2. Renaud en Wagenaar: 2,5; 4. Thomas, Overman, Chin-A-Lin, Strating en Houtman: 2; 9. Merien, Mirza en Moron: 1.5; 12. Blanken, Wolf en Pinto: 1; 15. Barkmeyer, Mamber en Abad: 0,5; 18. Richardson: 0.

10-km loop Montaña

WILLEMSTAD — Zondag 23 oktober organiseert Buurtcentrum Montaña een 10- km loop. Dit zal in nauwe samenwerking met de Road Runners Club Curaçao en de Atletiekbond gebeuren.

De race gaat om 6.30 u van start bij het kerkplein van Montaña en gaat via Montaña Rey en Fuik naar Buurtcentrum Montaña aan de Stakamahachiweg.

Deelnemers (sters) zullen in leeftijds categoriën worden onderverdeeld. Inschrijven kan men zich op vrijdag 14 oktober van 18.00 u - 20.00 u en op zaterdag 15 en zondag 16 oktober van 10.00 u - 14.00 u bij Buurtcentrum Montaña. De kosten zijn f5,- per deelnemer.

Bridge-uitslagen

WILLEMSTAD — De dames van bridgeclub Asiento hebben weer een competitie afgesloten, welke werd gewonnen door de dames Boer en Van Vliet.

De uitslag van de laatste ronde is: 1. Leerentveld - Fontilus: 66,67%; 2. Boer - Van Vliet: 64,68%; 3. Schnitger - Henriquez: 55,95%; 4. Van Beek - Blankevoort: 51,98%; 5. Goudsberg - Van Werkohven: 51,59%; 6. Echtpaar Van de Brink: 51,19%; 7. Van de Jagt - Van Silfhout: 50,40%.

De overige zeven paren scoorden onder de 50%.

De einduitslag van de competitie is als volgt:

1. Ds. Boer - Van Vliet: 64,39%; 2. Ds. Valkenberg - Bochove: 60,05%; 3. Mw. Leerentveld: 56,27%; 4. Ds. Van Beek - Blankevoort: 56,20%; 5. Ds. Nebbeling - Van der Plank: 55,71%; 6. Ds. Schnitger - Henriquez: 55,51%; 7. Mw. B. Fontilus: 55,06%; 8. Ds. Kusters - De Vries: 50,54%.

De overige paren scoorden lager dan 50%.

Van de op dinsdagavond 11 oktober gespeelde partijen scoorden 3 van de 9 paren boven de 50%. De dames Van Beek - Blankevoort (62,50%) bleven de heren Groot - Roerhorst (55,56%) en Klerekoper - Rijnbeek (53,33%) daarbij ruim voor.

Kiwanis houdt bowling-toernooi

WILLEMSTAD — Kiwanis Club Curaçao organiseert een Inter Bowling Tournament, waaraan vier service clubs deelnemen. Het toernooi start vanavond om 20.00 uur in de bowlingclub te Damacor.

Deelnemers zijn: Kiwanis Club Curaçao, Kiwanis Club Piscadera, Lions Club en Rotary Club. Het toernooi vangt aan met het duel tussen Kiwanis Club Curaçao - Kiwanis Club Piscadera. Daarna wordt elke zaterdagavond tussen twee clubs een partij gespeeld. Op 3 december is de finale.

Er zijn prijzen voor de beide finalisten, meest waardevolle speler, de speler met de meeste punten en een prijs voor de speler met de minste punten.

Kiwanis Club Curaçao hoopt door de organisatie van dit toernooi de onderlinge banden tussen de clubs en haar leden strakker aan te halen.

Remise voor Jan Timman

REYKJAVIK — Jan Timman staat na de negende ronde van het wereldbekertoernooi in Reykjavik op een gedeelde vijfde plaats.

In de negende ronde speelde hij remise tegen de Brit Jonathan Speelman. Het was trouwens toch remise-dag in IJsland. Alle negen partijen eindigden in remise.

Mikhail Tal leidt nog steeds met een half punt voorsprong op drie achtervolgers, die elk 5,5 punt hebben. Beljavski, Sokolov en Ehlvest kunnen evenwel nog door Timman en Joesoepov worden ingehaald. Zij bezetten samen de vijfde plaats met 5 punten, maar hebben nog een afgebroken partij achter hun naam staan.

Wereldkampioen Kasparov staat met 5 punten samen met Sax en Nunn op een gedeelde zevende plaats.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
15 oktober 1988 vanaf 08.00 uur t/m 17 oktober 1988 om 07.00 uur.
Dokter Bertels, Sentro Medico Maripompoen, tel.: 615265-615044; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 616701 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, mevr. Nassy-Tseng, Lutchman, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en mevr. Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
14 oktober 1988 vanaf 17.00 uur t/m 17 oktober 1988 om 07.00 uur
Dokter Pablo, Spreekkamer: Sta. Maria, tel.: 83048; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 77664 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, mevr. Braakman-Bonder, Whiteman, mevr. Goilo, mevr. Soliana-Tjin, Heerenveen, Nivillac, King, mevr. Rosales-Concession, mevr. Pablo en Elhage)

DERDE DISTRICT BANDABAO
14 oktober 1988 vanaf 17.00 uur t/m 17 oktober 1988 om 07.00 uur.
Dokter Spong, Spreekkamer: Dokterskamer Tera Kora, tel.: 648700; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87004 b.g.g. 625822/625800 toestel 143.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Lucacius en Spong)

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren.
De patienten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THO... K CENTER (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

*****

WIT GELE KRUIS PRINSES MARGRIET (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947/81078; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; na 17.00 uur kunt u de zuster van de wacht bellen: zuster Pieters, tel.: 43838, pageboy 027-360.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

*****

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): Kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 441231 44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Samson, tel.: 616718 b.g.g. tel.: 438318.

*****

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

*****

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, ... donderdag en vrijdag 11.30 uur ... 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag 17.30 uur en zaterdag 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS: Veterinaire Dienst, Parera, tel.: 614000.

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur, tel.: 54300.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (weekeindedienst)
Zat.: Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 6256..
Punda
Antillean, Kaya Flamboyan 1-A, tel.: 76200/76208

Zon.: Otrobanda
Sta. Maria, ... Schillweg 155, tel.: 80800.
Punda
Cerrito, ...ade Winkelcentrum, tel.: 76155 ...

*****

VERLOF BEGRAFENIS
15 okt.: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
16 okt.: M.V. Meyer, Kaya Wawa Scholtz 1.

*****

DIVERSE
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg ... Centr... Devi Kundalini.

MENSEN

De Nederlandse actrice Johanna Ter Steege is door de jury van de European Film Award 1988 — de EUROPESE OSCAR — voor haar rol in de film Spoorloos van George Sluizer genomineerd in de categorie best supporting actress. Dit heeft een woordvoerder van MGS Film uit Amsterdam vrijdag bekendgemaakt. De Europese filmprijs wordt dit jaar voor het eerst uitgereikt en 27 oost- en west-Europese landen hebben ieder hun beste film ingezonden. De uit vijf leden bestaande jury stond onder voorzitterschap van de Franse actrice Isabelle Huppert. De twee uur durende Gala-uitreikingsceremonie zal op 26 november in het theater Des Westens in Berlijn via Eurovisie en Intervision worden uitgezonden.

*****

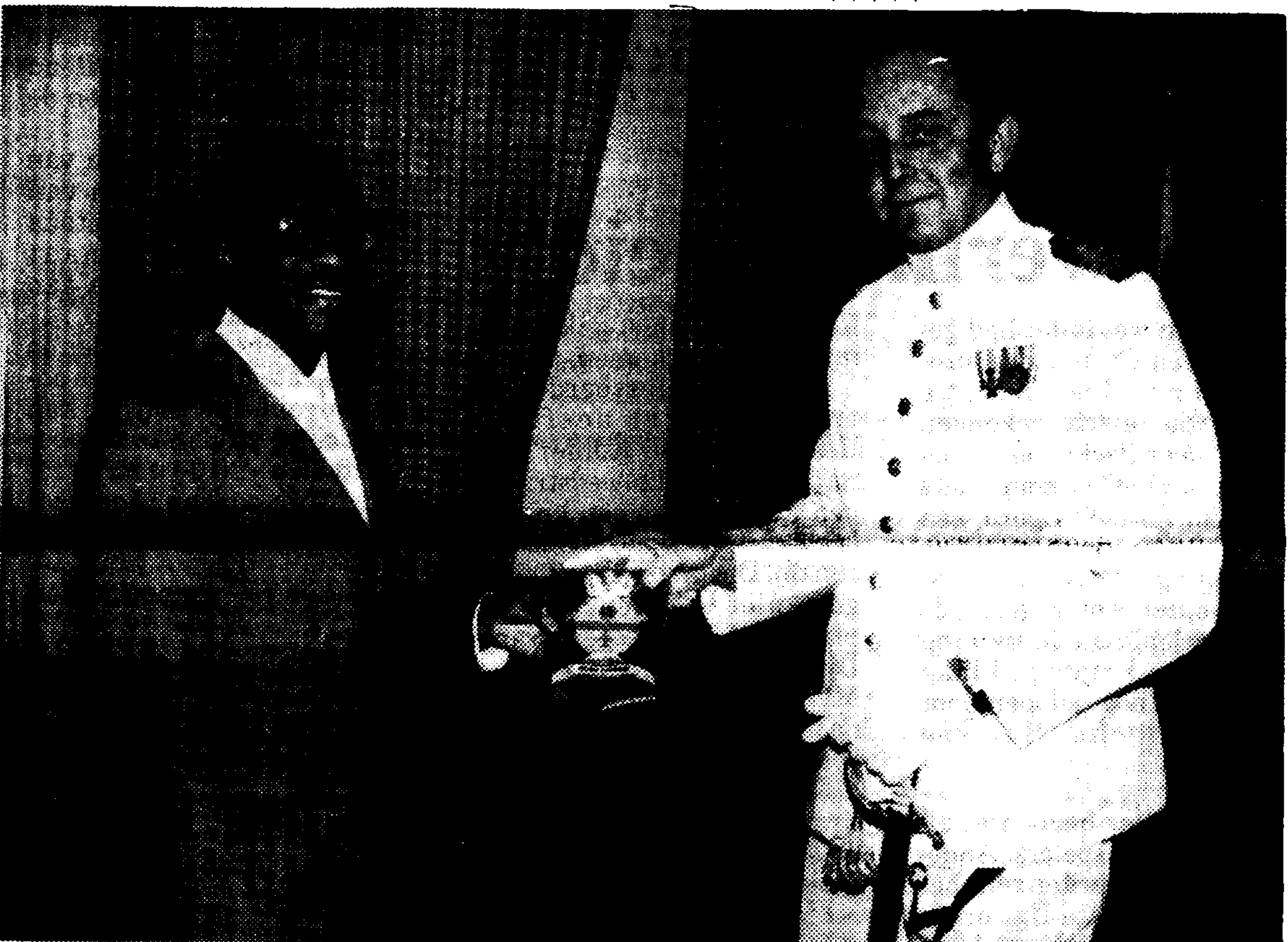
Onlangs heeft de commandant van H.M.S. TYDEMAN, de heer Ham zijn opwachting gemaakt bij de vice minister-president de heer L.C. Gumbs M. Sc. Het schip behoort aan de koninklijke marine en zal werkzaamheden verrichten in de Caribische wateren. De foto laat het moment zien van de overhandiging van het wapenschild.

Om de Turkse en Marokkaanse kinderen op een vertrouwde manier kennis te laten nemen van onze taal en cultuur zouden ze op de basisschool in hun MOEDERTAAL les moeten krijgen. De Nederlandse taal zou daarbij als vak moeten fungeren. Dat stelt een medewerkster van het ministerie van WVC. Dit gebeurde tijdens een presentatie van de nota "rafelingen", een onderzoek naar de problemen rond Turkse en Marokkaanse jongeren in Tilburg. Met haar standpunt steunt zij de voorstanders van het zogenaamde OETC-onderwijs (Onderwijs in eigen taal en cultuur), waarover de meningen in onderwijskringen hevig zijn verdeeld. De nota "rafelingen", die werd aangeboden aan de Tilburgse wethouder D. Dijkstra pleit evenzeer nadrukkelijk voor onderwijs in eigen taal. OETC-leerkrachten op de basisschool zouden meer een duidelijke plaats moeten krijgen in het voortgezet onderwijs en ook buiten de school inzetbaar moeten zijn, aldus enige aanbevelingen van onderzoeker C. Van Baardewijk, verbonden aan het regionaal centrum buitenlanders in Tilburg. Zijn onderzoek, waarin de problemen worden geanalyseerd van Turkse en Marokkaanse jongeren van 0 tot 30 jaar, is de afsluiting van fase 1 van het landelijke ontwikkelingsproject „Welzijn Turkse en Marokkaanse jongeren". Tilburg fungeert daarin als proefstad. Fase 2, waarin meer concrete aanbevelingen worden verwacht, verschijnt in januari 1989.

*****

De PPR-fractie in de Tweede Kamer stelt zich op het standpunt dat huurwoningen in de particuliere sector ook beschikbaar moeten komen voor asielzoekers. In schriftelijke vragen aan staatssecretaris Heerma (volkshuisvesting) komt het kamerlid Lankhorst (PPR) tot de conclusie dat veel gemeenten bij het zoeken naar huisvesting voor 'ASIELZOEKERS' niet of nauwelijks medewerking krijgen uit de kring van de particuliere verhuurders. Lankhorst wijst erop dat een dergelijke ontwikkeling tot gevolg heeft dat asielzoekers uitsluitend zijn aangewezen op huurwoningen van woningbouwverenigingen en gemeenten. Hij vraagt de staatssecretaris op dit terrein actie te ondernemen. Gemeenten die asielzoekers huisvesten moeten daarbij gebruik kunnen maken van "een breed, ook particuliere woningen omvattend huizenbestand", zo meent Lankhorst.

*****

In het YMCA gebouw in San Nicolas herdacht mevrouw I.M. JANSEN het feit, dat zij een KWART EEUW voor de klas stond aan de Graaf von Zinzendorfschool. Met zang en dans bracht de jeugd hulde aan de jubilaresse, op de foto te zien met het hoofd van de school A. Th. Koole.

*****

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN
zaterdag 21.00 en 24.00 uur en **zondag** 21.00 uur *Coming to America* (ƒ 5,- p.p.).

*****

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 16.30 Spotlights on sports; 17.30 Telefiesta met Tante Irma en Tante Shirley; 18.30 My two dads; 19.00 Our House; 22.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Super Estreno: 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 vervolg Super Estreno; 23.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.10 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Alf; 19.30 Moda ku Mylène; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Miniserie; 22.00 Santo Domingo invita; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

*****

Wega di Number CURAÇAO

8 5 1 3 9 6 7 0 4 2

3627
6899
6759

Marek Wyloga 28 jaar, uit Polen wil dolgraag CORRESPONDEREN met mensen in de Antillen. Zijn interesse gaat uit naar toneel, reizen en muziek. De taal waarin hij wil corresponderen is Engels. Toekomstige penvrienden kunnen schrijven naar:
Marek Wyloga
Skrytka Poczt 142
00-953 Warszawa 30
Poland

*****

EDSON GIRIGORIE gitarist, op de foto tweede van rechts, GERALDINE DICK gitarist derde van rechts, en PERNELL SATURINO percussionist, allen van Curacao, studerende aan de Berklee College of Music zijn hier te zien samen met medestudenten op de jaarlijkse 'Sherry Welcome Party'. Deze party wordt speciaal gehouden voor studenten uit het buitenland die aan deze muziek akademie studeren. Uit 78 landen studeren aan de Berklee College of music meer dan 700 studenten. Dit is voor het eerst dat er zoveel internationale inschrijvingen zijn.

WASHINGTON — De kerncentrale bij Ohio, VS, die in bedrijf is voor de productie van kern-wapens heeft jarenlang radio-actieve stoffen gelekt, zo werd verklaard op een speciale zitting van een congres- sub- commissie. Het Energie- ministerie was daarvan op de hoogte geweest, maar deed niets, aldus de Democraat Luken uit Ohio, die dit "chemische oorlogvoering" van het ministerie noemde.

*****

iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare Basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac, achter Kooyman.
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

CURAÇAO SEAQUARIUM (glijbaan)
14, 15 en 16 oktober: open van 13.00-17.00 uur.
(glasbottom boattrips) vanaf 09.00 uur ieder half uur vertrek.

ITC **(14, 15 en 16 okt.)**
FUNDASHON RESUREKSHON Y BIDA
Conference on the Holy Spirit.

CONCERT
20.30 uur Mannenkoor Harmonie uit Suriname - UNA - Jan Noorduynweg.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
CHRISTOFFELPARK
08.30-11.00 uur publieks- excursie.

MAANDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 09.00-18.00 uur 'Carla Costa' - S.J.

*****

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned.).
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur: zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.

GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.; 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
(Santa Ana): zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur
(Santa Famia): zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 20.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA KORA: zon.: 18.00 uur.
WESTPUNT: (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGING PROTESTANTSE GEMEENTEN
FORTKERK (Fort Amsterdam): 09.00 uur ds J.C. Schaap.
EBENEZER CHURCH (Plasa Obed Anthony): 09.30 uur jeugddienst.
EMMAKERK (Schottegatweg Noord): 11.00 uur ds J.C. Schaap.

*****

GEREFORMEERDE KERK
SERU FORTUNA (Seru Fortuna 208-A): 10.00 uur ds J.J. Schreuder.
BUENA VISTA (Cubaweg 100): 08.30 uur ds J. Glas.
GROOT KWARTIER (Arowakenweg 28): 08.30 uur ds J. Schreuder; 17.00 uur ds J. Glas.
SANTA ROSA (Marakaweg 1): 10.00 uur ds J. Glas.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold Kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

AMIGOE Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE NV
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank nv
Bankrek. nr.: 374.825.10
Maduro & Curiels Bank nv

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000
Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander.
Antillean News Holding NV
Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Hanneke van Kouwen (wnd. hoofdredactrice)
Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Yvonne van Es, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf).

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk.

Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur; zaterdag 07.30-10.00 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn of op dezelfde dag vóór tien uur.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110.
Tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark.

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154, tel.: 8627.

SINT MAARTEN
Correspondent:
Gerard van Veen, Postbox 118, tel.: 873859 (Franse kant).
Abonnement en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel.: 23919.

SABA:
Correspondente:
Ruth Hassell, tel.: 2299.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers.

DRUKKERIJ: Rotaprint NV
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo NV, tel.: 370503, 370504 en 370904.
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr.: 208.000, Maduro's Bank rek. nr.: 286.330.08 en ABN rek. nr.: 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Noord Saliña.

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand.

Buiten Antillen (Nederland):
NAƒ.80,15 per maand (luchtpost) of NAƒ.24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

HENRY ® By Dick Hodgins

HENRY'S RHYMES FOR OUR TIMES
If your dear old mother decides she's overweight
DIET
For sure she'll! make you suffer...
...by serving foods you hate!

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BONER DIDN'T INVITE EVERYONE TO THIS LECTURE, Y'KNOW!
JUST A SELECT FEW
WHY US?
WE'RE SPECIAL!
AFTER INSPECTING YOUR CABINS I THOUGHT I MIGHT REACQUAINT YOU WITH ...
SOAP
CLEANER
FRANK JOHNSON

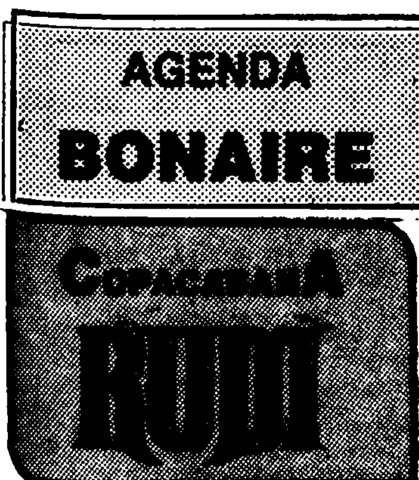
BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

PAY LINE
COME ON, BEETLE, LET'S GO TO TOWN
CAN'T YOU WAIT A MINUTE ?!
MORT WALKER
I'D LIKE ONE LAST LOOK AT IT

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

HOW DOES IT TASTE?
IT TASTES LIKE... LIKE ... LIKE ... LIKE ... ER..
HEY! I THOUGHT THAT WAS THE WASH...
I DROPPED MY DIRTY MOCCASINS IN IT!
YATES/CASSON
THAT'S IT!

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur)
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t m vrijdag aangetekende stukken 15.45 uur; gewone stukken 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Terra Corra.
Rotary: woensdag 12.00 uur-Hotel Bonaire.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): geopend op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR (gezaghebber): elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

DIERENARTS DR J.A. JANSEN (Dokterskliniek Noord Saliña, tel.: 4255): spreekuren: dinsdag en vrijdag van 14.00-15.00 uur en voorts volgens afspraak.

LVV: **openingstijden slachthuis** maandag t/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-16.00 uur en donderdag en vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk:
dagelijks 18.45 uur; zondag 08.30 en 19.00 uur.
Coromotokerk Antriol:
dagelijks 19.30 uur; zondag 09.00 en 18.00 uur
Ludovicuskerk Rincon:
dagelijks, ook zondag, 19.30 uur.

ISRAEL EN Hongarije hebben een omvangrijke overeenkomst inzake het toeristenverkeer **gesloten. Het akkoord is** het eerste tussen Israël en een Oosteuropees land in 21 jaar. Besloten is bij elkaar vertegenwoordigers van de nationale verkeersbureaus te stationeren, een georganiseerde vorm van toerisme te ontwikkelen en wederzijds te investeren in hotels en andere voorzieningen.

Zesduizend Antillianen zijn Rotterdammer

Aruba en Antillen maand lang te kijk in museum Rotterdam

WILLEMSTAD — Het Nederlandse avondblad Het Vrije Volk heeft een uitvoerig artikel gepubliceerd over een tentoonstelling die gedurende een maand wordt gehouden in het Musuem Volkenkunde te Rotterdam met als hoofdonderwerp Aruba en de Nederlandse Antillen.

Het (Rotterdamse) blad schrijft:

DE ELF-JARIGE Ramilee Baloriano uit Schiedam heeft in het Museum van Volkenkunde aan de Willemskade in Rotterdam het eerste exemplaar van een leer-, kijk- en doeboekje over Aruba en de Nederlandse Antillen overhandigd aan de Antilliaanse schrijver, dichter, journalist en pionier van het Papiamentu, Luis Daal. Het boekje *Antillen, Antiyas, Antilles*, dat is gemaakt door de Stichting Samen Wonen, Samen Leven, is bestemd voor de groepen zeven en acht van de basisscholen.

Een maand lang is in het Museum voor Volkenkunde een tentoonstelling te zien over de Nederlandse antillen en Aruba en de daar wonende mensen. Het bijzondere van deze tentoonstelling, 'Aki Antillianos' genaamd, is dat zij is samengesteld in samenwerking met Antillianen die in Rotterdam wonen. "Zij hebben een hele belangrijke inbreng gehad in de keuze van de onderwerpen, waarover we wat laten zien", vertelt Wim Hagendijk van het museum. "En verder zijn we via hen aan interessante voorwerpen en verhalen over de Nederlandse Antillen gekomen".

Bij het Museum van Volkenkunde is het inmiddels traditie om jaarlijks een tentoonstelling te brengen over de cultuur van een land, waaruit een in Rotterdam wonende etnische minderheid afkomstig is. Eerder zijn de Kaapverdianen en de Chinezen al aan bod geweest en nu is het dan de beurt aan de Antillianen en Arubanen. En Rotterdam kent een grote Antilliaanse gemeenschap. Van de dertigduizend Antillianen die in Nederland wonen, zijn er zo'n zesduizend Rotterdammer. Vertegenwoordigers van onder meer de Stichting Antillianen (SWA) en de Werkgroep Onderwijsbelangen Antilliaanse- Arubaanse Kinderen en hun Ouders (Wobako) vormden met mensen van het museum een projectgroep en samen ging men aan slag.

Philomena Wong van Wabako legt uit dat de tentoonstelling niet pretendeert om een algeheel beeld over de eilanden in de Cariben te geven, maar dat men heeft geprobeerd om bijzonderheden over de mensen, de cultuur en de geschiedenis naar voren te halen. "We willen Nederlanders uitnodigen tot een gesprek en kennismaking met de Antillianen", vertelt zij. "En voor ons kan de tentoonstelling een bijdrage zijn aan de versterking van ons bewustzijn".

Wie aan de Nederlandse Antillen, die bestaan uit de eilanden Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten, Bonaire en Curaçao, en aan Aruba denkt, denkt aan de zon, tropische vruchten, witte stranden en swingende muziek.

Muziekinstrumenten zijn er in het museum dan ook volop te zien. Er is een agan (slaginstrument), matrimoniaal (schellenplank), benta (een snaarboog, die de mond als klankkast gebruikt) een kaha di orgel en een marimula (grote tokkelbas).

PARFUMS

Interessant is ook de collectie parfums, wierook en amuletten die een functie hebben in de religie op de Nederlandse Antillen en Aruba, dat sinds het in 1986 de *status aparte* verwierf apart moet worden genoemd. Hoewel op de Benedenwindse eilanden tachtig procent en op de Bovenwindse eilanden vijftig procent van de bevolking Rooms-katholiek is, speelt de uit Afrika afkomstige brua (magie) nog altijd een belangrijke rol. De parfums en wierook dienen dan ook niet om aan te ruiken, maar om boze geesten weg te jagen. Als zich in een gezin pech voordoet, wordt het beeld van de Heilige Antonius 'voor straf' met het gezicht naar de muur gekeerd.

Niet alleen de Antillianen aan de andere kant van de oceaan komen aan bod, maar ook de Rotterdamse Antillianen. Er hangen foto's van het inmiddels beroemde Zomercarnaval, de Antilliaanse kerkdienst, die maandelijks in de Paradijskerk wordt gehouden en een huiselijke viering van Maria Lichtmis.

Op het gebied van de Caribische kunst is er van alles te beleven. Op 19 en 20 oktober kunnen kinderen zelf Antilliaanse muziekinstrumenten bespelen. Ook kunnen zij zich dan bekwamen in traditioneel Antilliaanse dansen, zoals de recuerdo.

Na 23 oktober gaat de tentoonstelling in haar geheel op reis langs de vestigingen van de Rotterdamse gemeentelijke bibliotheek en is zij te huren door scholen. Er is zelfs een speciaal lesprogramma ontwikkeld met dia's, geluidsbanden en een tweetal goedgevulde reiskoffers met voorwerpen uit de Antillen.

Publikaties Sonesta schaden besprekingen

WILLEMSTAD — Twee van de initiatiefnemers van het International Trade Center, Lionel Capriles en Eduardo Halabi, doen in een persbericht een beroep op de gemeenschap om de project- ontwikkelaars van het Sonesta Hotel en de overheden, de tijd en rust te geven om tot een financiering van dit hotel te komen. "Het gaat hier om gecompliceerde en delicate aangelegenheden omdat de namen van buitenlandse bedrijven met grote reputatie erbij betrokken zijn. Negatieve berichtgeving kan de projecten ernstig schaden."

Zoals bekend is er de afgelopen weken nogal wat te doen over het project Sonesta Hotel. De overheid lijkt niet erg gelukkig te zijn met de eisen van Sonesta die momenteel op tafel liggen. Dit heeft ertoe geleid dat er de nodige publicaties zijn verschenen.

Publicaties die volgens de heren Capriles en Halabi niet altijd correct waren. Momenteel vinden de onderhandelingen plaats met zowel de eilandelijke overheid als de centrale regering over een definitieve financierings- structuur. Capriles en Halabi menen dat die onderhandelingen in alle rust, en zonder discussie via de pers, afgerond moeten worden.

Van Thijn tegen Jesurun

Geen alarmerende situatie Antillianen in Amsterdam

WILLEMSTAD — De Antilliaanse gevolmachtigde minister in Nederland, E.A.V. (Papy) Jesurun heeft in Amsterdam overleg gevoerd met burgemeester drs Ed van Thijn over de problemen die zijn ontstaan binnen de Antilliaanse gemeenschap, die deel uitmaakt van de Nederlandse hoofdstad.

"Het gesprek had een zeer vriendschappelijk karakter", aldus Jesurun, die eraan toevoegde dat hij "alle begrip" had ondervonden van Van Thijn. Volgens Jesurun had de Amsterdamse burgemeester hem meegedeeld, dat er "geen redenen zijn om alarm te slaan over de gedragingen van de Antillianen in de hoofdstad".

Zoals bekend, heeft met name het Amsterdamse avondblad Het Parool enkele publikaties gewijd aan de toenemende criminaliteit onder — vooral jongere — Antillianen, met name in Amsterdam Zuid- Oost, welk stadsdeel beter bekend staat als de Bijlmermeer. "Burgemeester Van Thijn zei, dat Amsterdam een wereldstad is en dat dat impliceert dat er immer problemen zijn. De Antillianen springen er niet écht uit wat criminaliteit betreft", aldus Jesurun tegenover de Amigoe.

WILLEMSTAD — Onlangs bezocht een delegatie van de permanente commissie voor verkeer en communicatie van de regering van de Nederlandse Antillen Windward slands Airways. Gedurende de vergadering werden de huidige status en de toekomstige ontwikkeling van Winair besproken.
Foto: vlnr zittend: A. Buncamper, W. Johnson, D. Martina, H. Bakmeijer, W. Godett en E. Eisden.
Staand: S. de Weever, P. van de Veen, K. van Putten, H. Thomas, M. Gumbs, R. Ellis, R. Mac Williams, I. Romer.

Nora Crebas heeft moeite met licht

'Dat gelooft toch niemand?'

WILLEMSTAD — Sinds anderhalf aar woont Nora Crebas op Curaçao. Ze is kunstschilder en van de Hollandse herfstluchten, de boerderijtjes en de Brabantse landschappen moest zij overstappen naar de baaien, de zon en de avondluchten van Curaçao.

Zowel van haar Nederlands werk als van haar nieuwe Curaçaose olieverfschilderijen houdt zij op het ogenblik een expositie in De Taveerne. Die expositie werd gisteravond geopend door Angel Salzbach en door mevrouw Irene Schenker van de dienst Cultuur.

Angel Salzbach legde in zijn openingstoespraak de nadruk op het gevaar kunstschilders in hokjes te plaatsen. Een verdeling in stromingen noemde hij een frustratie en een remming voor de artiesten bij wie creativiteit en expressie fundamenteel zijn. Ook gaf hij aan blij te zijn dat establissementen als De Taveerne gelegenheid geven aan kunstenaars te exposeren, zodat ze niet alleen afhankelijk zijn van de galerieën.

Het werk van Nora Crebas bestaat uit kleine olieverf- schilderijen, soms heel klein. Door het fijne schilderwerk doet het soms denken aan de Haagse School, wat versterkt wordt door de zware lijsten. Door die lijsten lijkt het werk ook donkerder dan het is. Dat geldt niet alleen voor de schilderijen die Nora Crebas nog in Nederland maakte, landschappen van de Drunense en Loonse bossen en duinen, maar ook bi een aantal dat zij hier maakte.

De kunstenares heeft moeite met het felle licht op Curaçao. Ze vertelde zelf: "Als ik bij Boca San Michiel kom en ik zie dat turqoise water met het wit in het opspattende water dan denk ik: als ik dat zo schilder, dat gelooft toch niemand?"

Het lijkt erop dat ze het zelf ook niet zo erg gelooft. Eén van haar koenoekoehuisjes zou wat het licht betreft zo in Nederland hebben kunnen staan. Wel is er een ontwikkeling te zien naar steeds meer licht en kleur. Haar Scharloobrug en de Julianabrug zijn ook groter en minder zwaar ingelijst. Ook haar particuliere woonhuizen die ze in opdracht heeft gemaakt zijn feller van kleur, maar toch li kt ze nog bang het oker of wit onder de zon vol te laten schitteren. Ze zijn bestemd voor huiskamers in Nederland.

Nora Crebas kreeg haar opleiding in het atelier van Jan Asselbergs waar zij drie jaar les kreeg. Over haar werk zegt ze: "Ik leg vast wat ik mooi vind om tegemoet te komen aan mijn drang om te conserveren wat ik leuk of mooi vind en mijn drang om wat ik mooi vind te benadrukken. Daarbij is het kijken al de helft. Ik kijk eerst heel lang en als ik alles op een rijtje heb, de kleur, de sfeer, dan pas begin ik".

Deze expositie van Nora Crebas is de moeite waard om te gaan bekijken, vooral omdat in haar schilderijen zo duidelijk de ontwikkeling naar steeds meer licht naar voren komt. Je ziet haar in haar werk steeds meer vertrouwd worden met Curaçao.

NEL CASIMIRI

Rock voor Amnesty

BUENOS AIRES — Aan het Mensenrechtenfestival dat ook in Argentinie werd georganiseerd voor Amnesty Internatio-nal namen onder meer deel de zangers Bruce Springsteen, Sting, Peter Gabriel, Toussu N' Dour en Tracy Chapman.

De twee festival- avonden werden bezocht door in totaal ruim honderdduizend belangstellenden. Er waren speciale maatregelen getroffen door de autoriteiten. In de stad Mendoza waren daarvoor zeventienhonderd politiemannen achter de hand gehouden. Met het optreden in Argentinie sloot men een wereld- toernee af ter gelegenheid van de veertigste verjaardag van de afkondiging van de Mensenrechten door de Verenigde Naties.

WILLEMSTAD — Onlangs heeft de oudercommissie van het Peter Stuyvesant College dat dit jaar 10 jaar bestaat een nieuw bestuur gekozen. De samenstelling is als volgt: George Juliana (voorzitter), Ewald Johans (vice- voorzitter), Joyce Douglas (1ste penningmeester), Linda Douglas (2de penningmeester), Anna Gersie (1ste secretaresse), Swinda Lau-A-Kien (2de secretaresse) en de leden Irene Tweeboom, Gilberta Juliet, Humphrey Senior, Tom Toppenberg en Hildo Rodriquez.

Ingezonden

Uitlevering van drie Fransen

NAAR AANLEIDING van de uitspraken van de Minister van Justitie, mr. W.J. Knoppel, in een aantal lokale dagbladen al zouden de advokaten van de Fransen het aan henzelf te wijten hebben dat de Fransen zijn uitgeleverd, het volgende.

Op vrijdagmiddag 7 oktober 1988 werd mr. Braam jr. door de Griffie van het Gerecht op kantoor gebeld met de mededeling dat de Rechter in de zaak van de Fransen een beschikking had gegeven.

Mr. Braam jr. nam daarop contact met de Griffie en het bleek dat de Rechter de onmiddellijke invrijheid- stelling van de Fransen gelaste en wel per 8 oktober 1988 daar de Rechter aan de Fransen in elk geval niet een hogere gevangenisstraf zou opleggen dan door de Officier van Justitie gevorderd, t.w. 5 maanden, en de Fransen op 8 oktober 5 maanden in voorarrest zouden zijn.

Mr. Braam jr. nam direct daarop contact met de Officier van Justitie, mr. De Muij, om te vernemen wat de verdere stappen van het O.M. zouden zijn.

Mr. De Muij verklaarde dat hij verder geen enkele bemoeienis meer had met de zaak en dat de raadsman het moest opnemen met de Advokaat Generaal, mr. J.M.J. Denie.

Mr. Braam jr. nam daarop contact met mr. Denie. Mr. Denie liet zich niet duidelijk uit wat het O.M. van plan was doch deelde mr. Braam jr. wel mede dat het de Regering was die een beslissing moest nemen. Op de vraag van mr. Braam jr. of in het weekeinde nog iets zal gebeuren, daar hij anders genoodzaakt zou zijn op dat moment een kort geding vordering tegen te gaan, zei mr. Denie dat in het weekeinde niets zal gebeuren.

Mr. Braam jr. zei dat hij daar vrede mee had daar hij diezelfde avond naar Venezuela moest afreizen, mr. Sulvaran op St. Maarten zat en mr. Bennett thuis ziek was.

Afgesproken werd dat mr. Braam jr. op maandag wederom contact zou opnemen met mr. Denie om te horen wat het O.M. concreet van plan was met de Fransen, òf wachten tot het vonnis zou zijn gevallen en daarna uitleveren òf, niet wachten op het vonnis maar in de loop van de week uitleveren.

In ieder geval zouden de raadslieden genoeg tijd hebben om middels een kort geding de uitlevering trachten te voorkomen.

Op zondag arriveerde mr. Braam jr. op Curaçao en werd door zijn kantoorgenoot, mr. Sulvaran, op de hoogte gesteld dat mr. Sulvaran weer via via had gehoord dat de Fransen op die zaterdag op het vliegtuig werden gezet richting St. Maarten.

Op St. Maarten stond een vliegtuig klaar dat hen overvloog naar Guadeloupe en op Guadeloupe werden zij direct op een andere vliegtuig gezet richting Frankrijk.

M.a.w. alles was tot in de details geregeld en mr. Denie moest hiervan op de hoogte zijn geweest doch heeft dit verzwegen. Daar komt nog bij dat mr. De Muij in het verleden zowel mr. Sulvaran als mr. Bennett heeft toegezegd dat alvorens de Fransen zouden worden uitgeleverd, de raadslieden hiervan in kennis zouden worden gesteld.

Het O.M. stelt zich thans op het standpunt dat het landsbelang (cowboyverhalen?) haar ertoe noopte op een dergelijke wijze te handelen doch daar waar rechten worden vertrapt, is geen enkel landsbelang mee gediend.

MR. M.D. BENNETT
MR. E. ARRINDELL
MR. H.W. BRAAM JR.
MR. E.F. SULVARAN
Curaçao